

RPR

BIBLIOTECA CENTRALA
A
UNIVERSITAȚII
DIN
BUCUREȘTI

No. Curent *29991* Format.....

No. Inventar..... Anul.....

Secția *Referat II* Raftul.....

In. 2599

In. A. 12140

FACULTATEA DE DREPT DIN IAȘI

No. 487.

ACȚIUNEA PAULIANA

IN

342/05

DREPTUL ROMAN SI ROMÂN

TESĂ PENTRU LICENȚĂ

DE

DIONISIE OLINESCU.

32656

Donațiunea:
C. C. ARION

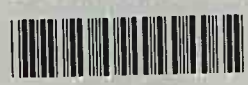
SLATINA
TIPOGRAFIA SOCIETĂȚII
1898.

CONTINUT
1953-
COTA
29991

1956

1961

B.C.U. Bucuresti

C32656

RC 394/06

ÎNTRUDUCERE.

În anticitate (la Egipteni ¹⁾, Greci și la Romani), debitorul insolubil devenia sclavul creditorului său, care putea să-l vîndă sau să-l omore. Datoria era deci asigurată prin persoana și viața debitorului și asta, după cum țice Aulu-Geliu în *Noctes Atticae*, spre a întări cât mai mult creditul. Indulcindu-se moravurile aspre, garanția pe persoană și viață se schimbă în un drept general de gagiu asupra bunurilor debitorului.

În Egipt Bochoris declară, că debitorul va garanta plata datoriei numai cu bunurile sale nu și cu corpul său ²⁾, o dispozițiune care se introduce de către Solon și în Grecia ³⁾. La Romani, legea *Poetelia Papiria* desființază nexul și în locul lui se introduce gagiul asupra bunurilor debitorului ⁴⁾. Garanția corporală este deci înlocuită prin cea a patrimoniului debitorului. Debitorul care se obligă, rămâne administratorul neconturbat al averii sale. Spre a înlătura însă actele frauduloase ale debitorului asupra patrimoniului său, se institue acțiunea revocătoare, numită după autorul ei acțiunea Pauliană, care dă dreptul creditorilor frustrați de a rescinde asemenea acte. Scopul acestei acțiuni a fost de a sprijini viguros dreptul de plată al

---

1). Diodor, cartea I.

2). Montesquieu, *Esprit des lois*, car. XX.

3). Eschbach, *Introducere generală în istoria dreptului*, f. 510. 466.578.

4). Gajus IV. § 35.

creditorilor din averea debitorului ¹⁾ și de a împiedica micșorarea ei frauduloasă.

O ast-fel de dispoziție cerea creditul cel mare, ce exista la Români ²⁾, care din ce în ce lua dimensiuni mai mari. Nu este deci mirare, că dintre toate acțiunile romane, acțiunea Pauliană unica și-a conservat numele său până în zilele noastre ³⁾.

Acțiunea Pauliană a trecut neschimbată din dreptul roman în Codul Napoleon, care la timpul său a fost adoptat de arhiducatul Baden, Bavaria renană numită Rheinpfalz, Hessa renană (Rhein Hessen), provincia renană prusiană (Rheinprovinz ⁴⁾, în cari țări, afară de Baden a fost schimbat în cea mai mare parte în urma înființării imperiului german ⁵⁾, modificându-se acțiunea Pauliană prin legea din 21[|]₇ 1897: Gesetz betreffend die Anfechtung von Rechtshandlungen eines Schuldners ausserhalb des Concursverfahrens, — apoi de România (1866), Belgia, Luxemburg, în Polonia Rusescă (ducatul Varșovia de odinioară), de unele cantone șviteriane (Geneva, Bern ⁶⁾, sau că a servit ca model, ca în Olanda (1 Oct. 1883), Italia (25[|]₃ 1865), unele cantone șviterane (Freiburg, Neuenburg, Tesin), republicele Argentina (1[|]₁ 1871), Mexicul (1[|]₃ 1871) și în unele state din America de Nord cum și în Egipt (1875) ⁷⁾. În dreptul austriac, acțiunea Pauliană a fost restrinsă până la 16[|]₃ 1884 pe donațiuni (§. 953 c. c.), când s'a promulgat legea Gesetz ueber die Anfechtung von Rechtshandlungen, welche das Vermögen eines zahlungsunfähigen Schuldners betreffen, ce tratăză despre anularea actelor frauduloase ale unui debitor insolubil.

Creditul luase în evul modern proporțiuni atât de mari, în cât era temă, să nu degenereze. Se iviră o mulțime de întreprinderi și stabilimente șarlatane, la cari cu o iscusință rară

1) Ihering R. Geist des römischen Rechts II; f. 158; Roscher, Sistem der Volkswirtschaft T. I. f. 159.

2) Reinhart, die Anfechtungsklage wegen Verkürzung der Gläubiger Actio Pauliana f. 1

3) Reinhart, l. c.

4) Barazetti, Einführung in das französische Civilrecht f. 27.

5) Barazetti, l. c. f. 29—30 notă G. Scherer, das rheinische Recht u. die Reichsgesetzgebung, Manheim 1885, f. 10.

6) Barazetti, l. c. f. 27.

7) Barazetti, l. c. f. 28.

se usa de credit și tot așa se lepăda de datoriile imense, scăpând ast-fel rămășițele averei din mâinile creditorilor frustrați.

Se ivi deci chestiunea acțiunei criminale, care urmăria pe debitorul dolos, unde acțiunea Pauliană nu mai ajungea ¹⁾. Ea înlocui pe vechea acțiunea Pauliană ca acțiunea de delict ²⁾. Fa-liții fură pedepsiți după ordonanța imperială din 1548 pentru furt, mai târziu pentru escrocherie, ca în Austria, restringând acțiunea Pauliană numai pe donațiuni.

Codificațiunile noi statuază crima saū delictul bancrutei, care se mărginesce la comersanți ³⁾ insolvari, instituind pentru dinși legi speciale de falimente (concursurī). Prin asta, acțiunea Pauliană a fost restrînsă în mod preventiv ⁴⁾ și caracterul ei întru cât-va schimbat ⁵⁾.

Acțiunea Pauliană oferă deci creditorilor, pe lângă saū fără acțiunea criminală, un drept de garanție contra debitorului insolvaribil, servind ast-fel atât intereselor siguranței comerciale cât și celor al creditorilor. Ea se bazează, după cum dice Zürcher ⁶⁾, pe un princip universal de drept care îi dă un caracter moral; ea este unicul mijloc just, care tinde la combaterea actelor, cari le-a sēvērșit un debitor încă solvaribil în paguba creditorilor seī. Existența ei de două miī de ani este do-vada cea mai mare de perfecțiunea și tehnica desēvārșită a dreptului roman în privința acēsta.

Acțiunea Pauliană a fost adoptată în mod laconic ⁷⁾ în codul frances, art. 1167 și în dreptu român, art. 975 c. c., mulțămindu-se de a pune principiul dreptului de revocațiune, fără a desvolta natura și efectele ei, în cât se impune ideea, că legislatorul a adoptat tōte regulele și consecințele, ce se află la Romani. Și bine a făcut, lāsându-o la aprecierea doctrinei.

1). Zürcher, die Actio Pauliana nach gemeinem Recht und den neueren Codifikationen, 1872, f. 45.

2). Zürcher, l. c.

3). Zürcher, l. c. f. 46 art. 313 C. P.

4). Zürcher, l. c.

5). Raverin, étude sur quelques difficultés relatives à l'application de l'Action Paulienne, Paris 885, f. 96.

6). Zürcher, l. c. f. 62.

7). Raverin, l. c. f. 1.

Există și astăzi controverse dogmatice și istorice asupra acțiunii Pauliane ¹⁾ cum și asupra numărului, coprinsul și vechimea acțiunilor pentru a scuti pe creditorii contra debitorilor neconștiincioși. Dreptul Justinian, ține Claasen ²⁾, este o enigmă nedeslegată. Isvórele romane sunt puține și neclare. Multă lumină s'a adus în chestia asta prin cercetările lui Huschke. Școala germană se desparte de cea francesă în ce privește condițiunile acțiunii Pauliane. Credem însă că față cu materialul de isvóre, de care dispunem în timpul de față, cu greu se vor putea chiarifica controversele ivite.

1). Zürcher, l. c. introducerea, Classen, ueber den schutz des Gläubigers im röm. Recht gegen Verkürzungshandlungen seines Schuldners, f. 1:

DREPTUL ROMAN. ¹⁾

Diversele garanții, ce dreptul roman a acordat creditorilor față cu debitorii lor.

La Romani, garanțiile creditorilor față cu debitorii lor au trecut prin două faze principale. Faza întâia cade sub sistemul acțiunilor legilor și cuprinde manus injectio, addictus și nexum. Faza a doua începe cu sistemul formular, introdus de legea Aebutia și cele două legi Iulia și consista succesiv în venditio bonorum și distractio bonorum. În prima fază, este în vigoare sistemul constrîngerii corporale, eară în a doua sistemul garanției cu averea debitorului.

---

1). Literatură. H. Hasenbalg, zur Lehre von der Actio Pauliana, Berlin 1874; Fleury Ravarin, étude sur quelques difficultés relatives a l'application de l'action Paulienne. Paris 1885. H. Eugen Claasen, ueber den Schutz des Gläubigers im römischen Recht gegen Verkürzungsverhandlungen seines Schuldners, 1879. Albert Georg Mankiewicz. Beitrage zur Lehre von der Actio Pauliana, Halle. I. Emil Zürcher, die Actio Pauliana nach gemeinem Recht und den neueren Codificationen, Zürich 1872. Dr Theodor Reinhart, die Anfechtungsklage wegen Verkürzung der Gläubiger Actio Pauliana, Winterthur 1871. Oscar Schönemann, die Paulianische Klage wegen Veräusserungen zahlungsunfähiger Schuldner zum Nachtheile der Gläubiger, Gera 1873. I. Calinder, Studiu asupra legei celor XII. tabule, Buc. 1888. I. F. Puchta, Cursus der Institutionen, Leipzig 1893. Pandekten. Vangerov, Lehrbuch der Pandekten, Dr Carl Otto

Despre manus injectio ni amintesc legea celor 12 tabule din anul 302—304 de la întemeierea Romei, din cari ne au rămas numai 100—105 fragmente. Dintre Români, Calinder ¹⁾ s'a încercat de a restabili textul lor pe basa cercetărilor lui Dirksen ²⁾. După tabula a

---

1). Calinder, studiu asupra legei celor XII tabule, Buc. 1888.

2). Cel mai vechiu încercător de restabilirea textului a fost Iac. Gothofredus 1616 și Funceius în 1774. Comentatorii tabulelor sunt Sextus Aelius Pactus din a 550 d-i-R, Labeo sub August și Gaius sub Antonin.

Müller. Lehrbuch der Institutionen. Dimitrie Alexandrescu, Explicațiune teoretică și practică a dreptului civil român, 5 to-nuri. Dr. Bernhard Windscheid. Lehrbuch des Pandektenrechtes, Frankf. a M 1891, Friedrich H. Vering, Geschichte und Pandekten des römischen und heutigen gemeinen Privatrechts, Mainz 1887. Theodor Marezoll, Lehrbuch der Institutionen des röm. Rechts, Leipzig 1881. Huschke, Zeitschrift für Civilr. und Prozess N. F. XIV. Reinhardt, von der Paulianischen und den mit derselben verwandten Klagen, in vermischte Aufsätze aus dem Gebiete der reinen und angewandten Rechtswissenschaft, broș. II. Schröter, ueber Wesen und Umfang der in integrum restitutio, în Zeitschrift f. Civr. u. Pr. VI. Rudorff, ueber die Rutilische Concursordnung und das fraudatorische Interdict, in Zeitschrift für Rechtsgeschichte. VIII. Laspeyres, ueber Anfechtungen von Zahlungen mit der actio Pauliana. in Archiv für civ. Praxis, XXI. Dr. Carl H. E. Dirksen, Uebersicht der bisherigen Versuche für Kritik und Herstellung der XII. T. Fragmente. Dabel, Lehre vom Concourse der Gläubiger. Fischer, Anwendbarkeit der actio Pauliana auf Zahlung, Hingabe an Zahlungsstatt und Pfandbestellung, Paderborn 1875. v. Schey, zur Geschichte de actio Pauliana und des interdict. fraudat, in Zeitschrift für Rechtsgeschichte XIII. Schmidt, Interdiktenverfahren der Römer. Francke, ueber die Zulässigkeit der actio Pauliana bei Zahlungen, Pfandbestellungen, Hingabe an Zahlungsstatt, în Archiv für civ. Praxis XVI. Holzschuher, Theorie u. Casuistik. Charles Demangeat, cours élémentaire de droit romain,

treia, manus injectio a fost forma procesuală de introducere a execuțiunii dinaintea magistratului în contra unui debitor, care mărturisise datorica sa înaintea magistratului său care a fost condamnat și n'a împlinit datorica în sorocul de 30 de zile. Un astfel de debitor era supus la manus injectio și adus înaintea magistratului (pretorului). Dacă el nu achita aci pe creditorul său sau de nu i da nimeni chizeșia, creditorul îl apuca de vrea parte a corpului, dicând cuvintele sacramentale¹⁾: «quod tu mihi iudicatus sive damnatus es sestertium X millia, quae dolo malo non solvisti, ob, eam rem ego tibi sestertium X millium iudicati manus injicio,--pe ce magistratul îl declara adiectus. Creditorul îl ducea acasă ca prizonier pe timp de 60 de zile, legându-l cu curele sale la picioare cu liare, care să nu fie mai ușore de cât 15 libre sale și mai grele. Debitorul prizonier putea, dacă vroia, să trăească din al său, și volet, suo vivito, ear de nu, creditorul lui trebuia să i dea o libră de făină pe zi sau mai mult, dacă cerea. În timpul acestor 60 de zile, creditorul trebuia să ducă pe debitorul înălțuit în trei zile consecutive de țarg—trinis nundinis continuis— în comitium înaintea magistratului și să facă cunoscut cu voce tare suma, la care debitorul

---

1) Vering, Geschichte u. Pandekten des römischen Rechts, 278.

Paris 1876, t. II. M. Struckmann ueber die Anfechtbarkeit der datio in solutum mittelst der Actio Pauliana, in Iherings Jahrbücher für Dogmatik XII. Arndts, Lehrbuch der Pandekten. Unterholzner, Schuldverhältnisse, Sintenis, Pandekten. Mühlenbruch Pandekten. Gimmerthal, das Eigenthum im Conflik'e mit den übrigen Gebilden des Sachenrechtes und die actiones arbitrariae insbesondere. Baron, Gesamtrechtsverhältnisse. Unger, Sistem des öst. Privatrechtes. Dernburg, emtio honorum. Keller, Pandekten Schwanert, die Naturalobligationen des röm. Rechts. Savigny Sistem des heut. röm. Rechts.

a fost osândit. Dacă la expirarea termenului de 60 zile datoria nu era achitată de debitorul său de un al treilea, atunci creditorul avea dreptul de a-l vinde ca sclav dincolo de Tibru, trans Tiberim sau să-l omore¹⁾; de erau mai mulți creditori, ei puteau să-l împarte în bucăți și puțin importa, dacă se tăea ceva mai mult sau mai puțin, căci nu era nici un rău—*tertius mundinis partis secanto*, și plus minusve secuerint, ne fraude esto.²⁾ Dacă creditorii nu vroiau să-lucidă, de și fie-care din ei avea dreptul acesta, atunci putea unul din ei să ia asupra-și vânzarea lui, despăgubind pe ceilalți.³⁾

Al doilea mod de execuțiune avea loc, când debitorul se obliga creditorului—mai ales la împrumuturi de bani⁴⁾—per aes et libram în formă de nexum. Nexum era o imaginărie emtio-venditio sub intervenirea a quinque testes civis Romani puberes, a unui libripens, țiitor de cumpenă, (funcționar public)⁵⁾ care ca imparțialul cântăria pe o cumpenă (aera-libra) metalul⁶⁾ ce pe acea vreme înlocuia moneda bătută.⁷⁾ Părțile contractante declarau voința lor în mod solemn, nuncupatio, înaintea acestor martori și

1). Puchta, *Cursus der Institutionen*, Leipzig 893, t. I. f. 550—52 Müller, *Lehrbuch der Institutionen*, f. 38. 83. Vering l. c. f. 278—280. Marezoll, *Lehrbuch der Institutionen des röm-Rechtes*, f. 382—383.

2). Calinder, l. c. tabula III. p. VI. f. 48. Gellius XX. 1.

3). Puchta, l. c. f. 552. 4). Vering, l. c. f. 137.

5). Vezi inscripțiunea la Mommsen Nr. 2003 Neap. „T. Vedius T. f. T. Vitorius Cn. f. 11. viri libripentes ex D. D. (decreto decurionum)

6). Gaius I. 114: Mancipatio est imaginaria quaedam venditio adhibitis quinque testibus civibus Romanis et alio, qui appellatur libripens.

7). Marezoll, l. c. f. 320. Vering, l. c. f. 135. Müller f. 310.

creditorul predând aes dicea : „quod ego tibi mille libras hoc aere aeneaque libra nexas dedi (do după Rudorf), eas tu mihi post annum jure nexi (cum foenore) dare damnas esto ¹⁾, pe ce debitorul primia aes ²⁾ Cu introducerea monetei bătute în 485 u. c se transformă în mod imaginar, datoria de bani în obligațiunea de nexus. ³⁾

Obligațiunea ast-fel contractată avea efectul unui *judicatum*, fiind că se sevêrșia sub autoritatea publică a reprezentanței populare (cei cinci martori fiind reprezentații lui *populus romanus*, după împărțela lui *Servianus*), luând caracterul garanției publice. Debitorul *nexus vinctus* care nu plătia la scadență, era privit ca condamnat și trebuia să achite în termenul celor 30 dies *justi* (*tempus judicati*) pe creditorul. Execuțiunea se făcea în termenul de 60 zile prin *manus injectio* ⁴⁾, întocmai ca la execuțiunea primă în contra lui *judicatus* și *confessus* în jure ⁵⁾ debitor.

La aceste două execuțiuni, gagiul creditorului era corpul debitorului ⁶⁾, care fiind în posesiunea creditorului său garanta cu viața sa datoria. Acesta putea după expirarea termenului de 60 de zile să-l vîndă ca sclav său să-l omóre. Averea debitorului, care era proprietatea familiei, era esclusă de gagiul creditorului, după cum o dice cele XII tabule: *si volet, suo vivito* (dacă vrea să trăiască din al său). Implinirea datoriei depindea deci de voința debitorului, care

1). Huschke in z. f. Civr.

2). Marezoll, l. c. f 320.

3). Müller l. c. f 311. not, Liv. 7. 19 și 8. 26.

4). Numită aci *manus injectio pro judicato*. Vering, l. c. f. 137, care înlocuia pe *addictio*.

5). Vering, l. c. f. 137.

6). Müller, l. c. f. 310. 312. Vering, l. c. f. 136. Calinder, f. 33.

dacă vroia să păstreze averea pentru familia sa, nu putea fi silit de creditorul său, de a o întrebuința pentru achitarea lui ¹⁾.

Execuțiunea cea mai vechiă romană era deci numai cea personală cu starea de sclav ²⁾, cu dreptul creditorului asupra vieții debitorului.

Acastă execuțiune a fost modificată prin legea Poetelia Papiria din anul 428 ³⁾ sau 444 ⁴⁾ u. c., care desființă nexul ⁵⁾, adică adicțiunea extrajudiciară și opri punerea fiarelor, afară de cazul unui delict (noxa) ⁶⁾,—cum și vîndarea sau uciderea debitorului ⁷⁾. Inchisórea există deci mai departe numai ca o garanție compulsivă a creditorului, însă fără consecințele ei de sclavia și mórtea debitorului ⁸⁾ și fără ca acesta din urmă să înceteze un moment de a fi ingenuu. Legea Aebutia introduse de sigur înaintea anului 550 u. c. procedura formulară, care abrogă cu totul legile acțiunilor prin leges Iuliae iudiciariae Augusti ⁹⁾.

Procedura formulară desființă tóte procedurile aspre ale legilor acțiunilor în privința debitorului insolubil. Debitorul nu putea fi vîndut ca sclav sau ucis de creditorul său, ci trebuia să achite datoria prin munca sa ca servitor; ¹⁰⁾ putea însă să se elibereze, dacă spunea sub jurámânt tóte bunurile sale—

---

1). Puchta, l. c. t. II. f. 244.

2). Puchta, l. c. t. I. f. 550.

3). Dr. Carl Müller, l. c. t. I. f. 550.

4). Vering, l. c. f. 137.

5). Vering l. c.

6). Puchta, l. c. f. 555. Livius VIII. 28. Rudorff, römische Rechtsgeschichte t. II. f. 85—87. 292—294.

7). Vering, l. c. f. 324.

8). Müller l. c. f. 83. Puchta l. c. f. 555.

9). Gaius IV 30.

10). Puchta l. c. 555, Vering, l. c. f. 324. Gaius III. 199.

bonam copiam jurare¹⁾—cari serviaŭ de gagiŭ creditorului.

Un mod de execuŭiune asupra bunurilor a fost ŝi pignoris capio sau luarea particulară de gagiu, ce se aplica încă de la introducerea celor 12 tabule la ôrecari creanŭe determinate de obiceiŭ ŝi de lege ce se referiaŭ la jus publicum sau sacrum, ca în privinŭa chiriei animalelor de povôră²⁾ destinate la un sacrificiu, a dărilor publice, a lui aes militare, equestre ŝi hordiarium³⁾. Dacă debitorul nu plătia suma datorită, lucrul amanetat se vindea.

Pretorul Publius Rutilius înlocui în anul 649 u. c.⁴⁾ constrîngerea corporală a celor 12 tabule cu missio în possessionem ŝi consecinŭele ei venditio bonorum⁵⁾, baza legilor de falimente sau concursuri de astăzi. Ea este o estensiune, § sectio bonorum, introdusă de mult în chestii criminale pentru executarea amenŭilor de bani.⁶⁾

Pretorul pune pe creditorii neplătiŭ în posesiunea bunurilor debitorului, — missio rei servandae, custodiendae causa, pe cari le luaŭ ei în detenŭiunea lor⁷⁾, numesce apoi un curator bonorum ales de creditorii

---

1). Müller, l. c.

2). Müller, l. c. f. 83. Gaius, comm IV. 528.

3). Vering, l. c. 280.

4). Vering, l. c. f. 324 Gaius IV 35 Huschke în Richters Jahrbuch 1841, f. 608 Puchta, l. c. t. c. t. I. f. 556 dovădește, că bonorum venditio era deja amintită în lex thoria c. 26, adecă în anul 643 u. c. în care an Rutilius Rufus n'a fost încă pretor.

5). Marezoll, l. c, f. 163.

6). Puchta l. c. t. I. f. 556.

7). Puchta, l. c. Claasen, ueber den Schutz des Gläubigers im röm. Recht gegen Verkürzungsverhandlungen scines Schuldners, f. 2.

și face cunoscut *missio in possessionem* prin afișe publice (*libellus, proscriptio bonorum*) tuturor creditorilor și interesaiilor, spre afla pe toți creditorii și toate bunurile debitorului. ¹⁾ *Missio in possessionem* nu era deci alta ceva, de cât un *pignus praetorium* ²⁾

Acastă posesiune a bunurilor debitorului ține 30 de zile, dacă debitorul era viu și 15 zile dacă era mort. După expirarea acestui termen, pretorul convoca pe toți creditorii, spre a alege un *magister bonorum* însărcinat cu vânzarea bunurilor. Acesta alcătua *lex bonorum vendendorum*, condițiunile vânzării sau caetul de sarcine și făcea cunoscut prin afișe vânzarea bunurilor. După expirarea celor 30 sau 15 zile, după cum debitorul era viu sau mort, se făcea vânzarea și adjudecarea tuturor bunurilor aceleia, ce da mai mult (*bonorum emtor*). ³⁾

Bonorum emtor devinia *successor per universitatem* întocmai unui *bonorum possessor*, având proprietatea bonitară ⁴⁾ și nu cea *quiritară* ⁵⁾ pe care o dobândia prin *usucapiune*. El avea *interdictum possessorium*, spre a-și procura posesiunea bunurilor aflătoare în mâinile terțielor.

Debitorul însă era *infam* ⁶⁾ și se eliberă de datoria numai intru cât ajungeau bunurile pentru achitarea creditorilor săi. El putea deci, dacă era *insolvabil* fără vina sa, să scape de execuțiunea personală și *infa-*

---

1) Vering I. c. f 324. Puchta I. c. f 557.

2) Vering I. c. f 453.

3). Vering. I. c. f 325. Puchta I. I f. 558. Müller, I. c. 85.

4) Vering I. c. 5). Gaius IV 145 III 80 Müller I. c. 86.

6) Gaius II 154 I. 3 Th. Cod. de inoff. test. II 19.

mia ¹⁾ prin *cessio bonorum* acordată de *lex Iulia*, cedând toate bunurile sale creditorilor. ²⁾

Venditio bonorum fu înlocuită în urmă prin *distractio bonorum*, vânzarea en detail a averii debitorului ce se usita deja în timpul *jurisconsultilor* față cu persoanele ilustre. ³⁾

Când debitorul însă era solvabil și nu vroia să plătească din rea voință, creditorul avea *pignoris capio* în cauza *judicati*. Pretorul ordona *aprodilor* *apparitores*, ca să iae din averea debitorului condamnat mai întâiu mobilele, apoi imobilele până la suma datorită *pignus* în cauza *judicati* *captum* și să le vîndă, dacă debitorul nu achita în timp de două luni. ⁴⁾

Originea și natura acțiunii Pauliane.

La execuțiunea *missio in possessionem*, debitorul nu pierdea dispozițiunea asupra averii sale ⁵⁾ căci el rămânea proprietarul ei și creditorii aveau numai posesiunea. El putea deci să vîndă sau să dăruească lucrurile averii sale, cari alienațiunii după dreptul civil erau valabile ⁶⁾, dar cari causeră pagube creditorilor săi. Spre a rescinde astfel de înstreinări făcute în paguba creditorilor existau mai multe acțiuni. După starea de astăzi a isvórelor romane, ceva sigur

1) L. 11. Cod. ex quib. inf. II 12.

2) Vering l. c. f 326 X L II 3 de *cessione bonorum*; Müller, l. c. f 85.

3) L. 5 9 de cur. f XXVII. 10.

4) L. 31. de re iudic. XL II. 1 l. 50. 74. st. de evict. XXI. 2, Vering, l. c. 326. Müller, l. c. f 87. Puchta l. c. 1. I. f. 559.

5) Reinhart, l. c. f 22. Claasen l. c. f 2—3.

6) Mankiewicz, Beiträge zur Lehre von der Actio Paul. f. 1.

asupra lor nu se p^ote dice. ¹⁾ Practica dreptului comun cun^osce numai pe ac^oțiunea Pauliană, pe lângă care se fi existat o procedură cu aceleaș condițiuni și efecte ca dinșă. ²⁾ In dreptul roman găsim următore ac^oțiuni contra fraudei debitorului:

1.) Ac^oțiunea Pauliană, pentru a rescinde actele frauduloșe ale debitorului.

2.) Interdictum fraudatorium, care e controversat.

3.) Actio in rem rescissoria ³⁾, contra alienațiilor frauduloșe ale debitorului.

4.) Legea Aelia Sentia, spre a ataca manumisiunile sclavilor făcute in fraudă creditorilor.

5.) Ac^oțiunea Faviana și Calvisiana, acordate patronului in contra actelor frauduloșe ale manumisului ⁴⁾

Legea Aelia Sentia și ac^oțiunea Faviana și Calvisiana tratează despre casurⁱ speciale și anume despre sclavⁱ, deci n'au nici o însemnătate pentru timpul de astă-^odi. Ce ne interesază, este data cronologică a lor față cu ac^oțiunea Pauliană.

Numele „ac^oțiunea Pauliană“ il găsim numai ⁵⁾ in lex 38 4. D. de usuris 22. 1. și in parafrasa lui Theophilus, după opinia mai multor iuristi un caiet de colegii al unui elev al lui Theophilus ⁶⁾.—Oficial, acest nume nu p^ovine nici într'o lege a codului Justinian ⁷⁾. Din contră, ac^ostă ac^oțiune o aflăm indegetată numai cu haec actio, haec in factum actio și

---

1) Zürcher, die actio Pauliana nach gemeinem Recht u. den neueren Codificationen, f. 5.

2) Zürcher l. c. f. 5. Arndts, Pandekten, 3228 Not. 1 Windscheid, Pandekten s. 463 nota 1.

3) Mankiewicz, l. c. f. 24 Schönemann l. c. f. 5 Arndts, l. c. f. 367, not. 1. 4) Vering, l. e. f. 792, Arndt, l. c. f. 882

5) Mankiewicz, l. c. f. 1—2. Reinhart, l. c. f. 12.

6) Reinhart, l. c. f. 20—21.

7) Reinhart, f. c. l. 12.

chiar în legea amintită 38, Paulus o comentază „per quam quae in fraudem creditorum alienata sunt revocantur, ce de sigur nu o făcea, dacă numele acțiunea Pauliană ar fi fost general cunoscut. O astfel de adăogire însă nu o găsim la acțiunea Faviană¹⁾. Majoritatea romanistilor ține de autorul acestei acțiuni pe Lucius Aemilius Paulus, învingătorul lui Perseus și cuceritorul Macedoniei²⁾, care a fost pretor în anul 563 a. u. c. (191 a Chr.)³⁾, în anul 572 a. u. c. (182 a. Chr.) guvernatorul Spaniei⁴⁾ și în anul 586 a. u. c. (168 a Chr.) consul. Valerius Maximus vorbind despre victoriile lui, amintesc despre „Pauliana victoria“⁵⁾. Acest Lucius Aemilius Paulus să fi instituit acțiunea Pauliană în anul 563 a. u. c., când a fost pretor⁶⁾.

Ce-î ciudat, este că acesta acțiune s'a numit după cognomenul pretorului, pe când toate acțiunile romane—afară de interdictum Carbonianum—primiau numele de la cel gentil al autorilor lor. Reesă deci, că numele acțiunii Pauliane a fost introdus de iuristi, spre a evita circumscrierea lungă cu „in factum actio per quam quae in fraudem creditorum alienata sunt revocantur.“

Legea Aelia Sentia a fost introdusă în timpul lui August sub consulatul lui Aelius Catus și a lui Sententius Saturninus, în anul 757 a. u. c. (4 p. Chr.). Ea dispunea anularea de drept⁷⁾ a manumisiunilor

1). Reinhart, l. c. f. 13.

2). Valer. Max VIII 11 n. 1.

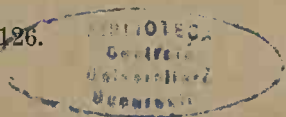
3). Livius, 35.24.

4). Livius, 36. 2.

5). Reinhart, l. c. f. 16.

6). Vering, l. c. f. 594 Rudorff l. c. §. 135 n. 11. Reinhart, l. c. 16.

7) Vering, l. c. f. 126.

32656

făcute de debitorul patronus în prejudiciul creditorilor săi, is qui in fraudem creditorum manumittit nihil agit, quia lex Aelia Sentia impedit libertatem¹⁾ pentru a nu viola principiul semel praestitam libertatem revocari non licet.

Data legii Aelia Sentia e însă controversată.

Unii cred, că legea Aelia Sentia este anterioară acțiunii Pauliane. Pretorul, dic ei, complecta numai legile existente, aplicându-le sau corigându-le, adiuvandi, supplendi sau corigendi iuris causa, și numai în urmă le combătea. Deci acțiunea Pauliană n'ar fi putut să fie creată, dacă n'ar fi existat vre o lege, care anula ori care acte frauduloase ale debitorilor, cum era legea Aelia Sentia. De altă parte, acțiunea Pauliană anulând toate actele frauduloase ale debitorului făcea inutilă instituirea unei legi speciale numai în privința manumisiunilor frauduloase. Pretorul însă nu putea desființa cu acțiunea Pauliană libertatea, care odată dobândită nu se mai putea pierde, căci ar fi lovit în principiul semel praestitam libertatem revocari non licet. Trebuia deci crearea unei legi speciale, care să împiedice manumisiunile frauduloase ale sclavilor, și acesta a fost legea Aelia Sentia, care le declara nule de drept, ca cum n'ar fi fost date și nu anulabile, adecă cari s'ar putea ataca.

Alții susțin, și cu drept, că legea Aelia Sentia este posteroară acțiunii Pauliane. Credem, că această opinie e cea mai fundată și acceptabilă. Manumisiile făcute în prejudiciul creditorilor au fost valabile până în timpul lui August, căci nici o lege specială nu readucea în stare de sclăvie pe un om, ce devenise liber. Se obiectează însă, că pretorul avea dreptul să revóce manumisiile făcute prin testament, acordând copilului emancipat omnis bonorum possessio contra ta-

---

1) Gains Com. 1 § 37, 48. Ulp. I 15. Fragm. Dos. 181. 5, 16, 18 24- qui et a quib. XL. 9.

bulas. După *Dimangeat*, *honorum possessio contra tabulas* a fost la promulgarea legii *Aelia Sentia* sub August-mai mult de cât sine re. E constatat, că ea nu exista pe vremea lui *Cicero*, ci a fost introdusă la începutul timpului imperatorilor.¹⁾

O altă dovadă pentru anterioritatea acțiunii *Pauliane* este scrisoarea lui *Cicerone* către *Atticus* din anul 688,²⁾ în care se dice:

„*Caecilius avunculus tuus* a *P. Vario*, quum magna pecunia fraudaretur, agere coepit cum ejus fratre *Caninio Satrio* de iis rebus, quas cum dolo malo mancipio accepisse de *Vario* diceret“. *Ceciliu* fiind înșelat de *P. Variu* cu mari sume de bani, acționează pe *Caniniu Satriu*, fratele lui *P. Varius*, pentru lucrurile ce le-a primit el cu fraudă de la *Variu*. Aci găsim toate caracterele acțiunii *Pauliane*³⁾, chiar și *fraus (dolos malos)*, una din condițiunile exențiale ale ei și care nu se raportă la acțiunea de dol, căci ea atacă pe autorul dolului și nu pe al treilea, ca în cazul acesta, care a profitat. Scrisoarea lui *Cicerone* adevăresce existența acțiunii *Pauliane* înaintea lui August, când s'a introdus legea *Aelia Sentia*.

Se nasce acu întrebarea, în ce raport se află acțiunea *Pauliană* cu *interdictum fraudatorium*. O deslușire oferă legea 10 § 1 D. h. s. 42. 8, al cărei text după manuscriul florentin, este:

Ulpianus libro LXXIII ad Edictum. Ait praetor. Quae Licius Titius fraudandi causa sciente te in bonis quibus de ea re agitur fecit, ea illis, și eo nomine quo de agitur actio ei ex edicto meo competere

1) *Vering*, l. c. f. 746 ib *Erbrecht*, f 595, nota 1, f. 619 nota 4.

2) *Cicero*, ad *Attic.* I. 1 § 3.

3) *Huschke*, *P. Rutilius Rufus oder A. F. P. R. und das interdictum fraudatorium* în *Lindès Zeitschrift f. Civilr. u. Pr.* f. 38.

esseve oportet, ei si non plus quam annus est, cum de ea re qua de agitur experiundi potestas est, restituas; interdum causa cognita et si scientia non sit in factum actionem permittam. Ita demum revocatur quod fraudandorum creditorum causa factum est si eventum fraus habuit scilicet si hi creditores quorum fraudandorum causa fecit bona ipsius vendiderunt.

Formula interdictului este cuprinsă în quae pēnā la restituas¹⁾, pe când restul se referă la acțiunea Pauliană. Formula acțiunei Pauliane e reprodusă în legea I. D. 42. 8²⁾ și care nu deferă de cea a interdictului:

„Ait praetor. Quae fraudationis causa gesta erunt cum eo qui fraudem non ignoraverit, de his curator bonorum vel ei cui de ea re actionem dari oportebit intra annum quo experiundi potestas fuerit, actionem dabo, idque adversus ipsum, qui fraudem fecit, servabo“.

Formula interdictului stabilește aceleași condițiuni ca și acțiunea Pauliană: debitorul trebuie să fi sēvērșit o înstreinare fraudulōsă, despre care avea știință și terțiul și să nu fi trecut annus utilis de la momentul, când creditorul a știut, că a fost fraudat³⁾. Acțiunea Pauliană se razimă pe formula interdictului, cum o aflăm în legea 10 pr. D. h. t.⁴⁾ și raportul căroră este exprimat în legea 1 §1, arătându-se scopul acțiunei prin quo edicto consuluit (praetor) creditoribus revocanda ea, quaecunque in fraudem⁵⁾. Se nascē întrebarea, când ne vom putea usa de acțiunea și când de interdictul? Respunsul găsim în legea 10 de la ita demum până la vendiderunt.

1) Mankiewicz, l. c. f. 31.

2) Reinhart, l. c. f. 47. 91. Claasen, l. c. f. 27.

3). Reinhart l. c. f 45

4). Claasen, l. c. f 27

5). Claasen, l. c. f 16

In legea 38, § 4. D. 22. 1 găsim :

„In Fabiana quoque actione et Pauliana, per quam quae in fraudem creditorum alienata sunt, revocantur fructus quoque restituantur. Nam praetor id agit ut periente sint omnia, atque si nihil alienatum esset; quod non est iniquum nam et verbum restituas quod in hac re praetor dixit plenam habet significationem ut fructus quoque restituantur“. Acastă lege, pe lângă că vorbesce de acțiunea Pauliană, mai indegetează formula legii 10, întrebuintând expresiunea de restituas¹⁾. Și din aci reesă, că acțiunea Pauliana si interdictul aveau aceleași condițiuni,²⁾ deosebinduse numai prin forma procesuală. In formulele lor găsim două expresiuni ale pretorului: una restituas, care e formula interdictului și a doua acționem dabo sau permittam actionem, la care pretorul amintea condițiunile acțiunii³⁾. La interdict pretorul ordona inculpatului de a restitui, restituas antequam ex jure exeas, și in casul, când ordinul lui era nesocotit, pretorul acorda acțiunea, permittam sau dabo actionem, numind pe un jude. Interdictul a fost deci o procedură mai răpede ca acțiunea Pauliană, fiind-că procesul se isprăvia prin simpla executarea ordinului.⁴⁾ Majoritatea romaniștilor admite, că interdictul a fost introdus împreună cu acțiunea Pauliană de pretorul Lucius Aemilius Paulus în anul 563 a. u. c.⁵⁾.

---

1). Mankiewicz, l. c. f. 36.

2). Reinhart. l. c. f. 63. Mankiewicz l. c. Vangerow, Pandekten, t. II. f. 645. Untehholzner, Schuldverholtnisse II § 375.

3). Reinhart f. 35.

4) Reinhart, l. c. f. 70.

5) Reinhard, l. c. f. 42, Vering l. c. 598 Rudorff și Huschke însă afirmă că interdictul fraudator a fost creat de pretorul R. Rufus.

Spre sfârșitul secolului al treilea d. Chr. se introduce procedura extra-ordinară, prin care se desființează deosebirea între jus și iudicium cum și formulae actionum ¹⁾. Interdictul fraudator pierde independența sa procesuală, decădând la simplă introducere a procesului, prin care judecătorul putea să provoace pe inculpatul prin formula interdictului de a curma procesul prin restituirea imediată.

Teoria aci emisă este cea mai acceptabilă; ea se numește și teoria unitară (Einheitstheorie). Alți teorii o susțin Vering ²⁾, Schey ³⁾, Huschke ⁴⁾ și Rudorff, cari pretind, că interdictul fraudator atacă numai alienațiunile lucrurilor corporale sevărșite înaintea vinditio bonorum, când un ajutor grabnic era necesar. Se poate obiecta cu drept cuvânt, că acțiunea Pauliană poate fi intentată și înaintea falimentului, l. 1. pr. D. h. t. Interdictul poate să aibă de obiect și moștenirile (l. 67 ad S. C. Trebellianum și l. 96 pr. D. de solutionibus 46. 3), cari cuprind nu numai res corporales ci și res incorporales, deci restrângerea interdictului numai pe bunuri corporale este greșită.

Digestele trătăza despre acțiunea Pauliană în legile amintite l. 1. 42. 8, 10 § 1. 4. 2. 8 și l. 38 § 4 de usuris 22. 1., considerându-o ca o acțiune personală concepută in factum și arbitrară. Institutele lui Iustinian însă o declară de reală, trătând despre dinsa între acțiunile reale ⁵⁾ la § 6 I. de actionibus IV 6, în care se dice:

---

1) Reinhart, l. c.

2) Vering, l. o. f 598.

3) Schey, zur Geschichte der actio Pauliana u. des interdictum fraudat. in Zeitschrift für Rechtsgeschichte XIII.

4) Huschke, ueber die Rutilische Concursordnung u. das fraudatorische Interdict, f 79.

5) Reinhart, l. c. f 9. Mankiewicz l. c. f 7 Claasen l. c. f 7.

„Item si quis in fraudem creditorum rem suam alicui tradiderit bonis ejus a creditoribus ex sententia praesidis possessis, permittitur ipsis creditoribus rescissa traditione eam rem petere, id est dicere eam rem traditam non esse, et ob id in bonis debitoris mansisse“.

Theophilus (+ 533) numesce acțiunea asta in parafraza sa „in rem“.

Contrađicerea între digestele și institutele a dat naștere la discuțiile cele mai mari asupra naturii acțiunii Pauliane. Deosebim aici 7. sisteme. Dacă comparația apare necompletă, cauza este, că mulți autori consultați nu s'au pronunțat asupra naturii acțiunii Pauliane, ca Carpzov in *jurisprudentia forensis* p. 2 c. 3 d. 20 nr. 1.

Sistemul I. Se susține, că acțiunea Pauliană și cea din institute, este numai personală, căci ea se poate exercita numai in contra acelora, cari au dobândit cu titlu oneros și au fost complice la fraudă debitorului. Acțiunea este considerată in digestele ca personală și provenirea ei in institutele între acțiunile reale se datoresce numai asemănării cu acțiunea Publiciana.¹⁾ De acest sistem se țin: glossa la § 6.4, căci acțiunea se naște „ex quasi delicto, quando dolus fuit in vendente et emente“; Dynus, de *actionibus*, editia Venetia 1498, p.9., care conchide, că „Pauliana propriam habet naturam personalis“; Ulrich Zasius, ad § 6 I. c. care ăice, in hoc §, praemitto vobis, quod tractantur ea, quae per fraudem sunt alienata, non potest fieri in rem, sed in personam; Ioannes Faber și Ioannes de Platea, cari asemenea susțin, că cauza acțiunii este fraudă instrăinătorului: și din cei mai noi Vinnius in comentarul său a instituțiilor: căci in institutele creditorii nu ăice, in intentio: rem suam esse, ci rem in bonis debitoris mansisse, De-

1) Mankiewicz. I. c. f 11—12.

molombe vol. 25 Nr. 146, Dabelow in «ausführliche Entwicklung der Lehre vom Concurse der Gläubiger, Göschen, in Pandekten II § 632 și Acaris, dr. romain f 938.

Această teorie este neadmisibilă, căci este greu de crezut, că redactorii institutelor numai din eróre ar fi pus acțiunea Pauliană între acțiunile reale. Eam rem petere din § 6 al Inst. arată, că acțiunea Pauliană a institutelor a fost reală și nu permite a'î atribui caracterul personal. Theophil în parafrasa sa dice: «porro et est alia actio in rem a praetore inventa, velut in hac specie.» În acțiunea hipotecară sa' Quasi — Serviană, care este o acțiune reală nu se cere rem suam esse. Petițiunea de hereditate e o acțiune eminentă reală și are loc numai contra aceluia, care poșede pro herede și pro possessore și nu în contra tuturor posesorî ca la acțiunea Pauliană, care se intențază numai în contra terțiilor detentori cu titlu oneros, cari sunt în rea credință.

Sistemul II. Acțiunea Pauliană a fost tot de-a-una reală. Cel mai vechiu partisan nu însă și întemeiătorul lui a fost francesul Cujas, notae ad libri IV. Inst. ad § 6. I. c. f. 232 ediția Cöln 1592. În Germania sistemul acesta a fost introdus de bia în secolul al 17-lea. Se susține, că acțiunea Pauliană nu se nasce dintr'un delict, ci se băséză pe un drept real, pe fictum dominium a creditorului revocator¹⁾. Adeptii acestui sistem sunt: Harpprecht in comm. inst. nr. 2. 3. care crede, că institutele și cuvântul petere este decisiv; Hermann Vultejus, in inst. com. care dice, că «causa autem ex qua datur, es dominium, quod habuit debitor, ex dominio enim actio realis nascitur, — apoi actio Pauliana non datur ex maleficio sed ex dominio. În cartea sa, jurisprudentia romana a inst. compos 1. II. f 662 dice «Pauliana actio est actio in

---

1). Mankiewicz, I. c. f. 15.

rem praetoria. De opinia lui Hermann Vultejus se țin și Hoppe in commentatio ad inst., Zoësius, ad D. 42. 8. și Perez in praelectiones ad c. 7. 75.—Schilter, in exercitatio ad Pand. XLVI de executionibus in bonis § 1, Lauterbach, t. III ad Dig. 42. 8 f. 354, că «fundata est haec actio in jure in re non in delicto; Berger, in Oeconomia juris, f 216 «est haec actio realis oritur ex dominio ficto; Hofacker, in principia juris civilis. Eară dintre cei nooi Huschke in l. c. f. 116, după care acțiunea din l. 4. D. h. t. și din institutele este identică, rescisoriă și universală in rem, care pôte fi intentată înainte și după viudarea averii debitorului; Rudorff l. c. f 62 și Brinz, Pandekten § 423.

Contra acestei teorii vorbesc legile 4—9, 10, 25 și 38, in care din urmă, acțiunea Pauliană este numită personală împreună cu cea Fabiană. Acțiunea Pauliană se pôte da in contra debitorului însuși: idque etiam adversus ipsum qui fraudem fecit servabo, l. 4. pr. D. h. t. cum și in contra achisitorilor de rea credință, când ei nu posed, ceea ce ar fi imposibil, dacă acțiunea ar fi reală, care se pôte intenta numai in contra posesorului, qui dolo malo desiit possidere sau in contra acelaia qui liti se obtulit.

Sistemul III. Se susține, spre a împreuna obiecțiunile sistemului I. și II. și a crea astfel un sistem intermediar, că acțiunea Pauliană e o actio in rem scripta. Se uită însă, că actiones in rem scriptae fac parte din cele personale. Partisanii acestui sistem sunt: Raphael Cumanus, Jasson de Mayno, in de actionibus nr. 104 și 113, după care actio Pauliana nu e nici mere personalis și nici mere realis ci personalis in rem scripta; Kling in inst. comm. ad l. IV. 6. Mynsinger, in Inst. comm. ad l. c; Matthaeus Wessembeck in com. inst., Schneidewin, in inst.-com: ad § 6. I. nr. 14; Huber in praelectiones juris civiles ad

1. IV tit. VI. I. și Wernheer in observationes forenses II pars VIII obs. II.

Sistemul IV, care susține, ca acțiunea Pauliană e o actio duplex, care e când in rem când in personam. Acest sistem a avut cei mai mulți partizanți. Cităm dintre ei, pe: Bachov von Echt, in Inst. comm. ad § 6. 1; Meier, in collegium argentoratense ad D. 42. 8. f. 1424, vorbește despre acțiunea Pauliană personală din digestele și de cea reală din § 6 a institutelor; Henricus Hahn, in observata theor-pract. ad Math. Wesenbecci commentarios f. 944 not., verum videtur rectius statui hanc actionem, modo realem esse modo personalem, căruia se asociază Samuel Stryk, in usus modernus Pand. ad D. 42. 8 tom. IV f. 285 și Coccejus, in civilis juris controversi pas. II. f. 500 și Savigny, in Sistem des römischen Rechts t. V. § 208, care dice «acțiunea această este personală, ea poate deveni însă după necesitate întocmai ca acțiunea din silă prin restituțiunea o actio in rem; Demangeat t. II. f. 527 și Ortolan t. III nr. 2086.

Sistemul V. care susține, că acțiunea Pauliană este o acțiune hipotecară, un pignus praetorium, in virtutea căreia creditorii odată puși în posesiunea averii debitorului puteau ataca actele frauduloase ale lui. Intemeietorul acestei teorii este Voët, care ajunge la acest rezultat prin scimbarea punctuațiunei in textul § 6 din servitute. Acestă teorie nu se poate admite, căci ea crează o a treia acțiune hipotecară pe lângă acțiunea Serviană și Quasi—Serviană și s'ar putea intenta contra tuturor achisitorilor, fără a deosebi dacă ei sunt de bună sau de rea credință!

Sistemul VI., după care acțiunea Pauliană este o restitutio in integrum. De acest sistem se țin: Menken, in dissert. de a. P. Halae 1770. f 299, care dice, et meo quidem iudicio restitutio in integrum, quam praetor creditoribus alienatione circumscriptis conciliavit, princeps actioni Paulianae sistit fundamen-

tum; Boehmer, in doctrina de actionibus ad praxim hodiernam Frkfirt 1771. sect. II., care dice, quae vera est restitutio in integrum: Hellfeld, in „forensis secundum ordinem Paul pg. 839 ad D. 42.8, dicend hinc actio Pauliana speciebus restitutionis in integrum annumerari potest“; ear din cei nooi Gmelin, Lehre vom materiellem Concurs; Hugo, Lehrbuch des heut. röm. Rechts civil. Cursus t. IV. f 287, 321; Thibaut, Pandekten § 684 și 688; Wening—Ingenheim, Pand. § 560, Holzschuber, Theorie und Casuistik I. 216.42.

Sistemul VII., după care în dreptul roman esistau două acțiuni deosebite, una personală in factum arbitraria, care se numesce acțiunea Pauliană, și alta reală, in rem actio, care nu se numia acțiunea Pauliană și era cu totul deosebită de acțiunea Pauliană personală in factum. Romanii nu aveau obiceiul de a numi două acțiuni cu totul deosebite cu același nume. Cu acțiunea Pauliană personală in factum se atăcau ori-ce acte frauduloase ale debitorului făcute înainte său în decursul missiei in bonis servandae causae in dauna creditorilor. Acțiunea reală, actio in rem, se da ca utilis (fictitia) rei vindicatio, in contra acelor instreînări, ce au fost făcute de debitor in urma missiei in bona rei servandae causa in fraudem creditorum. Ea se acorda rescissa traditione a. e. pe ficțiunea, că tradițiunea nu avuse loc, o ficțiune, care se băsa pe dolus debitorului¹⁾, rescissa traditione — id est dicere, eam rem traditam non esse et ob id in bonis debitoris mansisse, § 6. — Frauda debitorului este lipită de bunurile sale și fie-care tradițiune devine rescisibilă. Acéstă acțiune putea fi intentată numai in contra posesorului și in contra aceluia, qui dolo malo fecit quominus possideret sau qui liti se obtulit, și anume pentru restituirea lu-

1). Reinhart, l. c. f. 22.

crului sau despăgubire. Bona fide emtor putea să ceară cu exceptio doli restituirea sumei plătite.

Acastă acțiune reală se deosebia de rei vindicatio prin aceea, că afară de proprietatea debitorului trebuia să fie probată și fraudă și *eventus damni*¹⁾. De acțiunea Pauliană personală in factum se deosebesce deci acțiunea reală prin dovadă și efecte. La acțiunea Pauliană se cere probațiunea fraudei debitorului și celui de al treilea cum și a lui *eventus fraudis*, eară la in rem actio numai dovada lui *dolus* al debitorului, a posesiunii celui de al treilea și al lui *eventus fraudis*, deci actio personalis in factum era mai viguroasă.²⁾ Cu acțiunea in factum se puteau revoca nu numai alienațiunile frauduloase făcute in decursul missiei in possessione ei și inaintea ei, pe când prin acțiunea in rem numai alienațiunile frauduloase făcute in decursul missiei. Cu toate acestea, ea asigura tot de-a-u-na creditorilor restituirea bunului său a prețului lui, pe când la acțiunea in factum creditorul nu primia nimic, dacă debitorul insolubil vindea lucrul unui bona fide emtor, care nu putea fi acționat cu acțiunea Pauliană. Prin acțiunea in rem puteau fi revindicate numai bunurile corporale, fără fructele lor³⁾, pe când cu acțiunea in factum nu numai bunurile ei și creanțele, adecă totă situațiunea de mai nainte putea fi restabilită⁴⁾

Acastă acțiune in rem o numesce parafrasa lui Theophilus din anul 532—33—de sigur un caet de prelegeri al unui elev grec al său scris pentru cupida legum iuventus⁵⁾—greșit acțiunea Pauliană, un nume,

1). Reinhart l. c. f. 16.

2). Reinhart, l. c. f. 29.

3). Claasen, l. c. f. 45.

4.) Reinhart, l. c. f. 29—31.

5). Reinhart, l. c. f. 20. Reitz, în prefața ediției sale a parafrasei §. 46 f. 27. Dabelov. Lehre vom Concurse der Gläubiger f. 405 not. 7. Huschke, în prefața ediției sale a Institutelor f. V. VI.

care oficial n'a fost recunoscut, ci care mai târziu a fost introdus de iurisconsultii pentru expresiunea lungă a acțiunilor in factum ¹⁾ de in factum actio per quam quae in fraudem creditorum alienata sunt revocantur, după cum o aflăm în legea 38.

Donell a fost cel d'ntâiu, care în comm. de jure civili tom. VI. f. 755 afirma, că acțiunea din § 6 al institutelor e o acțiune reală deosebită de cea personală in factum al legii 1, care s'a dezvoltat din pignus praetorian al creditorilor. Acastă opinie o adoptă Hunnius in variarum resolutionum juris civilis libri IV 9. 20 și Otto in Inst. com. ad. § 6. 4 c. Teoria aceasta rămase apoi un timp îndelungat în uitare, până ce Schröter în „Wesen und Umfang der in integrum restitutio in Zeitschrift für Civilrecht und Process VI. f. 151—33 declară acțiunea din § 6 Inst. de o integrum restitutio. Vangerow ²⁾, Schneider ³⁾, Sintenis ⁴⁾ și Mühlenbruch ⁵⁾ despart acțiunea din § 6 inst. de acțiunea Pauliană și o declară de restitutio ex capite doli. Schmidt ⁶⁾ și Reinhart l. c. sunt cei d'ntâiu cari în mod științific au dezvoltat sistemul acesta, cu care ne unim și noi.

Se nasce întrebarea, care din aceste două acțiuni este cea mai vechiă. Unii (Reinhart, Ortolan, Demangeat) susțin, că în rem actio e cea mai vechiă, fiind ea utilis rei vindicatio rescissa traditione, adică cea vechiă rei vindicatio introdusă pe ficțiunea basată pe dolul debitorului, că tradițiunea nu avuse loc,—din care apoi s'a dezvoltat acțiunea Pauliană, ⁷⁾

1). Reinhart l. c. f. 12—13.   2). Vangerow, Pandekten I. § 117. 3.

3). Schneider, allgemeine und subsidiäre Klagen des r. R. f. 277.   4). Sintenis, Pandekt I. §. 36 C. C.

5). Mühlenbruch, Pandekten §. 159.

6). Schmidt, Pflichttheilsrecht des Patrons f. 96.

7). Reinhart, l. c. f. 16, 25 nota 1.

ca o măsură generală, spre a ataca toate actele frauduloase. În orice caz, acțiunea Pauliană constituie un progres, ce indică o creațiune mai nouă.—Alții susțin, că acțiunea Pauliană este mai vechiă, căci *actio in rem* constituie deja un progres, de orice prin *rescissa traditione* a lucrului instrăinat, creditorii sunt tot de-a-una despăgubiți, pe când la cea în *factum* puteau fi prejudiați.

Acțiunea Pauliană personală este calificată de în *factum actio* în legea 10. 5. C. de *revocandis his quae in fraudem* VII. 75, l. 10 § 2. 3. 12. 16. 18. l. 14 D. h. t. 42. 8 și l. 6 § 6. 7. Ca atare ea nu era fundată pe ius civile, ci numai pe echitate, ce resulta din împrejurările esistențe ¹⁾ și se acordă prin formula în *factum* concepta, care variază după cazul concret ²⁾. Pretorul ordona prin această formulă lui *judex*, de a examina cestiunea numai în fapt, dacă faptele pretinse de actor sunt adevărate, adică pentru cazul nostru, dacă a existat frauda debitorului și a terțielor achizitori săi numai din partea debitorului, la acte cu titluri gratuite și în urma rezultatului de a condamna sau de a absolve pe debitorul ³⁾.

Caracterul acesta al acțiunii Pauliane n'a fost recunoscut în tot de-a-una. Placentinus în libr. IV inst. ad tit. VI de *actionibus* f. 69, Wilhelm Durantis, Bartholus în comm. ad l. 14 D. h. l. Ioannes Faber în *breviarium codicis* ad l. 2. c. 6. 5., Ioannes de Platea în comm. ad § 6 I. de act. Schneidewin ad § 6 I. 4. 6 și din cei noi, Huschke și Rudorff deosebesc acțiunea Pauliană de acțiunea în *factum*. O țin de identică cu *actio in factum*: Azo în *summa* VII. libr. cod. tit. LXXV f. 781; glossa ad § 6 I. 4. 6.; Dynus de *actionibus*, ediția Venetia 1498, „*actio Pauliana*

1). Veriug l. c. f. 256. 2). Marezoll l. c. f. 150.

3). Marezoll, l. c. f. 150. Gaius IV 45.

vel in factum» ear din cei nooi Reinhart, Claasen, Mankiewicz, Schönemann ect.

Acțiunea Pauliană este arbitrară, ce rezultă din l. 8 D. h. t., unde e vorba de un arbitru, din l. 25 § 1 D. h. t. și din l. 10 § 20 și 22 D. 14. 17 D. h. t. Pretorul impaternicia deci pe judex prin o intorsătură deosebită în formula sa; ca să decidă după arbitrul său quem admodum actori satisfieri oporteat. Judele însă, îndată ce găsi cererea fundată, acorda părîtului arbitrum, a. e. sfațul de a o implini, d. e. restituind lucrul. Dacă pîritul nu asculta, fie că era contumax sau că era împiedecat prin dolus sau culpa a o face, atunci judecătorul pronunța condemnațiunea, fixând îndemnațiunea creditorului după juramentum in litem ¹⁾. Arbitriul avea loc nu numai la acțiunile personale ci și la cele reale.

Acțiunea Pauliană este și o acțiune penală, din cauza delictului fraus ²⁾, comis de debitorul singur sau de el și de terțiul concius, particeps fraudis est, care știea, că debitorul a vindut cu scopul de a înșela pe creditorii săi. Ea se bazează numai pe faptul, că debitorul a făcut o alienațiune cu scopul de a frustra pe creditorii săi și nu că a contractat o obligațiune ³⁾. Terțiul condamnat restituia lucrul creditorilor, fără a avea dreptul de a cere prețul, ce l'a plătit debitorului fraudator. Pretorul Casius, de sigur Cassius Longinus ⁴⁾ permise, ca, acțiunea Pauliană să

1.) Inst. c. IV. titl. 6. s. 31 Vering, l. c. f. 265 Marezole l. c. 149—150. Gimmerthal, das Eigenthum im Konflikte mit den übrigen Gebilden des Sachenrechtis ect. Arndts 187.

2.) L. 6. § 8 l. 25 § ult. D. h. t. Vering, l. c. f. 592—593. Reinhart, l. c. 25 Vangerow l. c.

3.) Claasen, l. c. f. 62.

4.) L. 8 D. 42.8 l. 7. D. h. t. Paulus libro LXII. Proculus existimat, omnimodo restituendum esse fundum, etiamsi pretium non solvatur.—Reinhart, l. c. f. 98. 31.

fie intentată și în contra ereșilor terțielor páriși, însă numai până la id quod ad eos pervenit¹⁾. Pentru reclamantul, ex parte actoris, acțiunea Pauliană era o simplă acțiune rei persecutorie, pe când pentru acusatul, ex parte rei ea i cauza o pagubă pozitivă ca consecință purtărei sale frauduloșe.²⁾

Savigny în sistemul dreptului roman t. V. o numește acțiunea penală unilaterală, einseitige Strafklage, eari Sintenis în Pandekten, acțiunea penală improprie, uneigentliche Strafklage. O schimbare s'a produs pe timpul lui Justinian, când el a adoptat în Digeste opinia lui Venuleius Saturninus, unui contemporan al lui Paulus, ca în cazul, când dolus nu este mare³⁾, să fie permis a restitui prețul, dacă banii nu s'au distribuit încă între creditorii, l. 8 D. h. t. Debitorul însă devenia infam și pierdea dreptul la cessio honorum, beneficium competentiae și eliberarea din închisóre⁴⁾.

Condițiunile necesare pentru a exercita acțiunea Pauliană.

De obicei se cer pentru exercitarea acțiunei Pauliane două condițiuni esențiale: eventus damni, adecă prejudiciul cauzat creditorilor și animus fraudandi, intențiunea de a frauda. Școla germană împarte condițiunile în două categorii, în cele obiective, cari cuprind faptele materiale, și în cele subiective, cari consistă în dispozițiunile spiritului, adecă în elementele intenționate ale fraudatorului. Ea promite deci

1), L. 11. D. h. t. Venuleius Saturninus libro VI Interdictorum: Cassius actionem introduxit in id, quod ad heredem pervenit.

2). Arndts, l. c. f. 140.

3). Reinhart, l. c. f. 32.

4). Vering, l. c. f. 595.

o analiză mai amănunțită și mai corespunzătoare de cât școala primă. Cu școala germană se unesc dintre francesii și Ravarin ¹⁾.

A. Condițiunile obiective pentru esercitarea acțiunii Pauliane.

Ca condițiuni obiective ale acțiunii Pauliane s'au stabilit: 1). actele, cari au cauzat o alienațiune a averii debitorului, fie că au micșorat averea presistentă sa (fie că au mărit cea pasivă a lui ²⁾); 2) eventus damni, când debitorul a devenit insolubil sau și-a mărit insolvabilitatea presistentă prin alienațiune și creditorii de altă parte au fost fraudati.

I. Actele trebuie să deminueze averea debitorului. Deminuările naturale și accidentale provenite din firea averii, nu încapă în cadrul acestei condițiuni ³⁾, fiind-că se fac fără voia debitorului. Ce nu poate micșora averea sa, nu poate nici să-l facă insolubil și nici să mărească insolvabilitatea sa. ⁴⁾ Actele sunt diferite și trebuie luate în sensul cel mai lat al cuvântului, nam lata ista verba patent, l. 1 § 2 D. 41. 8.

In asta lege ⁵⁾, care tratează despre acțiunea Pau-

---

1). Etude sur quelques diffic. relat. a l'application de l'a. Pa. 4.

2). Reinhart, l. c. f. 94. Schönemann, l. c. f. 12, 13. Maniewicz, l. c. f. 41.

3). Zürcher I. Emil, die Actio Pauliana nach gemeinem Recht und den neueren Codificationen, Zürich. f. 8.

4). Zürcher, ib.

5). Ait ergo Praetor: Quae fraudationis causa gesta erunt; haec verba generalia sunt, et continent in se omnem omnino in fraudem factam vel alienationem, vel quemcunque contractum. Quodcunque igitur fraudis causa factum est, videtur his verbis revocari, quaecunque fuerit, nam lata ista verba patent, l. 1. 2 D. 41. 8.

liană, actele sunt interpretate prin gesta, iară în legea 10 pr. D. reproducă mai sus, care tratăză despre interdictum fraudatorium și în legea 6 § 8 D¹⁾ prin facta.

Gesta și facta sunt însă expresiuni sinonime²⁾. Quae gesta sint le esplică l. 1 sqq prin exemple, cari cuprind acte de tot fel, adecă gesta și facta. Eară în l. 58 pr. D. de V. S. 50. 16 se dice: nihil inter factum et gestum interest. Actele acestea sunt generale și pot cuprinde faptele active, ca un dare (l. 1 § 2. h. t.), obligare (l. 3. pr. D. h. t.) și un liberare (l. 1 § 2 D. h. t.) sau inacțiuni (l. 4. t. n.), adecă după cum dice Paulus: In fraudem facere videri etiam eum, qui non facit, quod debet facere.

De regulă, deminuarea averei se face prin alienațiune sau înstreinare în sensul cel mai îngust, adecă când debitorul transferă un drept al său altuia³⁾ sau o micșorează prin constituirea unui drept în favoarea celui de al treilea,⁴⁾ quae in fraudem creditorum alienata sunt, c. 7. 75. Trebuie să se constate disparițiã unui element activ din averea debitorului.⁵⁾ În digeste găsim o mulțime de acte de asemenea natură. Ast-fel este privit ca înstreinare: dacă debitorul vinde un lucru cu un preț scăzut, si debitor in fraudem creditorum minore pretio fundum scienti emptori vendiderit, deinde hi, quibus de revocando eo actio datur, l. 7. D. h. t, transmiterea proprietății

---

1). L. 6 § 8 D. h. t. Hoc Edictum eum coërcet, qui sciens, eum in fraudem creditorum hoc facere, suscepit, quod in fraudem creditorum fiebat; quare si quid in fraudem creditorum factum sit, si tamen is, qui cepit ignoravit, cessare videntur verba Edicti.

2). Reinhart, l. c. f. 95. 43—45 Claasen, l. c. f. 15.

3) Vering l. c. f 210. Reinhart l. c. f 95.

4) Reinhart, ib.

5) Ravarin, l. c. f. 5.

(l. 1 § 2); constituirea unui amanet pentru o creanță chirografă (l. 22, l. 6 § 6 și l. 10 § 13 D. h. t.); acceptilațiunea, când eliberază pe debitorul său, declarând că este achitat (l. 10 § 14)¹⁾; pactum de non petendo (l. 3 § 2 D.), prin care promite de-a nu cere împlinirea creanței sale - sive acceptilatione vel pacto aliquem liberavit (Ulpian); constituirea unei servituti, unui usufruct (l. 6 § 6 l. 10 § 13 15 l. 22 D. h. t.); contractarea obligațiilor, sive se obligavit fraudandorum creditorum, Ulpian l. 3 pr., l. 10 § 13 D. h. t.; l. 22 D. h. t.: creditorii fraudati pot cere resilierea obligațiilor prin acțiunea Pauliană sau respingerea acțiunii al tertului prin exceptio in factum al legi 25 D. de reb. auct. auct. iud. 42 5²⁾; donațiunea (l. 5. c. h. t.); constituirea dotei (l. 14 l. 25 § 1. 2. D. l. 2 C. h. t.); acordearea unei exceptiuni (l. 9 § 5 de jur. 12. 2); redițiunea unui lucru cumpărat (l. 43 v. z. de aedil. ed. 21. 1); locatio, datio in solutum.

Ca acte deminutive sunt privite și renunțările directe sau indirecte la un drept, ca: renunțarea la un amanet dat spre siguranță creanței sale (l. 2 3 t.

---

1) Arndts, l. c. f. 440 n. Vering l. c. f. 616 Römer, die bedingte Novation, f. 246. Baron, Gesamtrechtsverhältnisse f. 309.

2). Ait Praetor: Quod postea contractum erit, quam is, cujus bona venierint, consilium receperit fraudare, sciente eo, qui contraxerit ne actio eo nomine detur.

Astă exceptio este în factum, băsată pe dolus al debitorului și nici de cum o exceptio rescissa alienatione data sau o integrum restitutio. Dacă debitorul a plătit sive numeravit pecuniam l. 3 pr., atunci plata poate fi revocată. Reinhart l. c. f. 96. Zürcher, l. c. f. 27 Schröter, ueber Wesen und Umfang der in integrum restitutio in Zeitschrift für Civilrecht und Process VI f. 137.

n. l. 18 D. h. t.); la o obligațiune (l. 1 § 2 l. 3 pr. l. 17 pr. D. h. t. l. 9 § 5. D. de iur. 12. 2); la un usufruct (l. 10 § 15) sau o servitute; derelictiunea unui lucru (l. 25 § 7 D. h. t.)—acțiunea Pauliană e aci fără folos¹⁾; pierderea unui drept prin prescripțiune, vel a debitorie non petit ut tempore liberetur (l. 3 § 1 l. 4 D. h. t.); pierderea unui proces (l. 3 § 1 D. h. t; Gaius IV. 105. 106), fie că debitorul nu s'a prezentat naintea judecătorului, si forte data opera ad iudicium non adfuit, de și avea mijloce suficiente de apărare, fie că intentând o acțiune, o lasă în urmă în părăsire,-sau că neglijează a intenta acțiunea și ea se prescrie.

O parte din aceste acte deminutive sunt inacțiuni, unde debitorul n'a făcut aceea, ce avea să facă, qui aliquid non facit, quo debet facere, l. 4 t. n. și a micșorat astfel patrimoniul său. Sunt însă inacțiuni, cari nu privesc deminuarea patrimoniului debitorului, ci cari nu augmentază averea lui, quod autem, quum possit aliquid quaerere, non id agit, ut acquirat, ad hoc edictum non pertinet; pertinet enim Edictum ad diminuentes patrimonium suum, non ad eos, qui id agunt, ne locupletentur (Ulpian l. 6 pr. t. n.). Aceste inacțiuni trec însă în domeniul alienațiunei în sensul cel mai larg al cuvântului, care cuprinde ori-ce pierdere a unui drept.²⁾ Alienațiunea în sensul acțiunei Pauliane însă este mai îngustă, căci ea nu se poate intenta contra acțelor, prin cari debitorul omite de a'și mări averea sa în profitul creditorilor săi. Gagiul creditorilor formază averea prezentă a debitorului (l. 6. Princip. D. quae in fraud.) și nu cea

1) Schönemann, die Paulianische Klage wegen Veraussetzungen zahlungsunfähiger Schuldner zum Nachtheile der Gl. f. 13 Windscheid, Pandekten § 463 n. 6.

2) Reinhart, l. c. f 97 Arndts f 64. Savigny l. c. IV § 145--148. Unger. Sistem des öst. Privatrechtes II, § 94.

viitoră. Lipsa de voință din partea debitorului de a se îmbogăți nu poate constitui o fraudă.

Acțiunea Pauliană nu poate fi intentată: dacă debitorul nu îndeplinește condițiunea suspensivă, de care era legată stipulațiunea, căci dreptul este dobândit numai la împlinirea condițiunei, unde si quis ideo conditioni non parat, ne committatur stipulatio, in ea conditione est, ne faciat huic Edicto locum l. 6. § 1; dacă debitorul refuză o donațiune oferită; dacă emancipază pe fiul său, pentru ca el să accepte succesiunea, simili modo dicendum est, et și filium suum emancipavit, ut suo arbitrio adeat hereditatem, cessare hoc Edictum, l. 6 § 3; dacă a vândut sclavul său instituit ca crede și vânzarea n'a fost frauduloasă l. 6 § 5; dacă repudiază o succesiune legitimă sau testamentară, proinde et qui repudiavit hereditatem vel legitimam vel testamentariam, non est in ea causa, ut huic Edicto locum faciat; noluit enim acquirere non suum proprium patrimonium deminuit, l. 6 § 2.—causa este stima cea mare pentru voința decedatului civis romanus¹⁾; dacă refuză un legat, sed et illud probandum, și legatum repudiavit, cessare edictum; quod Iulianus quoque scribit, l. 6. § 4. Tot din stimă pentru voința defunctului, ce s'a observat tot de-a-una cu stricteță la Romani, a isvorit și dispozițiunea legii 19 D. h. t. Papinianus și 20 eodem²⁾ care asemenea nu poate fi atacată prin acțiunea Pauliană, din cauza lipsei lui dolus al debitorului³⁾. Amândouă tratéză despre restituirea unui fideicomis fără a reține quarta Falcidia permisă de Senatusconsult Pegasian, care de sigur ar fi împiedicat sau ar fi micșorat insolvabilitatea debitorului⁴⁾. În legea 19

1). Zürcher l. c. f 25.

2). Zürcher, l. c. f 25—26.

3). Reinhart, l. c. f 100.

4). Reinhart, l. c. f 100.

e vorba de casul, când femeea intitue pe bărbatul ei de erede, cu condițiunea ca să transmită ereditatea după mărtașea ei unui fiu al lor. Bărbatul emancipându-l i dă ereditatea maternă întrăgă, fără a reține quarta Falcidia, patrem qui non expectata morte sua fideicommissum hereditatis maternae filio soluto potestate restituit, omisa ratione Falcidiae, plenam fidem ac debitam pietatem secutus exhibitionis, responde, non creditores fraudasse. Calistratus însă dispune în legea 20, că debitorul restituind ereditatea totă fără a reține patrimonia nu comite o fraudă în dauna creditorilor săi, căci «magis fideliter fecit» și non videri în fraudem creditorum alienasse portionem quam retinere potuisset».

Excepția la regulă, că renunțările debitorului la augmentarea patrimoniului său nu cad sub aplicarea acțiunii Pauliane, există însă în privința fiseului, care poate revoca toate renunțările debitorului la un câștig¹⁾, precum repudiarea unei succesiuni.—Nu se presupunea fraudă în prejudiciul fiseului, când debitorul emancipa pe fiul său, ca să accepte succesiunea, quum quidam capitis reus emancipasset filium ut hereditatem adiret, rescriptum est, non videri in fraudem fisci factum, quod acquisitum non est, l. 26 D. eodem, Ulpianus.

II. Eventus damni.—Deminuarea patrimoniului debitorului trebuie să causeze un prejudiciu creditorilor săi²⁾. Debitorul prin alienațiunile sale a micșorat astfel averea sa, în cât a devenit insolubil sau și-a

---

1). Reinhart l. c. f. 99. Vering l. c. f. 597. Fischer, Anwendbarkeit der actio Pauliana auf Zahlung, Hingabe an Zahlungsstatt u. Pfandbestellung, f. 89. Mankiewicz l. c. f. 42. Zürcher l. c. f. 26 Windscheid l. c. § 463 n. 8. Sintenis Pandekten f. 747 Unterholzner, Schuldverhältnisse II § 315.

2). Reinhart, l. c. f. 100

mărit insolvabilitatea sa preesistentă și nu mai p^ote plăti integral pe creditorii săi¹⁾. El a cauzat astfel creditorilor săi o pagubă, cari pot cere anularea acestor alienațiuni. Ita demum revocatur, quod fraudandorum creditorum causa factum est, și eventum fraus habuit, l. 10 § 1 D. h. t. Ulpianus. Paguba creditorilor trebuie să existe în realitate²⁾. Acțiunea Pauliană nu se v^a putea intenta deci, dac^ă debitorul în timpul actului fraudulos a fost insolvabil, însă dup^ă aceea îndreptându-se referințele sale, era în stare să achite pe creditorii săi la scadență³⁾, sau dac^ă debitorul destrăbăl^ăz^ă averea s'a, însă reține at^âta, c^{ât} este necesar pentru a achita pe creditorii săi⁴⁾. Dauna cauzată trebuie să rezulte din deminuarea averii debitorului, insolvabilitatea trebuie să fie permanentă și nu temporală⁵⁾ și să fie creditori, cari au suferit prejudiciul⁶⁾. Intre această pagubă și dispozițiunea debitorului trebuie să existe un nexus causalis⁷⁾ sau cum Windscheid dice: intențiunea frauduloasă trebuie să fie realizată în același patrimoniu în care avuse loc deminuarea, dară și față cu aceiași creditori, contra cărora a fost îndreptată⁸⁾, scilicet si hi creditores, quorum fraudandorum causa fecit, bona ipsius vendiderant, l. 10 § 1, D. h. t. și si fraudator heredem habuit et heredis bona venierint, non est in bonis, puiibus de agitur, factum: et ideo cessat haec actio, Ulpian l. 10 § 9 D. h. t.

1). Zürcher l. c. f. 34.

2). Mankiewicz, l. c. f. 40.

3). Hasenbalg, zur Lehre von der actio Pauliana, f. 2. 4.

4). Zürcher, l. c. f. 7.

5). Zürcher l. c. f. 34.

6). Ravarin, l. c. f. 5.

7). Schönemann l. c. f. 33 Zürcher l. c. f. 32—33.

8). Reinhart, l. c. f. 101.

Creditorii deci nu vor putea intenta acțiunea Pauliană, dacă averea insolubilă a trecut la eredele și a pierdut existența sa, nu însă dacă eredele a repudiat ereditatea sa și a obținut restituțiunea¹⁾ sau a fost complice la fraudă decedatului²⁾.

Missio in possessionem acordă creditorilor numai deteniunea, custodia³⁾ adică siguritatea de fapt pentru creanțele lor, spre a pute vinde lucrurile debitorului, pe când acesta putea să dispună în mod arbitrar asupra averii sale. Creditorii posed averea pentru și pe lângă debitorul. În Edictul la Cicero pro P. Quinctio oratio găsim: qui ex edicto meo in possessionem venerint. Eos ita videtur in possessione esse oportere. Quod ibidem recte custodire poterunt, id ibidem custodiant. Quod non poterunt id auferre et abducere licebit. Dominum invitum detrudere non placet. Naevius, dice Cicero mai departe, a călcat dispoziția edictului, el a scos pe debitorul din câmpul, pe când pretorul acordase creditorului numai coposesiunea.⁴⁾ Eară în legea 3 § 8 D. uti poss. 43.17: Creditores missos in possessionem rei servandae causa interdicto uti possidetis uti non pose, et merito, quia non possident.

Era de ajuns un creditor și nu se cerea existența de mai mulți creditori, dupe cum s'ar conchide din l. 10 § 1 quod fraudandorum creditorum causa factum est, căci l. 10 § 6. admite și un creditor, cuius fraudandi causa fraudator fecit sa și a rămas unicul neachitat. Creditorii trebuie să existe în momentul, când

---

1). Zürcher, l. c.

2). Reinhart, l. c. f. 102.

3). Mankievicz l. c. f 40 Windscheid ib § 272.8. Huschke ib f. 66. n. 2. Dernburg, emtio bonorum, f. 109, 110; Sintenis § 124 n. 36. Keller, Pandekten f 694.

4) Claasen, l. c. f q. nota 2.

debitorul a devenit insolvabil,¹⁾ adevărat trebuie să fie legătură conexuală între insolvabilitatea debitorului și creanța creditorilor săi. Creditorii posteriori vor fi deci excluși de la acțiunea Pauliană, afară de s'a constatat, că debitorul a achitat pe creditorii anteriori cu banii împrumutați de la ei, l. 16 D. h. t.²⁾ Dreptul creditorilor admiși la acțiunea Pauliană se transmite și la erediilor lor (l. 10. § 25 h. t.)

Prejudiciul cauzat se constată prin vîndarea bunurilor debitorului, după ce creditorii au fost puși în posesiunea lor, și eventum fraus habuit, scilicet si hi creditores bona ipsius vendiderunt, l. 10 § 1 D. h. t., căci înaintea vîndărei bunurilor, creditorul arare-ori va ști prin care act al debitorului a fost fraudat. Debitorul poate să se îmbogățească în cursul misiiei în bona, primind d. e. o ereditate sau un al treilea plătesce datoriele seale³⁾, în care caz numai poate fi vorba de un eventus fraudis⁴⁾.

Excepțiuni la regula noastră aflăm în leg. 6 § 7 și l. 10 § 16 t. n. în cari se vorbește de un creditor achitat de debitorul său în timpul misiiei în possessionem. Legile acestea permit celorlalți creditorii, de a intenta acțiunea Pauliană în contra creditorului achitat, pentru readucerea la masă a avantajului procurat. Ce se întîmplă însă, când e numai un creditor și debitorul a devenit insolvabil prin instreînările făcute? Se va procedea și aci la misiunea în possessionem și la vîndarea bunurilor, ce se acorda numai la concursus mai multor creditorii.⁵⁾ Edictul din legea 1 pr. acordă dreptul de a intenta acțiunea Pauliană și unui creditor singular, curatorii bonorum vel ei,

1). Ravarin, l. c. f. 5.

2). Reinhart, l. b, f. 101.

3). Reinhart l. c. f 102. Ravarin l. c. f. 6 Zürcher l. c. f 32

4). Reinhart, l. c. f. 54.

5). Vering l. c. f 597. n. 44.

cui de ea re actionem dare oportebit, actionem dabo. Constatărea lui *eventus fraudis* se va putea face decî înainte și după *missio in possessionem* prin execuțiunea universală sau cea singulară. Acțiunea Pauliană va putea fi decî intentată înainte și după *missio in possessionem* ¹⁾, și anume înainte *missi* de către fie-care creditor fraudat, eară după *missio i. p.* numai de întreginea creditorilor respective reprezentanții lor.

B. Condițiunile subiective.

Condițiunile subiective ale acțiunei Pauliane sunt: 1). *animus fraudandi* sau *consilium fraudandi* al debitorului, 2). *conscientia fraudis* sau complicitatea terțiului achisitor. Condițiunea primă este universală, pe când cea a doua condițională, adecă rezultă numai la orî care acte.

I. *Animus* sau *consilium fraudandi* (*dolus*) al debitorului, prin care el face intenționat imposibilă împlinirea obligațiunilor sale. ²⁾ Condițiunea acêsta este absolut necesară, așa dice l. 1 pr. *D. h. t.*; ait *praetor quae fraudationis causa gesta erunt, cum eo qui fraudem non ignoravit de his—actionem dabo*; l. 10 pr. *D. h. t.*: ait *praetor: quae Lucius Titius fraudandi causa sciente te in bonis, quibus de agitur, fecit, ea illis, restituas. Dolus est intentiunea debitorului, de a fraudă pe creditori prin deminuarea averei sale³⁾. Debitorul știe sau trebuia să știe, că făcend actul*

---

1). Vering l. c. f. 597. Reinhart, l. c. f. 19, 54—55; Windscheid, ib. § 463. 5. Hasenbalg l. c. f. 2. Fitting, *Archiv für civilr. Praxis*, Mankiewicz l. c. f. 40; contra: Claasen l. c. f. 5. 12. Ravarin l. c. f. 6. Zürcher l. c. f. 32.

2). Zürcher, l. c. f. 28.

3). Reinhart, l. c. f. 105. Claasen l. c. f. 50. Hasenbalg l. c. f. 15. Schönemann f. 36. Ravarin l. c. f. z.

respectiv, devine insolvabil sau își mărește insolabilitatea și cu toate acestea a făcut actul, punându-se astfel în imposibilitatea de a împlini obligațiunile sale față cu creditorii săi. *Fraudis interpretatio semper in iure civili non ex eventu duntaxat, sed ex consilii quoque desideratur*, Papinianus l. 79. D. de R. 1. 50. 17. Necesară este deci, ca alienațiunea să fie făcută cu scopul fraudulos, și e indiferent ori de este actul oneros sau gratuit ²⁾. Intențiunea frauduloasă poate fi și de interes secundar, dacă debitorul delapidază spre a scăpa ceva pentru familia sa sau spre ași rezerva bani pentru fugă, dară și aci, intențiunea lui de a fraudă pe creditorii săi va fi evidentă ³⁾. E deci insuficient, dacă debitorul ar cunósce numai, că actul cutare păgubesc pe creditorii săi, fără să aibă și intențiunea frauduloasă, de a frustra pe creditorii săi ³⁾. Așa dar, dacă debitorul la un incendiu ar dărâma casa periclitată, nu s'ar putea intenta acțiunea Pauliană, de și a devenit insolvabil, căci el prin dărâmarea casei a scăpat pe sine și pe creditorii săi de un mai mare pericol ⁴⁾. *Animus fraudandi* ar fi însă, când debitorul solvabil ar da un amanet unui creditor, spre al asigura contra delapidărilor viitoare ale avereii sale ⁵⁾ și ar ști, că la realizarea amanetului va fi insolvabil. Asemenea nu e de ajuns, când debitorul sciea, că are creditori, căci el putea să se creadă mai avut de cum era ⁶⁾.

Trebue să deosebim două elemente, și anume: 1) succesul realizării, care e în afară de persoana debitorului și 2) voința acestui succes, o activitate a

---

1). Windscheid l. c. f. 665. Reinhart, l. c.

2). Schönemann, l. c. f. 36.

3). Zürcher l. c. f. 29, Schönemann l. c. f. 42.

4). Claasen, l. c. f. 52.   5). Reinhart, l. c. f. 106.

6). Inst. I. 6 § 3.

spiritului său¹⁾). Aceste două elemente trebuie să fie identice²⁾). Fraudarea creditorilor făcută prin diminuarea averii sale trebuie să se prezinte ca rezultatul dolosului debitorului. Trebuie să existe un nexus causal între alienațiunea și frauda vroită a creditorilor³⁾). Un comerciant încă solvabil, a dat un amanet unuia din creditorii săi, spre a-l asigura la cas de faliment; el e sigur de rea credință, dacă la realizarea amapelului este insolubil⁴⁾).

Animus sau consilium fraudandi trebuie să se raporte măcar la un creditor și nu e necesar, ca debitorul să fi intenționat de a frauda pe toți creditorii săi. În cazul acesta fie-care creditor va putea revoca cu acțiunea Pauliană actul prejudiciat⁵⁾), illud certe sufficit, et și unum scit creditorem fraudari, caeteros ignoravit: fore locum actioni, l. 10 § 7. D. 42. 8). Acțiunea Pauliană va fi admisă și atunci, când ceilalți creditorii au fost achitați de debitorul și numai unul a rămas fraudat, sive, eam caeteris satisfactum est, hic solus remansit, probandum est, adhuc actioni fore locum (Ulpian). Dacă însă el sau ceilalți creditori prejudicați ar consimți la actul fraudulos al debitorului, atunci ei au renunțat tacit la dreptul lor și acțiunea Pauliană n'are loc, nemo enim videtur fraudare eos qui sciunt et consentiunt, l. 6 § 9. D. 48. 2.

Dolus trebuie să existe și față de același creditor. Acțiunea Pauliană nu va avea deci loc, dacă debitorul a fraudat pe Titius și apoi achitându-l a devenit debitorul lui Sempronius și móre insolubil, a-

---

1). Hasenbalg, l. c. f. 13.

2). Hasenbalg, l. c. 11.

3). Reinhart, l. c. f. 106.

4). Reinhart, l. c. f. 107.

5). Hasenbalg, l. c. f. 48.

fară dacă Titius a fost plătit cu lanii lui Sempromius.

Acțiunea Pauliană este însă exclusă, când animus sau consilium fraudandi al debitorului concură cu o datorie de conștiință sau devotament datorat familiei. Așa în cazul, când bărbatul care a fost însărcinat prin fideicomis de femeia sa de a remite ereditatea ei fiului lor, îl emancipă și îi dă ereditatea, fără a reține quarta falcidia, cu toate că prin asta a devenit insolubil (l. 19. D. h. t.).

Animus sau consilium fraudandi nu se prezumă, ei trebuie să fie probat de creditor. În multe cazuri va ajunge, că debitorul a fost insolubil sau că a devenit în timpul instreinerii¹⁾. E a crede, că ori-ce om cunoșce bine starea sa economică și de aceea va fi pătruns de însemnătatea, ce ar putea să aibă alienațiunea pentru creditorii săi. Dacă d. e. debitorul, care are creditori, transmite averea sa unui al treilea și devine insolubil, de sigur a făcut-o animo fraudandi și nu va fi de nevoie a proba reaua credință a lui, qui debitorēs habere se scit. et universa bona sua alienavit, intelligendus est fraudandorum creditorum consilium habuisse, l. 47. § 4. D. h. t.

II. Dolus sau animus fraudandi din partea celui de al treilea, în favorul căruia debitorul a făcut instreinarea, nu este necesar tot de-a-una²⁾.

Lucrul instreinat de debitorul se află în posesiunea achisitorului și de la acesta, creditorii au dreptul de a-l cere prin acțiunea Pauliană. El trebuie să fie deci particeps fraudis și fiind acțiunea Pauliană o acțiune ex delicto, achisitorul trebuie să fi făcut instreinarea cu debitorul animo fraudandi sau dolo malo; el trebuie să fi știut intențiunea frauduloasă a lui, adecă

---

1). Schönemann l. c. f. 37 Reinhart l. c. f. 105.

2). Reinhart, l. c. f. 107.

să fi fost fraudis conscius¹⁾). Acțiunea Pauliană se va putea intenta contra terțiului deci numai atunci, când ea ar fi admisă și în contra debitorului.

L. 1 pr. t. dice despre terțiul achisitor: quae fraudationis causa gesta erunt cum eo, qui fraudem non ignoravit“ ce Ulpian o interpretă în l. 6 § 8 prin: hoc edictum cum coercet, qui sciens eum in fraudem creditorum fiebat, - și în l. 10 § 2 sciente, sic accipimus, te conscio et fraudem participante; non enim, și simpliciter scio, illum creditores habere hoc sufficit ad contendendum, teneri eum in factum actione, sed si particeps fraudis est. Achisitorul trebuie să fie complice la fraudă debitorului, prin urmare în mala fide sau dolo.²⁾ El trebuie să cunoască intențiunea frauduloasă a debitorului și să fi lucrat în înțelegere cu dînsul,³⁾ cum eo, qui fraudem non ignoraverit, l. 1 pr. D. h. t. cum și că actul său prejudiciază pe creditorii. Actul lui trebuie să deminueze patrimoniul debitorului în detrimentul creditorilor și debitorul trebuie să fi contractat animo fraudandi cu dînsul.⁴⁾ Puțin importă, că achizitorul urmăria interesul său sau al altuia.⁵⁾ Nu e suficient, că achisitorul știea, că debitorul are creditorii și este insolubil,⁶⁾ căci de multe ori un debitor insolubil se reabilitează prin speculațiuni norocoase, -și simpliciter scio, illum creditores habere, hoc sufficit ad contendendum, teneri eum in factum actione, sed si particeps fraudis est, l. 10 § 2. Nu însă, când achisitorul a fost somat de creditorii, de a nu contracta cu debitorul, si quis particeps quidem fraudis non fuit, veruntamen ven-

---

1). Hasenbalg, l. c. f. 74.

2). Mankiewicz, l. c. f. 43.

3). Schönemann, l. c. f. 38.

4). Hasenbalg, l. c. f. 73 76. Sintenis, Pand. n. 30.

5). Laspeyres.

6). Reinhart, l. c. 108. Mankiewicz, l. c. f. 43.

dente debitore testato conventus est a creditoribus, ne emeret, an in factum actione tenetur, si comparaverit? Et magis est, ut teneri debeat, non enim cavet fraude, qui conventus testato perseverat, l. 10 § 3 D. h. t. E de ajuns, ca terțiul să aibă fraudă numai in privința unuia din creditori, ca altul să fie revocat, illud certe sufficit, et si unum scit creditorum fraudari, caeteros ignoraverit, fore locum actioni, l. 10 § 7 D. h. t. Indată ce acțiunea Pauliană a fost intentată, terțiul nu se mai poate elibera, dicând că „ofer să plătesc cea ce se datoresce creditorului, pe carele știam fraudat, l. 10 § 8, căci acu toți creditorii au dreptul la o achitare quotară“.¹⁾

Ce e însă, cînd terțiul contratéză cu debitorul fraudulos prin un represensant? Mandatarul, care a contractat de bună credință după ordinul mandantului său cu un debitor fraudulos în dauna creditorilor acestuia, nu este complicele alienațiunei frauduloșe ale debitorului, ci mandantul său, care in conscientia fraudis Pa imputernicit de a contracta cu debitorul.²⁾ Mandantul este singurul responsabil, ca cum ar fi contractat el in personă, l. 6 § 12. D. h. t. A fost însă mandatarul de rea credință, a contractat in conscientia fraudis cu debitorul fraudulos, atunci respunde el singur,³⁾ l. 25 § 3 D. h. t. și acțiunea se va esereita contra lui. Mandantrul însă va restitui profitul realizat,⁴⁾ quod ad se pervenit, l. 6 § 2. Dacă însă dominus a contractat cu debitorul fraudulos prin selavul său, carele avea conscientia fraudis, atunci acțiunea Pauliană se va direge contra lui dominus cu tótă bună-voința sa pênă la măsura ina-

---

1). Zürcher, l. c. f. 30.

2). Mankiewicz, l. c. f. 43 Schönemann, l. c. f. 39.

3). Mankiewicz, l. c.

4). Schönemann, l. c. f. 39. Keller, Pandekt. § 370 f. 694.

vuțirei sale. 1) Creditorii pot exercita în cazul acesta și acțiunea peculio și de in rem verso.

Acțiunea Pauliană se va putea intenta și în cazul când terțul achisitor n'a avut conscientia fraudis și n'a cunoscut reaua credință a debitorului, 2) et interdum scientia non sit in factam actionem permittam, l. 10 pr. D. h. t.

De cazul acesta tratează l. 6 § 10. 11. 12. și 13., l. 10 § 5. l. 17. § 1, l. 18 D. h. t., cari se referă la donațiuni și acte asimilare, ca legate, și la gestiunile pupilor și sclavilor, adecă la acte cu titlu gratuit și la persoane minore și incapabile. Creditorii vor putea cere prin acțiunea Pauliană numai restituirea până la concurența înavuțirei, hactenus actio erit danda, quatenus locupletiores facti sunt, l. 6. § 10. Dolus este necesar numai în partea debitorului³⁾ și cel de al treilea achisitorul, este, cum se exprimă Zürcher l. c. f. 30—31, blajinul cetățen, căruia braconierul urmărit i'a virat pe furis un epure și pe care trebuie să'l restituie, întru cât el îl mai are.

Este necontestabil, că câștigul primit prin un act gratuit este just și valabil și nu constituie nici o nedreptate, prin care drepturile altora ar fi violate.

Nimic nu i se pôte imputa, că a primit un lucru pe care apoi l'a consumat în bună credință. Vinind tertertul în concurență cu creditorii fraudatți, el se luptă pentru un câștig permis, certat de lucro captando, pe când cei d'ântai pentru evitarea pagubei cauzate prin câștigul său, certant de damno vitando. Principiul echității e aci în favorul creditorilor fraudatți, care dispune, că nimerui nu este permis de a se înavuți cu paguba altuia. Situațiunea creditorilor fiind mai favorabilă, nu i se va face nici o nedrep-

1). Mankiewicz, l. c.

2). Reinhart l. c. f. 108. Mankiewicz l. c. f. 43.

3). Hasenbalg l. c. f. 78.

tate, dacă creditorii vor fi preferați și i se va lua câștigul realizat, fiind că nu i se cauzează nici o pagubă¹⁾, nec videtur iniuria affici is, qui ignoravit (quia), quum lucrum extorqueatur, non damnum infligatur, l. 6 § 11. D. h. t. Ulpianus. E un act de dreptate, dacă terțiul stă în urma creditorilor debitorului, carele a făcut actul pe cheltuéla lor. De altă parte este just, ca cel de al treilea să nu fie responsabil peste concurența îmbogățirei sale, căci el n'a cunoscut intențiunea fraudulósă a debitorului și a primit câștigul în bună credință²⁾. Responsabilitatea sa se va determina după timpul când creditorii cer restituirea liberalității, el va restitui întru cât, in quantum locupletior factus est. Dacă cel de al treilea a fost de rea credință, atunci el va restitui totul ce a primit.

Dacă terțiul este de bună credință, deosebirea între actele oneróse și cele cu titlu gratuit va consta în aceea, că în améndoné casuri, creditorii caută să evite o pagubă, iară terțiul la acte gratuite să realizeze un câștig și la cele oneróse, ca și creditorii, să evite o pierdere; decí la actele oneróse terțiul nu va restitui, căci in pari causa melior est causa possidentis.

Cu acțiunea Pauliană pot fi decí revocate până la concurența inavuțirei următoarele acte gratuite: 1) donațiunile unor lucruri său chiar ale averei întregi³⁾, simili modo decimus, dice Ulpian, et si cui donatum est, non esse quaerendum, an sciente eo, cui donatum, gestum sit, sed hoc tantum, an fraudentur creditores. In hos tamen, qui ignorantes ab eo, qui solvendo non sit, liberalitatem acceperunt, hactenus actio erit danda, quatenus locupletiores facti sunt, ultra non, l. 6 § 11 D. h. t. 2). legatele, Proculus ait, etiamsi

---

1). Mankiewicz, l. c. f. 43.

2). Hasenbalg, l. c. f. 78.

3). Reinhart, l. c. f. 110; l. 17 § 1 D. H. t.

ignoraverint legatarii, tamen utilem actionem dandam, l. 6 § 13. Legatele și în genere liberalitățile testamentare trebuie să fie achitate după plata datoriilor, fiind că non sunt bona nisi deducto aere alieno. 3). constituirea unei dote, față cu femeea, l. 10 § 14 și l. 25 § 1 D. h. t. și 4). plata unei datorii, l. 25 D. h. t. Aceste două din urmă sunt controversate

Constituirea dotei

Trebuie să deosebim între constituirea dotei față cu bărbat și față cu femeea.

A. Despre constituirea dotei în privința bărbatului tratăză legea 25 § 1 D. h. t.:

Venulejus: Si a socero fraudatore sciens gener accepit dotem, tenebitur hac actione. In maritum autem, qui ignoraverit, non dandam actionem, non magis quam in creditorem, qui a fraudatore, quod ei deberetur, acceperit, quum is indotatam uxorem ducturus non fuerit.

Venulejus dice, că în contra ginérului, se dă acțiunea Pauliană dacă socrul avea intențiunea de a fraudă pe creditorii săi și ginerele (sciens gener) a cunoscut insolabilitatea lui; din contra nu se dă acțiunea Pauliană contra bărbatului, care n'a avut cunoștința de fraudă, precum nu se dă ea nici în contra creditorului care primesce de la un debitor fraudulos ceea ce i se datoriază; acesta din cauză, că bărbatul n'ar fi luat femeea în căsătorie, dacă n'ar fi avut dota.

Acțiunea Pauliană poate fi intentată deci contra bărbatului numai atunci, când el este complicele socrului său de rea credință, care cu intențiunea de a fraudă pe creditorii a constituit o dotă fiicei sale pe socoteala lor. Bărbatul trebuie dar să cunoască insolabilitatea socrului său cum și intențiunea lui de a fraudă prin constituirea dotei pe creditori. Legea îl compară cu creditorul, care primesce datoriază sa de

la debitorul său fraudulos. Amândoi au un drept la prestarea unui lucru: bărbatul ad onera matrimonii sustinenda, creditorul pe basa obligațiunei sale contractate cu debitorul¹⁾.

Dreptul bărbatului la constituirea dotei se bazează mai mult pe echitate, de cât pe lege, de și lex Pappia Poppaea obliga pe socrul și pe bunicul de a dota pe fiica sa și nepoata sa.²⁾ Socrul măritând pe fiica sa transmite obligațiunea sa de a o alimenta la ginerele sa, în care cas zestrea apare ca o contribuție la cheltuielile întreținerii³⁾, ca o despăgubire⁴⁾, quia nisi matrimonii oneribus serviat, dos nulla est (l. 26 D. h. t.) Femeea însă n'a fost nici odată obligată, de a constitui dota⁵⁾ l. 52 dig. adm. tut. I. 9. Cod. cod. V. 37). Zestrea făcea parte în timpul căsătoriei din averea bărbatului, in bonis mariti est, quamvis mulieris sit, res uxoria, pe care o restituia după încetarea căsătoriei, soluto matrimonio, nu însă înainte ei, căci ar coprinde o donațiune oprită între soți. Bărbatul n'avea dreptul de a înstrăina și a hipoteca imobilele constituite în dotă, ci avea numai dreptul de administrare ad matrimonii onera sustinenda⁶⁾ Femeea însă avea dreptul de a ridica dota, cerând separarea bunurilor (l. 24 D. 24. 3 l. 25 § 1 t.), dacă bărbatul nu o întrebuința pentru sarcinile căsătoriei. Constituția dotei în raport cu bărbatul este un act oneros și nici de loc o donațiune, ce i s'ar face din partea socrului⁷⁾ l. 24. 1. l. 19 D. de O. et A. 44. 7),

1). Reinhart, l. c. 117.

2). 3). Marezoll, l. c. f. 410. 4). Arndts, l. c. f. 628 nota 1.

5). Vering l. c. f. 654. Arndts, l. c. 629 nota 6.

6) Marezoll l. c. f. 411—412. Vering, l. c. f. 658—660 Arndts, l. c. 627—630.

7). Windscheid, l. c. f. 650. Vering l. c. 656 Schönemann l. c. 40. Reinhart, l. c. 117 Arndts l. c. 627 Savigny, Sistem IV. f. 47—82.

care se supunea mai mult unei datorii de cât făcea o liberalitate. Acțiunea Pauliană se va intenta pentru dotă contra bărbatului numai atunci, când el a fost complicele prejudiciului cauzat creditorilor. Cu toate acestea l. 9 § 1 D. h. t. numesce constituirea dotei în raport cu bărbatul donatio; Arndts dice, că de sigur în sens tehnic și că poate ar fi de îndreptat donatio prin dotis datio.

B. Constituirea dotei în raport cu femeea.

Din l. 25 § 1 D. h. t. reesă, că constituirea dotei în raport cu femeea este un act gratuit¹⁾. În ea citim: si neuter scierit, quidam existimant, nihilominus in filiam dandam actionem, quia intelligitur, quasi ex donatione aliquid ad eam pervenisse. Quidam existimant ne face a crede, că nu toți jurisconșulți romani consideraă pe femeea că donatară în privința constituirei dotei. Venuleius dice apoi în l. 25 § 2 în privința constituărei dotei de un străin: Item si extraneus filiae familiae nomine fraudandi causa dotem dederit, tenebitur maritus si scierit: aequae mulier nec minus et pater si non ignoravit ita ut caveat, si ad se dos pervenerit, restitui eam, adecă când un străin constituie dota unei fiice în fraudă creditorilor, bărbatul va fi ținut de acțiunea revocată, dacă avea cunoștința de fraudă; asemenea femeea și nici mai puțin și tatăl, dacă a avut cunoștința, vor fi supuși acțiunei. Acastă lege însă prin aequae mulier nu supune pe femeea acelorași condițiuni, ca și pe bărbatul și tatăl, maritus, si scierit,—pater si non ignoraverit, căci si scierit și si non ignoraverit, adecă rea credința, nu o cere de la femeea. Constituirea dotei în privința femeii este privită ca donațiune și în legea 31 pr. Cod. h. t. și în l. un. § 13 Cod. de rei ux. act. 5. 13.

---

1) Arndts l. c. f. 629, n. 3 Savigny Sistem IV, 82.

Trebue deci se recunoscem, că Romaniî considerau constituirea dotei în raport cu femeea ca un act gratuit și creditorii fraudatei puteau să revoce dota dată în prejudiciul lor de la femeea, fără ca să probeze, că ea a fost de rea credință, adecă complice al tatălui ei. Se înțelege o măsură cam prea riguroasă față de o femeie inocentă, care se videa de odată despueată de averea sa, și numai din cauza rătăției părinților săi. De aceea mai mulți romaniști susțin, că dotarea trebue să fie și în privința femeii un act oneros, căci femeea este obligată a contribui la susținerea sarcinilor conjugale și în cas când bărbatul n'ar avea averea, de a cresce și a educa copil. Ca orgumente se aduce legea 25 § 2, despre care am vorbit, căci femeea pôte fi urmărită numai atunci, când se va proba, că ea împreună cu bărbatul și tatăl ei a fost complice la reaua credință a terțiului constituitor. Acastă opinie să fie exprimată și la Ulpian în legea 14 în fine D. 42. 8: ergo et si fraudator pro filia sua dotem dedisset scienti fraudatore creditores: filia tenatur ut cedat actiones de dote adversus maritum. Scienti însă nu se raportă la femeea și corectarea lui Demangeat în Du fonds dotal f. 160 nota 1. în „sciente“, ce s'ar raporta la femeea, este neadmisibilă; nefiind recunoscută de ceilalți romanisti. Acastă teorie amintesce scôla cea vechiă romanistă, care videa în căsătoria o unire a bărbatului și a femeii spre a crea, a cresce și a educa copil, și care a fost adoptată de codul austriac și prusian.¹⁾ Femeea primind dota nu se obligă întru nimic cătră tatăl său și nu dă nimic în schimbul ei. Ce se întemplă, când tatăl ei este sărac de tot și nu i pôte da nici o dotă? Obligațiunea femeii, de a contribui la sarcinele căsătoriei și de a cresce și educa copil, rezultă din principiul etic al căsătoriei, din calitatea ei ca soță și

1). Rittner, Lehrbuch des öst. Eherechtes, f. 7.

mamă și nici de loc din zestrea, căci educarea și creșterea nu este unicul scop al căsătoriei¹⁾ și ea este obligată la asta și când n'ar avea nici o dotă și o avere particulară. Dota deci nu crează obligațiunea de a suporta sarcinile căsătoriei²⁾, de a crește și a educa copiii; este dar o donațiune, ce se dă din partea tatălui.

Dota poate fi constituită și de un al treilea, în care cas, ea este față cu tatăl și femeea un act gratuit³⁾.

Legea 25. § 2. însă dispune, că în cas când cel de al treilea a fraudat pe creditorii săi prin constituirea dotei, ei o pot revoca numai atunci, când tatăl și bărbatul a fost complicele terțiului fraudulos-tenebitur maritus și scierit, aequae mulier, nec minus pater și non ignoraverit.

PLATA DATORIELOR.

A. Plata datoriilor exigibile.

Plata datoriilor exigibile făcută după *missio in possessionem* poate fi revocată prin acțiunea Pauliană, căci *missio in possessionem* a făcut egală pozițiunea tuturor creditorilor și nici un creditor n'are dreptul de a primi mai mult de cât ceilalți creditori⁴⁾. Asta o dice clar l. 6 § 7. D, h. t. Ulpian Qui vero post bona possessa debitum suum recepit, hunc in portionem vocandum, exaequandumque ceteris creditoribus, neque enim debuit praeripere ceteris post bona possessa, cum iam par conditio omnium creditorum facta esset. Creditorele, care primesce după trimiterea în posesiune ceea ce i se datoresce, caută să fie prenumerat cu ceilalți și să aibă o condițiune egală cu

1). Rittner, l. c. f. 7—13.

2). Arndts, l. c, f. 628 nota 1.

3). Arndts, l. c. f 629 n. r Savigny l. c. f. 47—82.

4). Mankiewicz l. c. 44. Vangerov, l. c. f. 647.

ei, pentru că după punerea în posesiune dñsul numai pöte vätäma drepturile celorlalți, avënd toți creditorii aceiaș condițiune. Plata va fi deci revocată intru cât creditorul plătit a primit mai mult, de cât i s'ar fi cuvenit la *venditio bonorum*, căci toți creditorii au un fel de *pignus praetorium* asupra bunurilor debitorului și fie-care din ei trebuie achitat proporțional cu creanța sa. Creditorul achitat va înapoia deci diferența între aceia ce a primit și dividendul ce i s'ar da după vânzarea bunurilor debitorului. Nu se cere, ca debitorul și creditorul plătit să fi știut, că prin plata vor fi fraudați ceilalți creditori¹⁾, deci pentru revocarea unei plăți făcute după *missio in possessionem* nu este necesar *animus fraudandi* al debitorului și *conscientia fraudis* al creditorului plătit. În dreptul comun, acțiunea Pauliană a fost înlocuită prin *decretum de aperiundo concursu* prin care toate dispozițiunile debitorului făcute în urma concursului deschis erau anulate *ipso jure*²⁾.

Plata unei datorii exigibile înainte de trimiterea în posesiune, este una din cele mai controversate chestiuni. Teoria scölei vechi, numită și teoria de gratificațiune susține, că plata unei datorii exigibile înainte de *missio in possessionem* este anulabilă prin acțiunea Pauliană, dacă debitorul insolvent a achitat la stăruința mai multor creditori numai pe unul pe care îl favorisa, neputënd apoi a plăti pe ceilalți³⁾. Un debitor insolvent trebuia, după această teorie, să achite și înainte de trimiterea în posesiune pe creditorii săi în mod proporțional, adecă după *quotitatea creanțelor lor* sau după *gradus vigilantiae* a lor și dacă era somat numai de un creditor, numai pe a-

1). Reinhart, l. c. f. 110.

2). Vering l. c. f. 596. Reinhart l. c. f. 111, Bayer, *Concursprocess* n. 24. II.

3). Schönemann, l. c. f. 15.

cela și nu pe toți ceilalți¹⁾, căci unui debitor insolubil nu e permis, de a prefera pe un creditor înaintea celorlalți, care de sigur după vânzarea bunurilor ar fi primit numai o parte din datoria sa sau nimică²⁾. Ceea ce a plătit debitorul peste asta, constituie o gratificațiune, care poate fi revocată prin acțiunea Pauliană, fără ca să se țină în sumă buna sau rea credință a creditorului plătit³⁾.

Representanții principali ai acestei teorii sunt: Dabelow, l. c. f 429, Happel, in *Erörterung der beim Concursprocess vorkommenden wichtigsten Gegenstände*, Giessen 1803, f. 154; Kori, in *Sistem des Concursprocesses*, Leipzig 1828, § 44. 32.; Unterholzer, *Theorie und Kasuistik*, III. Leipzig 1847, § 348. b. Ea a fost adoptată și de dreptul saxon⁴⁾.

Teoria acéastă se băséază pe legea 6. § 1. 2. de reb. auct. iud. 42. 5, l. 24 D. h. t, l. 25. § 1. D. h. t. și l. 96 pr. D. de sol. 46. 3.

L. 6 § 1. 42. 5: Paulus, si pupillus, antequam abstineret, aliquid gesserit, servandum est, utique si bona fide gessit.

L. 24. D. h. t. Scaevola: Pupillus patri heres existit, et uni creditorum solvit; mox abstinuit hereditate paterna, bona patris veneunt, an id, quod accepit creditor, revocandum sit, ne melioris conditionis sit, quam ceteri creditores, an distinguimus, per gratificationem acceperit, an non? ut, si per gratificationem tutorum, revocatur ad eandem portionem, quam ceteri creditores fuerint laturi; sin vero iuste exegerit, ceteri creditores neglexerint exactionem, interea res deterior facta sit vel mortalitate, vel subductis rebus mobilibus,

---

1). Reinhart l. c. f. 113 Zürcher l. c. f. 11 Mankiewicz, l. c. f. 47.

2). Vangerov, l. c. f. 647, Mankieviz, l. c.

3). Vangerov, l. c. Mankiewicz l. c.

4). Schönemann, l. c. f. 15.

vel rebus soli ad irritum perductis, id, quod acceperit creditor, revocari nullo pacto potest, quoniam alii creditores suae negligentiae expensum ferre debeant.

Aceste două legi le esplică Huschke, in Zeitschrift für Civilrecht u. Process XIV. f. 32, Reinhart, l. c. f. 114—115, Vangerow, l. c. 652., Francke l. c. f. 251, și Zürcher, l. c. f. 14. și sunt de acord, că aci e vorba de un pupil care devine moștenitorul tatălui său și plătesce pe unul din creditorii succesiunii și după aceea renunță la moștenire. Paulus și Scaevola decide apoi, că plata va fi atacabilă, dacă s'a făcut per gratificationem tutorum, cari au vrut să-l favorizeze și că plata rămâne nerevocabilă, când creditorul achitat n'a făcut alta de cât că a fost mai stăruitor de cât cei-alți, sibi vigilavit. Actele pupilului erede se vor aprecia după bona sau mala fide a lui și nu a celui de al treilea, a creditorului plătit, ceea ce afirmă și legea citată 6 § 1 și legea 44 de acqu. r. om hered. 29. 2. «rata haberi debent, quaecunque pupillus bona fide gesserit. Aci deci nu e vorba despre revocarea plăților prin acțiunea Pauliană. Asta o confirmă și partea a doua a legii 24 D. h. t.: . . . sed vigilavi, meliorem meam conditionem feci, ius civile vigilanti- bus scriptum est, ideoque quoque non revocetur id, quod percepi». Debitorul insolvent achită pe creditorii vigilanți înainte de trimiterea în posesiune fără să se știe în seamă, ori de au fost ei plătiți per gratificationem și se respinge acțiunea Pauliană¹⁾

In legea 25 § 1. Venulejus dice, că acțiunea Pauliană se va intenta numai atunci în contra ginere- rului, care a primit dota de la socrul său insol- vabil, dacă acest din urmă a avut intențiunea de a frauda pe creditorii săi și ginerele a cunoscut insolvabilitatea lui. Acțiunea Pauliană nu va avea loc, dacă ginerele n'a cunoscut insolvabilitatea, în tocmai ca în cazul, când un creditor primesce de

1) Vangerow, l. c. f. 652.

la fraudator ceea ce i se datoriază,¹⁾ fiind constituirea dotei mai mult o achitare a unui debitum al tatălui către ginerele său.²⁾ Din asemănarea asta între bărbatul bona fide și creditorul achitat se trăgea concluziunea, că acțiunea Pauliană nu poate fi intentată contra unui creditor plătit de bună credință, argumentând că trebuie să se facă deosebirea per analogiam între un creditor conscius și unul ignorans, fiind că unui maritus ignorans ar corespunde un creditor ignorans.³⁾ Dară în textul legii nu e vorba de un creditor ignorans ci de un maritus ignorans și în genere de un creditor, care primesce de la debitorul său ceea ce i se datoriază,⁴⁾ quam in creditorem, qui a fraudatore, quod ei deberetur, acceperit. Asta dovedește însă contrarul de aceea, ce a vrut să argumenteze teoria de gratificațiune, anume, că creditorul, care primesce de la un debitor insolvent ceea ce i se datoriază, nu poate fi constrins prin acțiunea Pauliană de a o înapoia creditorilor frustrați.

În legea 96 pr. D. h. t. se prevede cazul, când un tutor delégă pe debitorul pupilului său, de a achita pe unul din creditorii săi. Tutorele a devenit deci debitorul pupilului său. El nu se va libera de datoria sa, dacă a fost insolvent și împreună cu debitorul delegat al pupilului de rea credință, căci pupilul poate să ceară prin acțiunea Pauliană înapoierea plății făcute de la creditorul tutorului. Actul tutorului nu se presintă deci ca o plată din averea proprie, gratificationis causa.⁵⁾

Teoria de gratificațiune este neadmisibilă din următoarele considerațiuni.

---

1). Reinhart, l. c. f. 116.

2). Zürcher, l. c. f. 13.

3). Zürcher, l. c.

4). Reinhart, l. c. f. 116.

5). Franke, l. c., Vangerov, l. c. § 696. Zürcher, l. c. f. 14.

Creditorul are un drept asupra prestațiunii debitorului și poate să 'l siléscă prin acțiune, ca să o îndeplinéscă,¹⁾ fără ca să se ia în considerare buna saũ réua credință a lui, știind poate că debitorul este insolvent și că la o eventuală trimitere în posesiune n'ar primi datoria sa întregă.²⁾ Paulus ȓice: nihil dolo creditor facit, qui suo jure utitur, și qui jure suo utitur nemini facit injuriam. Nimenea nu poate fi obligat, de a renunța la un drept al seũ saũ de a suferi o pagubă, numai spre a feri ca în cazul de față pe cei-l'alți creditori de pagubă.³⁾ Un tutor saũ curator, ce ar face una ca asta, ar fi tras la răspundere. Nimenea nu poate intenta acțiunea contra unui creditor, care silesce pe debitorul a 'i da, ce i se datoresce:⁴⁾ sed vigilavi meliorem meam conditionem feci ius civile vigilantibus scriptum est, l. 24 D. h. t. Scaevola. Creditorul, care primesce de la debitorul seũ ceea, ce i se datoria, nu o dobăndesce ex lucrativa causa,⁵⁾ ci ca un drept al seũ, căci el a luat numai aceea, ce i se cuvenia.⁶⁾ El deci nu poate fi în dolo malo și nici particeps fraudis.⁷⁾ Legea 6 § 6 D. h. t. apud Labeonem scriptum est, eum, qui suum recipiat, nullam videri fraudem facere, hoc est eum, qui, quod sibi debetur, receperat. Paulus ȓice în legea 129 pr. de R. I. 50 17: Nihil dolo creditor facit, qui suum recipit. Ulpianus în l. 213 § 1 de V. S: aes alienum est quod nos aliis debemus; aes suum est quod alii nobis debent. El nu este dolos nici atunci, când storce prin amenințări și stăruințe impetuose

---

1). Mankiewicz, l. c. f. 48.

2). Vangerov, l. c. f. 648.

3). Mankiewicz, l. c. f. 48. Vangerov, l. c.

4). Mankiewicz, l. c.

5). Reinhart, l. c. f. 111, Ravarin l. c. 23.

6). Schönemann, l. c. f. 22.

7). Reinhart, l. c. Vangerov, l. c.

plata de la debitorul său,¹⁾ sed vigilavi ideo quoque non revocatur id, quod percepi, l. 24 D. h. t. Ravarin²⁾ observă aci nimerit, că vigilența pune pe creditor în necesitate de a se arăta diligent, adică fără milă în scopul de a evita scoterea din stăpânire, ce ar fi, când n'ar lucra.“ De altă parte debitorul e obligat, de a împlini cererea creditorului și a'î achita datoria, chiar și în cazul, când ar fi deja insolubil și ar ști, că prin plata va fraudă pe ceil'alți creditori. Deci nici debitorul insolvent nu pôte fi în dolo malo, când achită înainte de missio în possessionem pe unul din creditorii săi. Achitarea datoriilor exigibile nu este o deminuire a averii debitorului, quia bona non intelliguntur, nisi deducto aere alieno, căci imputându-se pasivele lui nu se schimbă situația averii prin deminuirea reciprocă a activului ei.³⁾ Ce ni apare, „dice Vangerov“, ca o șicană în contra celor'alți creditori, pierde caracterul acesta în persoana creditorului, care primesce plata oferită, de și 'i este cunoscut motivul necurat al debitorului.» Romanii deci nu vedeau nimic fraudulos, dacă debitorul achita pe creditorul său și dacă creditorul primea aceea, ce i se datoria; amândouă acte erau desbrăcate de caracterul fraudulos.⁴⁾

Teoria de gratificațiune a fost întâiu atăcată de Franke,⁵⁾ apoi de Vangerov, Puchta, Reinhart și Zürcher și astăzi este părăsită de toți.

Teoria scôlei noue: Plățile unei datorii exigibile făcute de un debitor înainte de trimiterea în posesiune nu pot fi atăcate prin acțiunea Pauliană, fără

---

1). Vangerov, l. c. f. 650.

2). Ravarin, l. c. f. 39.

3). Schönemann, l. c. f. 21.

4). Ravarin, l. c. f. 40.

5). Francke l. c. f. 125 251.

ca să se facă deosebirea, dacă debitorul a fost insolubil și de rea credință și dacă creditorul au fost sau nu conscius fraudis și dacă el la o eventuală venditio bonorum ar fi primit plata sau nu. Se cere, ca plata să fie făcută pentru o datorie exigibilă; acțiunea Pauliană se va putea intenta deci, dacă debitorul insolubil împlinesce o donațiune promisă pe timpul solvabilității sale.¹⁾ Teoria acésta se băséază pe l. 6 § 6 7 D. h. t. l. 10 § 16 D. h. t. l. 24 D. h. t. și l. 129 pr. de R. I. 50 1.17. Ulpian prevede în l. 10 § 16 D. h. t. casul, când un debitor vra să se sus-tragă de la plata datoriei sale, fugind cu hani; creditorul însă îl prinde și îi ia ceea, ce i datoria. Ulpian decide, că acțiunea Pauliană nu se va intenta, dacă faptul acesta s'a întâmplat înainte de trimiterea în posesiune.

Adeptii acestei teorii sunt: Almendingen, in ueber materiellen und formellen Concurs, Gieszen 1797 f. 81; Weishaar, in ueber Concurs und Praecurs, Heilbronn 1802, Schweppe, in Sistem des Concurses der Gläubiger, Göttingen 1829 § 82-a; Franke, in Archiv für civ-Praxis XVI. 1833 § 2—4. Vangerov III. § 697, Holzhuber, Theorie u. Casuistik III. § 330, Günther, in Weiskês Rechtslexicon II. f. § 83. Puchta Vorlesungen § 380, 35. Sintenis § 124 n. 26 Arndts § 288. 3., Keller f. 694; Mühlenbruch § 174, Windscheid § 463. n. 6. Huschke, in Zeitschrift für Rechtsgeschichte VIII. f. 33, Schönemann § 6. Reinhart, f. 113. Ravarin, Vering, f. 596.

Teoria lui Laspeyres. Plata unei datorii se va reuoca cu acțiunea Pauliană, dacă a fost făcută cu fraudă debitorului și conscientia fraudis a creditorului. El o baséază pe l. 6 § 1. 2. D. 42. 5. l. 24. 25. § 1. D. h. t. l. 96. pr. D. de solut. 46. 3., cari vorbesc însă in contra acestei teorii.

---

1). Reinhart, l. c. f. 111.

Plată datoriilor neexigibile.

Obligațiunea trebuie să fie împlinită ori imediat după nașterea ei (l. 14. D. de h. I.) sau la timpul hotărât prin convențiunea saŭ prin firea ei ¹⁾. (§ 27 l. de inutil stip. 3. 49.) Timpul hotărît se presupune a fi făcut în favorul debitorului, diei adiectio pro reo est (l. 38 § 16); el poate deci achita pe creditorul său și înainte de termenul fixat, nu poate fi însă silit de a plăti înainte de expirarea lui, dies nondum venit (l. 213 D. de V. S). Datoria cu termen este deci o datorie actualmente existentă, a cărei exigibilitate însă e raportată la un termen, ce vine mai târziu ²⁾. Se naște întrebarea, dacă un debitor achită pe creditorul său înainte de termenul hotărît, cu intențiunea de a frauda pe ceilalți creditori, plata poate fi revocată prin acțiunea Pauliană sau nu? Creditorul care primește plata, ce i se cuvine, înainte de termenul fixat, dobândește adesea un câștig, commodum repraesentationis, temporis și la datorii de bani inter-usurium (l. 9. § 8. D. de pecul. 15. 1.), ce l-ar fi avut debitorul său. Este creditorul în drept de a păstra câștigul acesta în detrimentul celorlalți creditori? Aci răspunde.

leg. 10. § 12. D. h. t. Ulpianus. Si quum in diem mihi deberetur, fraudator praesens solverit, dicendum erit, in eo quod sensu commodum in repraesentatione, in factum actioni locum fore; nam Praetor fraudem intelligit etiam in tempore fieri, și

leg. 17 § 2 D. h. t. Iulianus. Si vir uxori, quum creditores suos fraudare vellet, soluto matrimonio praesentem dotem reddidisset, quam statuto tempore reddere debuit hac actione mulier tantum praestabit, quanti creditorum intererat, dotem suo tempore

1). Amdts l. c. f. 353, Vering l. e. 506.

2). Ravarm, l. c. f. 41. Vangerw, Windscheid l. c. § 463. n. 35. Sintenis § 124. n. 26. 5.

reddi; nam Praetor fraudem etiam in tempore fieri intelligit.

Interpretarea acestor două legi a dat naşterea la controverse¹⁾.

I. Opinia susţine, că în cazul acesta, acţiunea Pauliană va anula tot interesul, ce Pău pierdut creditorii prin achitarea, şi anume interusurium, dacă termenul era fixat înainte de trimiterea în posesiune, căci folosul pierdut al creditorilor fraudatî e numai interusurium,—sau interesurium şi tótă plata făcută, adeca tótă dauna cauzată, dacă termenul era fixat după trimiterea in posesiune, căci debitorul nu mai putea plăti.

Ar fi deci pe nedrept,  ic ei, ca acela care nu p te fi silit să plătescă, să achite nepedepsit²⁾. Datoria cu termen este ins  o datorie esistent , a c re  exhibibilitate e numai pendinte de un termen, ce vine in urmă,  i debitorul datoresce nu din ziua scadenţei ci din ziua naşterei obligaţiunii. Achitarea ei nu produce nici o deminuire a averii debitorului³⁾. Creditorul, care primesce ce-i al său cu scăderea interesuriumului nu e dolos⁴⁾, nihil dolo creditor facit, qui suum recipit  i aes suum est quod alii nobis debent (l. 6 § 6 D. h. t.) Un c ştig gratuit ar fi ins  interesurium⁵⁾, dac 'l reşinea creditorul. Aci el putea s  fie mala fide, c ci n'avea nici un drept la el, in ea quod sensi commodum in repraesentatione (l. 105 § 12 D. h. t.) Vangerov⁶⁾  ice, c  e fraus in tempore, ce justific  revocarea interesuriumului, Praetor fraudem intelligit etiam in tempore fieri (l. 17 § 12.

1) Zürcher, l. c. f. 20.

2). Reinhart, l. c. f. 119 Mankiewicz, l. c. 49, Zürcher, l. c. 20 Vering 653. Sch nemann. l. c. f. 26.

3). Sch nemann, l. c. f. 23.

4). Reinhart, l. c. f. 119.

5). Sch nemann, l. c. f. 24.

6). Vangerov, l. c. f. II. 653.

D. h. t.) Creditorul va fi în mala fide, dacă reține interusuriul și cunoște insolabilitatea debitorului său. El poșede însă interusuriul ex lucrativa causa, dacă nu știea despre insolabilitatea debitorului. În amândouă casuri, interusuriul se va putea revoca prin acțiunea Pauliană¹⁾, dacă exista și consilium fraudandi din partea debitorului, spre a fraudă pe creditori²⁾, quum creditores suos fraudare vellet (l. 17 § 2 D. h. t.), fraudător praesens solverit (l. 10. § 12. D. h. t.) La achitarea unei datorii neexigibile se va revoca deci numai interusuriul, fie plata făcută înainte sau după trimiterea în posesiune, și numai atunci, dacă creditorul a fost mala fide sau poședa ex lucrativa causa. Representanții primei teorii sunt: Franke l. c. f. 266, Huschke, l. c. f. 32—33, Laspeyres l. c. f. 75. 76. Günther, l. c. f. 784, Meischeider, in Anfechtungsrecht der Gläubiger, Berlin 1864, f. 74 Petzoldt, in Zeitschrift für Rechtspflege u. Verwaltung für das Königr. Sachsen, XIX. 481.

II. Opinie, și unica admisibilă: o datorie plătită neexigibilă pöte fi revocată numai până la suma interusuriului (discontului), adevă a percentelor sau fructelor percepute din ziua plății până la scadența adevărată, fără să se distingă, dacă scadența ei cade înainte sau după trimiterea în posesiune.

Acăstă teorie e adoptată de majoritatea romaniștilor, din cari cităm pe Reinhart, Holzschuher, Vangerov, Arndts, Puchta, Sintenis, Windscheid, Keller, Mankiewicz, Schönemann, Zürcher.

Cum însă, dacă debitorul achită o obligatio naturalis?. În privința ecăsta nu găsim nici o dispozițiune în dreptul roman³⁾. În doctrină sunt trei controverse.

---

1). Reinhart, l. c. f. 120.

2). Schönemann, l. c. f. 24.

3). Zürcher, l. c. f. 23.

Opinia lui Franke (l. c. f. 269) și Huschke (l. c. f. 32) susține, că plata unei obligațiuni naturale se poate revoca prin acțiunea Pauliană, căci creditorul n'are acțiunea contra debitorului și plata e un act voluntar al lui, care îmbogățește pe creditorul și sărăcesce pe debitorul în paguba creditorilor săi.

II. Opinia susține, că plata unei obligații naturale nu poate fi revocată, căci ea nu e o donațiune, ci un act oneros. Creditorul plătit primesce numai quod sibi debetur și nihil dolo creditor facit qui suum recipit. Partisanii acestei teorii sunt: Reinhart, l. c. f. 122, Vangerov, Brinz l. c. 531, Windscheid § 463 n. 34. Creditorul n'are acțiunea, spre a sili pe debitorul la împlinirea obligațiunei naturale, dară naturalis ratio saū aequitas recunoște, că datoria există, e valabilă, natura debet (l. 6. D. de compens. 16. 2. l. 101 § 1 D. de solut. 46. 3) și că prestarea ei e plata unui naturale debitum (l. 95 § 4 D. de solut. l. 64. ib. l. 1 § 7 D. de pec. const. 13. 5) și nici de loc o donațiune, ci vinculum aequitatis¹⁾ (l. 95 § 4). Creditorul achitat are dreptul de a opune soluti retentio, exceptio compensationis și retentionis²⁾. Naturales obligationes non eo solo aestimantur si actio aliqua earum nomine competit, verum etiam cum soluta pecunia repeti non potest, l. 16 § 4 D. 46. 1. Paulus in l. 1. § 17 ad. leg. Falc. XXXV. 2: Id quod natura. debetur. peti quidem non potest, solutum vero non repetitur. Obligațiunea naturală se deosebesce de plata unei datorii neexistente, id, quod ne natura quidem debetur, că această din urmă poate fi revocată. Primind creditorul plata unei obligațiuni

1). Arndts l. c. f. 347. Brinz, l. c. f. 48. Schwanert, die Naturalobligationen des römischen Rechts, f. 222, Savigny, Oblig. I. § 5—14.

2). Vering, l. c. 470. Marezoll f. 304.

naturale, a obținut numai aceea, ce i se cuvenia, natura debet și quod sibi debetur și ar fi pe nedrept, ca creditorii ceilalți să-i revoce ca un ce primit pe nedrept în paguba lor, ca ex delicto, fie el și de rea credință¹⁾.

III. Opinia lui Fischer, l. c. f. 36, care destinge, dacă debitorul intenționa numai împlinirea obligațiunii sale sau și frustrarea creditorilor săi. El crede că acțiunea Pauliană e neadmisibilă, dacă obligațiunea naturală poate fi compensată.

Constituirea gagiului și a ipotecei

Debitorul constituind pentru asigurarea unei datorii un gagiū sau o ipotecă, a produs o diminuare, a averii sale²⁾, care, dacă el e insolubil, trebuie să prejudicieze pe creditorii săi, căci posesorul lor poate fi plătit cu totul, vindându-se obiectele angajate înainte sau după misio în possessionem. Debitorului nu este permis, țice Windscheid³⁾, de a schimba ordinea, în care creditorii vor fi achitați.

Dispozițiunii găsim în legea 13 D. h. t. l. 10 § 13. D. h. t. și l. 22 D. h. t.

L. 13 D. h. t.: Paulus. Illud constat, eum, qui pignus tenet, hac actione non teneri; suo enim iure et ut pignus, non rei servandae causa possidet,—adeacă despre acela, care pe lângă creanța sa mai are și un gagiū spre asigurarea ei, nu se poate țice, că posedea ex lucrativa causa sau mala fide⁴⁾.

---

1). Contra Zürcher l. c. f. 24, care cere revocarea plății, căci nu e de admis, ca reaua credință să se ascundă sub pietate sau cuviință.

2). Schönemann, l. c. f. 29.

3). Windscheid, l. c. f. 669

4). Reinhart, l. c. f. 122.

L. 10 § 13 D. h. t. Ulpianus. Si cui solutum quidem non fuerit, sed in vetus creditum pignus acceperit, hac actione tenebitur, ut est saepissime constitutum. Dacă însă unuia—cui în diem debetur—nu s'a plătit, și el primesce un gagiu mai în urmă pentru creanța sa, atunci acostă acțiune are loc, după cum s'a decis în tot de-a-una¹⁾.

L. 22. D. h. t. Scaevola. Quum in vetus creditum unus creditor pignora accepisset, quaero, an in fraudem ceterorum creditorum factum nullius momenti esset. Respondit, creditorem non idcirco prohibendum a persecutione pignorum, quod in vetus creditum ut obligaretur, pactus esset, nisi in fraudem ceterorum creditorum factum sit, ut eā via iuris occuratur, qua creditorum fraudes rescindi solent.

Intreb, dacă un creditor a primit un gagiu mai în urmă pentru creanța sa, este asta fără orî-ce însemnătate iuridică pentru creditorii fraudauți? Respond: nu, de aceea creditorul este de împiedecat de a urmări gagiul, pentru că el a încheiat un contract suplimentar în privința creanței sale, ca să i se constituie un gagiu și dacă asta nu s'a făcut din partea sa, pentru a fraudă pe ceilalți creditori, i se va opune pe calea dreptului, pe care se obișnuiesc de a împiedeca intențiunile de a fraudă pe creditori²⁾.

Din aceste dispozițiuni reesă, că simplă constituirea unui gagiu său a unei ipotece nu pôte întemeia revocarea ei (l. 13 D. h. t.), ci se mai cere, ca să fie reunite condițiunile generale ale acțiunei Pauliane, căci aci e o nouă convențiune încheată între debitor și un creditor,—in factum fraudem ceterorum creditorum factum, l. 22 D. h. t. Gagiul său ipoteca însă este pentru creditor un *lucrum*³⁾, neputându-se

1). Claasen, l. c. f. 68.

2). Claasen, l. c. f. 70.

3). Reinhart, l. c. f. 124.

dice despre el, că suum receptit, și este indiferent, dacă el a fost de bună sau rea credință. El va înapoi conform l. 10 § 22 D. h. t. gagiul cum sua causa, dacă a fost mala fide, și numai gagiul fără fructele percepute, l. 25 § 4, dacă a fost de bună credință.

Legea 22 D. h. t. vorbește despre un creditor, gagiul căruia se află în posesiunea debitorului său a creditorilor însuși¹⁾. Creditorul cere prin pignoratitio in rem actio predarea lui și Scaevola dice, că el trebuie respins, fiind în contra excepția legii 25. D. de rebus duct. iud. 42. 5: quod postea contractum erit, quam is, cuius bona venierint, consilium receperit fraudare, sciente eo qui contraxerit, ne actio eo nomine detur.

În doctrină chestiunea, orî de e constituirea unui gagiu un act gratuit, e controversată.

I. Opinia susține, eă constituirea gagiului e un act gratuit. De teoria acésta se țin Reinhart, l. c. f. 122—124, Fischer, l. c. 84, Dabelov l. c. 487., Claasen l. c. f. 69, Hasenbalg l. c. f. 81, 86., Vering l. c. 596.

II. Opinie și cea dominantă în zilele de astăzi, susține că pentru a revoca gagiul constituit e necesar, ca creditorul să fie mala fide, adică să cunoască insolvabilitatea debitorului și să știe de intențiunea lui de a fraudă pe ceilalți creditori. Se obiectează, că nu se vede causa, de ce să se revoce un gagiu, când creditorul în dorință foarte legitimă de a intra în fondurile sale ajunge la obținerea unui gagiu²⁾. Avea creditorul un drept la constituirea unui gagiu, atunci ea e irevocabilă, căci el nu putea să comită o fraudă cerënd numai aceea, ce se cuvine³⁾, qui suo jure utitur, neminem laedit. Partisanii acestei toerii sunt: Vangerov, l. c. III. §697, Mankiewicz, f. 52, Franke

1). Reinhart, l. c. f. 123. Claasen, l. c. f. 70

2). Ravarin l. c. f. 78.

3). Zürcher, l. c. f. 18 și 19, Schönemann, l. c. f. 30.

I. c. f. 259—62. Dernburg, in Pfandrecht I. f. 197—200, Windscheid f. 670, Ravarin f. 78; Mühlenbruch, in Lehrbuch der Pandekten, § 174, Schweppe I. c. § 82, a 165., Scheurl, in kritisch. Vierteljahrsschrift II. f. 144.

III. Opinie, destinge, dacă creditorul avea un drept la constituirea unui gagiu sau nu. In cazul prim constituirea gagiului e un lucrum și ca atare revocabilă, pe când in cazul al doilea acțiunea Păuliană nu e admisă. De teoria acosta se ține Schönemann, I. c. f. 29, 31 și Holzschuber, in Theorie u. Casuistik, II. 2. 1019.

Datio in solutum.

Nu aflăm nici un text, ce ar trata despre datio in solutum. Vangerov crede, că in legea de 25 § 3. D. h. t. ar fi vorba despre dinsa, însă aci se trătăză despre alienațiunea in genere.

Datio in solutum este o nouă convențiune incheiată între debitor și creditor, prin care se face o schimbare in obiectul unei obligațiuni¹⁾, căci creditorul nu pôte fi șilit, să primească alta ceva, de cât ce s'a stipulat, aluid pro alio invito creditori solvi non potest, I. 2. § 1 D. de R. C. 12. 1. Impăratul Iustinian a decis in novela 4. c. 3. in privința datorielor de bani, că debitorul, care nu'și putea procura bani, putea să dea in schimb creditorului imobilele sale²⁾. Datio in solutum e, după cum dice I. 15. D. quibus ex causis in possessionem eatur 42—4, o emtio venditio. Efectele ei însă sunt identice cu ale plății³⁾, căci prin ea se stinge obligațiunea și se achită o datorie. Deci nu vom esamina după analogia vânzării

1). Pr. I. quib. mod. toll. o. 3. 29. Gaius III 68.

2). Arndts, I. c. f. 358 Reinhart, I. c. f. 126, Ravarin I. c. 58.

3). Reinhart, I. c. f. 127 Brinz, Pandekten fR 1.

ci după cea a plății¹⁾. Reinhart, l. c. 127, Puchta, in Vorlesungen 380, Brinz f. 531, Zürcher, Ravarin, f. 64, Günther, in Weiske's Rechtslexicon II. f. 779—787, Schweppe, Vering f. 596 și Fischer susțin, că in privința datiei in solutum sunt de acceptat principiile plăților.

O altă teorie susține, că datio in solutum e atunci revocabilă, când primitorul a fost de rea credință, căci el n'a primit quod sibi debetur și obiectul datorit și cel primit nu sunt identice. Substituirea unui obiect printr'un alt ar fi o nedreptate contra celorlalți creditori. Partisanii acestei teorii sunt: Mankiewicz, l. c. f. 53, Schönemann, l. c. f. 27. Holzschuher, l. c. 1019, Sintenis, § 124 n. 26, Windscheid § 463, n. 33, Franke l. c. f. 262, Vangerov, Arndts, Meischerder § 30, Laspeyres, l. c. f. 273, Bayer l. c. f. 70. n. 9.

III. Teoria lui Struckmann²⁾, in care se fac următoarele deosebiri: 1) debitorul și creditorul cunosc, ce este mai mult din valórea lucrului dat in solutio. Aci este numai un act și acțiunea Pauliană este admisă. 2) Creditorul știe singur, cea ce este mai mult; actul se va revoca. 3). Numai debitorul o știe; actul e nerevocabil. 4). Debitorul și creditorul nu știu, ce e mai mult din valórea lucrului dat in solutio; actul este neatacabil. După ipotesa a doua, animus fraudandi n'ar fi necesar pentru intentarea acțiunei Pauliane. In cazul al 4-le, Struckmann admite creditorilor condicto indebiti.

Pupilli și sclavi. I. Un pupil său un minor con-

---

1). Vering, l. c. f. 596 nota 41, Fischer, l. c. f. 37 arg. 176 de V. 1. l. 16, l. 46. 52 de solut. XLVI 3 l. 2 § 1 de reb. cred. XII. 1.

2). Struckmann, die Anfechtbarkeit der datio in solutum mittelst der Actio Pauliana, in Ihering's Jahrbüchern für Dogmatik, t. XII. f. 277. 312.

tracteză bona fide, însă fără autorisarea tatălui său tutorului său cu debitorul fraudulos. Legea 6 § 10 dispune, că acțiunea Pauliană va fi dată contra pupilului până la concurența înavuțirei fără ca să se probeze fraudă lui, căci neesperiența pupilului nu'î poate fi favorabilă¹⁾, și nu poate să vateme pe creditorii, cari n'a'au observat reaua credință a debitorului, si quid cum pupillo gestum sit in fraudem creditorum, Labeo ait, omnimodo revocandum, si fraudati sint creditores, quia pupilli ignorantia, quae per aetatem contigit, non debet esse captiosa creditoribus, et ipsi lucrosa; eoque jure utimur. Pothier cere, ca actul pupilului sa fie gratuit, însă distincțiunea asta nu o aflăm in textul amintit și ar încuraja pe debitori a contracta cu pupilul in fraudă creditorilor săi, spre a scăpa de acțiunea Pauliană. Cu drept cuvint, Donneau se declară in contra, ținând că este vorba de acte onerose.

II. Un pupil sau un sclav a contractat cu rea credință cu debitorul fraudulos, atunci pater-familias sau dominus, care n'a știut de rea credință, este ținut numai intru cât s'a înavuțit sau intru cât e de mare peculium; ²⁾ dacă el însă a știut despre fraudă pupilului sau sclavului, atunci el va fi urmărit in numele său, si servus ab eo, qui solvendo non sit, ignorante domino, ipse sciens rem acceperit, an dominus teneatur... Sed si dominus scit suo nomine convenietur, l. 10 § 12.

III. Tutorul sau curatorul a contractat in rea credință cu debitorul fraudulos și au fost complice la fraudă lui. Pupilul, minorul și nebunul pot fi constrinși in acest cas prin acțiunea Pauliană, de a înapoia beneficiul, ce l'au obținut din actul fraudulos,³⁾

---

1) Mankiewicz, l. c. f. 43.

2) Zürcher, l. c. f. 38.

3) Zürcher, l. c.

ait Praetor, sciente, id est eo, qui convenietur hac actione; quid ergo si forte tutor pupilli sit, ipse pupillus ignoraverit? Videamus an actioni locus sit, ut scientia tutoris noceat; idem et in curatore furiosi et adolescentis. Et putem, hactenus istis nocere conscientiam tutorum sive curatorum, quatenus quid ad eos pervenit, l. 10 § 5 Ulpianus.

Durata acțiunei Pauliane

Acțiunea Pauliană, ca toate acțiunile pretoriane, cari tindeau la revocarea actelor valabile după dreptul civil, se dădea numai pentru un an util (annus utilis), l. 1 D. quae in fraudem creditorum facta sunt, 42 8 și l. 10 pr. eodem. Se nasce întrebarea, de când curge acest annus utilis? De sigur, de la timpul, când s'au reunit toate condițiunile generale ale acțiunei Pauliane. Acesta va fi la missio in possessionem și vânzarea bunurilor, căci atunci se va putea constata insolvabilitatea debitorului. Inșă cum, când nu se află bunuri și trebuie procurate cu ajutorul acțiunei Pauliane?¹⁾ Aci, magistratul va determina existența lui eventus fraudis, l. 13 de reb. au jud. de XLII. 5. Despre termenul acțiunei Pauliane vorbesc legea 6 § 14 D. h. t. Ulpianus-hujus actionis annum computamus utilem, quo experiundi potestas fuit, ex die factae venditionis, și legea 10 § 18 D. h. t. Ulpianus: annus hujus in factum actionis computabitur ex die venditionis bonorum. Legile acestea au fost interpretate în diferite moduri, ce a dat naștere la mai multe controverse. Legea I pr. D. h. t. inșă determină termenul astfel: „intra annum quo experiundi potestas fuerit, actionem dabo. Traducerea germană a corpului juris civilis de Otto, Schilling și Sintenis, t. 4 1832 f. 398 ni oferă pasagiul acesta

---

1). Zürcher, l. c. f. 40.

asfel: "in decursul unui an, de la timpul in care era in stare să intenteze acțiunea". Schönemann obiectează cu drept, că legile 6 § 14 și 10 § 8 prevăd numai exemple, căci Romanilor plăcea, de a oferi o casuistică bogată, fără a formula principiul într-o axiomă generală.¹⁾ El eredea deci, că annus utilis curge de la timpul, când creditorul putea intenta acțiunea, actio nata est, adecă de la timpul, când creditorii fraudăți aveau cunoștința despre insolabilitatea debitorului lor și de alienațiunea frauduloasă.²⁾ Data asta pöte să coincidă cu missio in possessionem, dară asta numai accidental.

Reinhart, l. c. f. 55, Arndts f. 366, Vering f. 595 și Windscheid susțin, că annus utilis curge de la venditio bonorum, căci numai atunci se pöte constata, că creditorii au fost fraudăți. Reinhart mai obiectează, că acțiunea Pauliană fiind o acțiune arbitrară a lăsat prin l. I p. t. aprecierea in arbitrul praetorului de a determina inceputul și sfirșitul lui annus utilis.

Rudorff l. c. crede, că annus utilis curgea de la încheierea actului fraudulos, pentru interdictum fraudatorium însă de la venditio bonorum și conchide, că creditorii aveau acțiunea Pauliană și bonorum emtor interdictum fraudatorium.

Savigny³⁾ afirmă, că annus utilis e de socotit de la alienațiunea frauduloasă.

Dabelow, l. c. f. 446, Holzschuher, l. c. I 216 și majoritatea civilistilor saxoni, cari cred că acțiunea Pauliană e o integrum restitutio, susțin pe basa l. 7. pr. c. 2. 53, că annus utilis a fost schimbat într'un quadriennium continuum. Contra acesteï opiniuni sunt: Windscheid, § 463, Zürcher f. 41, Schönemann, f. 50. Keller, l. c. § 370 f. 695.

1). Schönemann, l. c. f. 51.

2). Schönemann, l. c. f. 52.

3). Savigny, Sistem des römischen Rechtes t. III. f. 415.

Prin acțiunea Pauliană se poate revoca alienațiunea frauduloasă înainte de și după trimiterea în posesiune cum și după terminarea ei. Intentarea acțiunii Pauliane înaintea de trimiterea în posesiune nu este însă admisă de toți. Huschke l. c. f. 39, Laspeyres l. c. f. 40 și Schweppe, in Sistem des Concourses § 33, se declară în contra, căci ea poate fi intentată numai de un creditor înmis în bunurile debitorului. Arndts, f. 361, Reinhart, Schönemann și Windscheid sunt pentru admiterea, basându-se pe l. 1. pr. D. h. t. Ea poate fi intentată și de un singur creditor său de eredele și cesionarul său ¹⁾, l. 1 pr. h. t. l. 10 § 6. 7 l. 96. pr. de solut XL. VI.—haec actio heredi ceterisque successoribus competit, sed et in heredes similesque personas datur, l. 10 § 25 D. h. t.

După expirarea unui an de la vîndarea bunurilor, acțiunea Pauliană poate fi intentată ca actio perpetua într'un timp de 30 de ani până la concurența înavutirii ²⁾,—haec actio post annum de eo, quod ad eum pervenit, adversus quem actio movetur, competit; iniquum enim Praetor putavit, in lucro morari eum, qui lucrum sensit ex fraude; incirco lucrum ei extorquendum putavit. Sive igitur ipse fraudator sit ad quem pervenit, dolove malo eius factum est, quominus perveniret, l. 10. § 24. D. h. t.

Subiectele acțiunii Pauliane.

A.

Persónele, cari pot intenta acțiunea Pauliană.

Acțiunea Pauliană poate fi exercitată de toți creditorii, cari au fost fraudăți de debitor, și de curator

1). Reinhart l. c. f. 128. Vering, l. c. f. 597.

2). Reinhart, l. c. f. 130. Zürcher l. c. 41.

bonorum, ce va fi cazul normal ¹⁾, — ita demum revocatur si eventum fraus habuit scilicet si hi creditores, quorum fraudandorum causa fecit, bona ipsius vendiderunt, l. 10. § . D. h. t.; — curatori bonorum vel ei cui de ea re actionem dare oportebit, l. 1. D. h. t. 42. 8. Dreptul acesta se transmite și la creșii și succesorii creditorilor ²⁾, l. 10 § 25. Creditorii trebuie să fie tocmai aceiași, pe cari debitorul vroia a i fraudă ³⁾. Creditorii posteriori deci nu vor fi admiși de a intenta acțiunea Pauliană și dacă n'ar primi nici o plată la venditio bonorum ⁴⁾, si . . . simpliciter dimisis prioribus, quos fraudare voluit, alios postea sortitus est, cessat revocatio, l. 10 § 1. D. h. t. Ei nu se pot plânge de înstrăinarea anterioară ale debitorului, ci numai de actele ce le au avut în vedere la contractarea cu debitorul. Când însă debitorul insolubil contractează noi împrumuturi, spre a achita pe creditorii anteriori și fără intențiunea de a fraudă pe cei noi, acțiunea Pauliană va fi admisă ⁵⁾, căci în cazul contrar ar fi de ajuns, ca un debitor insolubil să se împrumute pentru a plăti pe creditorii săi, ca fraudă să rămâie nepedepsită, l. 16. D. h. t. și l. 10 § 1. D. h. t. Aci se operază un fel de subrogație, adecă creditorii posteriori se substituie celor vechi, cari nu sunt plătiți de cât cu banii lor și dobândesc dreptul lor de a intenta acțiunea. Dacă însă debitorul s'a împrumutat, după ce a achitat pe creditorii anteriori, ei nu vor avea acțiunea Pauliană.

Toți creditorii fraudăți, fie ei chirografari, gagisti sau ipotecari au dreptul de a exercita acțiunea Pauliană. În privința creditorilor gagisti și ipotecari

---

1). Reinhart, l. c. f. 134. Schönemann, l. c. f. 45.

2). Reinhart, l. c. f. 132. Zürcher, l. c. f. 35. Schewpe l.

c. § 33. Laspeyres l. c. f. 40.

3. 4). Reinhart, l. c. f. 133.

4). Reinhart, l. c.

chestiunea este controversată. Unii nu vreau să li se acorde acțiunea Pauliană, de ôre-ce ei pot fi despăgubiți cu bunurile date în gaj sau ipotecă, având la îndemână acțiunea Quasi-Serviană. Ei însă n'au pierdut cu primirea gagiului sau ipotecei beneficiile dreptului comun și vor beneficia deci de toate rescisiunile actelor frauduloase ale debitorului.

Nu e necesar, ca toți creditorii să intenteze acțiunea Pauliană sau că toți creditorii să fi fost fraudati. Din contra acțiunea Pauliană va fi admisă, dacă este numai un creditor¹⁾, fie el unicul creditor al debitorului insolubil (l. 96. 6. 3.), fie că ceilalți au fost achitați de el sau că au renunțat la acțiunea, praeterea sciendum est, posse quaeri quod dicitur in fraudem creditorum alienatum revocari posse. si iidem sint creditores; et si unus creditor sit ex illis, qui fraudati sunt, sive solus tunc fuit, sive, quum ceteris satisfactum est, hic solus remansit, probandum esse, adhuc actioni locum fore, l. 10 § 6 D. h. t. Illud certe sufficit, etsi unum scit creditorem fraudari; ceteros ignoravit, fore locum actioni, l. 10 § 7 D. h. t. Nu este deci necesar, ca toți creditorii să fie fraudati. E de ajuns ca unul să fie păgubit (l. 10 § 6 D. h. t.) Dacă creditorul a intentat acțiunea Pauliană, debitorul nu o mai poate eluda, oferind plata²⁾, quid ergo si ei, quem quis scit, satisfactum, numquid deficiat actio, quia, qui supersunt, non sunt fraudato?. Et hoc probandum; non tamen, si dicat aliquis: offero, quod debetur, ei quem scio creditorem, audiendus erit, ut actionem eludat, l. 10 § 8. D. h. t. Ulpianus. Acțiunea Pauliană poate fi intentată și de mai mulți creditorii fraudati³⁾, fie că restul a renunțat la ea sau

---

1). Manckiewicz, l. c. f. 54, Zürcher, l. c. f. 35. Vering, l. c. 597.

2). Reinhart, l. c. f. 133.

3). Zürcher, l. c. f. 35.

a fost achitat. 1) Creditorul pierde dreptul acțiunii, dacă devine eredele debitorului 2). Acțiunea Pauliană însă nu poate fi acordată debitorului insolubil 3), *nemo auditur propriam turpitudinem allegans*, și erediilor lui 4), *filios debitoris, ei succedentes, veluti in creditorum fraudem alienatorum facultatem revocandi non habere*, notissimi juris est, l. 4. C. h. t. Imp. Diocletianus et Maximianus AA. et CC. Epagatto.

B.

↳ Persónele, contra cărora se poate intenta acțiunea Pauliană.

Aci vom destinge două categorii de persóne: 1). acelea, cărora se poate imputa fraudă, l. 78. 2). cari n'au avut cunoștința de fraudă cauzată, dar cari din cauza delictului 5) sunt obligați până în măsura profitului dobândit, *etsi scientia non sit l. 40 pr. D. h. t., scientiae mentione detracta, l. 5 c. h. t.—hactenus actio erit danda, quatenus locupletiores facti sunt, ultra non l. 6 § 41.*

Prima categorie va cuprinde pe cel de al treilea, care a contractat *malā fide* cu debitorul fraudulos 6), fără să se destingă, ori de a dobândit profitul dorit sau de l. poșede încă 7) și ori de a contractat singur sau printr'un mandat 8). El poate să'l vinđă mai de-

1). Scrisórea lui Cicero ad. Attic. I. 1 § 3.

2). Zürcher, l. c. f. 37. Reinhart, l. c. f. 134.

3). Schönemann, l. c. f. 43.

4). Zürcher, f. 37, Reinhart, l. c. 134.

5). Schönemann, l. c. f. 45. Manckiewicz, l. c. f. 56.

6). Reinhart, l. c. f. 134. Arndts, l. c. f. 366. Schönemann l. c. 44 Mankiewicz, l. c. f. 55, Zürcher, l. c. f. 37. Windscheid, l. c. f. 667.

7). Zürcher, l. c. Mankiewicz, f. 56, Windscheid 667 n. 15.

8). Reinhart, l. c. f. 134. contra Koch, *Recht der Forderungen* II. f. 768.

parte¹⁾, și subachisitorul va fi acționat numai atunci dacă a fost și el de rea credință, adică a știut, că alienațiunea a produs prejudiciul creditorilor²⁾. Această ni indică legea 9 D. h. t. Paulus: Is qui a debitore cuius bona possessa sunt, sciens rem emit, iterum alii bona fide ementi vendidit, quaesitum est an secundus emtor conveniri potest? Sed verior est Sabini sententia, bona fide emtorem non teneri, quia dolus ei duntaxat nocere debeat qui eum admisit, quemadmodum diximus, non teneri cum, si ab ipso debitore ignorans emerit; is autem qui dolo malo emit, bona fide autem ementi vendidit, in solidum pretium rei, quod accepit, tenebitur,—adecă acela, care a cumpărat un lucru de la un debitor, știind că este insolubil și în urmă îl revinde altuia, care este de bună credință, acesta nu va putea fi urmărit de creditor, de ôre-ce el nu trebuie să fie vătămat prin reaua voință a altuia; nu se va putea intenta acțiunea Pauliană contra cumpărătorului de al doilea după cum nu se pôte intenta contra primului cumpărător de bună credință; însă acțiunea va fi dată contra primului cumpărător, spre a restitui suma, ce a primit-o de la al doilea cumpărător. Când achisitorul a contractat în socotela altuia, d. e. tutorul unui pupil său curatorul unui nebun, atunci conform l. 10 § 5 t. n. tutorul și curatorul va fi ținut de acțiunea Pauliană, dacă au fost de rea credință, pupilul și nebunul însă numai atât, cât s'au îmbogățit. Asemine e ținut de acțiunea Pauliană și mandatarul de rea credință și mandantul de bună credință numai până în măsura beneficiului realizat.

Acțiunea Pauliană se va da și în contra ereșilor și

---

1). Contra Huschke, l. c. f. 49 și Brinz, l. c. § 123 fiind acțiunea Pauliană o acțiune reală.

2). Reinhart, l. c. f. 235. Zürcher l. c. f. 38.

successorilor de rea credință¹⁾ a achisitorului, quae fraudatoris causa gesta erunt, cum eo qui fraudem non ignoravit, de his... actionem dabo.

Acțiunea Pauliană²⁾ poate fi intentată și în contra debitorului fraudulos, idque adversus ipsum, qui fraudem fecit, servabo, l. 1 pr. D. h. t. Chestiunea este controversată. Mai mulți, între cari și Huschke în Zeitschrift für Civilrecht u. Process XIV. 1. f. 101 se declară în contra acordării acțiunii Pauliane. În ori-ce cas, acțiunea Pauliană va fi de puțin folos, căci debitorul insolvent este deja lipsit, de toate bunurile sale³⁾. De aceea juristul roman Mela a fost sedus de a o refusa, Venulejus însă în l. 25 § 7. D. h. t. haec actio etiam in ipsum fraudatorem datur, licet Mela non putabat, în fraudatorem eam dandam. qui nulla actio in eum et ante gesto post bonorum venditionem daretur, et iniquum esset, actionem dari in eum, cui bona ablata essent si vere quaedam disperdidisset, si nulla restitutione recuperari possent, nihilominus actio in eum dabitur; et Praetor non tam emolumentum actionis intueri videtur în eo, pui exutus est bonis, quam poenam—că trebuie dată acțiunea contra debitorului nu pentru profitul, ce l'ar trage creditorii, ci ca pedepsă contra debitorului. Acțiunea Pauliană se va intenta deci în contra debitorului, dacă el din răutate a stricat sau a părăsit lucrurile sale⁴⁾ sau dacă a reprimis lucrurile de la un prieten⁵⁾ (l. 10. § 24)

1). Reinhart, l. c. f. 135—136, Schönemann, l. c. f. 44—45 Brinz, l. c. f. 537. Sintenis, Civilrecht III § 124 n. 34 Arndts § 228 n. 4 f. 368 contra Huschke l. c. f. 58 Windscheid l. c. II. § 563 n. 23.

2). Schönemann l. c. 45. Reinhart, l. c. f. 136. Zürcher, l. c. f. 39—40. Vering, l. c. f. 595.

3). Schöneman l. c.

4). Windscheid, l. c. § 463. 1.

5). Zürcher l. c. f. 39.

cum și dacă el le a instreinat în astfel de mod, că nu se mai poate ști în ce mâni se află și deci esercitarea acțiunii Pauliane ar fi imposibilă contra achisitorilor (l. 6. D. de revoc).

De categoria a doua se țin:

1). aceia, cari au contractat cu bună credință cu debitorul¹⁾. Acțiunea Pauliană e admisibilă numai până la concurența beneficiului realizat, în id, quod ad eo pervenit. Asta ni indică l. 10 pr. D. h. t. interdum, et si scientia non sit, in factum actionem permittam, și nec videtur iniuria affici is, qui ignoravit, quum lucrum extorqueatur, non damnum infligatur, l. 6. § 11. Ulpianus.

2). Eredi și succesori singulari ai achisitorilor, fără să se considere bona sau mala fide a autorilor, și anume in id, quod ad heredem pervenit.

3). Eredi debitorului fraudulos, in id, quod ad eos pervenit (l. 11, l. 10. § 25 D. h. t.).

4). Persónele sub tuteiă sau curatelă.

5). Stăpánul și pater familias în privința actelor făcute de persónele alieni juris (l. 6. § 12).

Efectele acțiunii Pauliane

Efectul acțiunii Pauliane în general este restabilirea patrimoniului debitorului în starea lui înainte de actul fraudulos, adică în starea, care ar fi fost, dacă actul fraudulos nu se făcea, generaliter sciendum sciendum est, et hac actione restitutionem fieri oportere in pristinum statum, sive res fuerunt, sive obligationes, ut perinde omnia revocentur, ac si liberatio facta non esset, l. 10 § 22. D. h. t. Ulpianus, adică trebuie să se știe în general, că efectul acestei acțiuni

1). Reinhart, l. c. f. 136. Zürcher, l. c. f. 38.

este de a restabili tóte în starea lor de mai înainte, fie obligațiuni, fie lucruri, astfel, ca totul rămâne revocat. *Necessario Praetor hoc Edictum proposuit: quo Edicto consuluit creditoribus revocando ea quaecumque in fraudem creditorum alienata sunt, l. 1. § 1. D. h. t.*—*Quodcumque igitur fraudis causa factum est, videtur his verbis revocari: quaecumque fuerit; l. 1. § 2. D. h. t.* Isvóarele întrebuițeză deci restituere, revocare, restaurare și nici odată rescindere sau nullius momenti, acțiunea Pauliană e dar un drept unilateral și independent al creditorilor.¹⁾ Scopul acțiunii Pauliane este de a revoca alienațiunile frauduloase ale debitorului însolvabil.²⁾ Dacă actul consistă într'o vânzare, atunci ea se va considera ca cum n'ar fi existat nici odată, deci se va rescinde, proprietatea se va anula și lucrul se va înapoia³⁾, l. 10 D. h. t.; dacă terțiul nu póte restitui lucrul, va plăti prețul lui⁴⁾. Asemine se vor anula obligațiunile încheiate⁵⁾ cum și liberațiunile făcute și în cazul din urmă vor renvia cu modalitățile și termenele, de cari au fost afectate, ca și când n'ar fi fost o acceptilațiune și ca cum n'ar fi fost stinse,—și *conditionalis fuit obligatio*, cum sua condițiune, și *in diem*, cum sua die restauranda est, l. 10 § 23 D. h. t. Efectele acțiunii Pauliane vor fi însă diferite, după cum terțiul achisitor a avut știrea despre fraudă debitorului său nu⁶⁾.

În cazul prim, efectele acțiunii Pauliane vor fi următoarele:

1). Terțiul achisitor va restitui lucrul sua causa,

1). Claasen, l. c. f. 61.

2). Reinhart, l. c. f. 138, Schönemann, 46.

3). Schönemann, l. c. Mankiewicz, l. c. f. 56.

4). Claasen l. c.

5). l. 10. 14 D. h. t. și l. 25 de rebus auct. ind. poss. 42.5 Arndts, l. c. f. 367.

6). Schönemann, l. c. f. 46. Reinhart, l. c. f. 139.

cu toate accesoriile și fructele sale, per hanc actionem res restitui debet cum sua scilicet causa, l. 10 § 19 D. h. t. Ulpianus, fără deosebire orî de 'l mai are in posesiunea sa sau nu ¹⁾ sau dacă lucrul a ajuns la el vre odată ²⁾ l. 25 § 3. D. h. t. Causa este dolul său ³⁾ (l. q. D. h. t.) și el trebuie să restituie totul, ce e o pedepsă pentru dănsul ⁴⁾. De aceea Savigny o numește o acțiune penală unilaterală. Ea nu e o acțiune reală, după cum crede Huschke, l. c. 49, și Brinz, l. c. § 123, ci personală; ea nu e nici o in integrum restitutio ex capite doli, cum crede Dabelow și școla mai vechiă ⁵⁾, căci cel fraudat nu e contrahentul și ea nu se dă nici in contra aceluia, care a îndemnat la închierea actului.

Achisitorul de rea credință va restitui toate fructele ce le a cules precum și acelea, ce le ar fi putut culege, adică toate fructele produse de obiectul deținut, et fructus non tantum qui percepti sunt, verum etiam hi qui percepti potuerunt a fraudatore, veniunt, l. 10. § 20. D. h. t. Partum quoque in hanc actionem venire, puto verius esse, l. 10. § 21. D. h. t.

Asta este opinia generală adoptată de școla franceză și germană. Școla din urmă, represintată prin Windscheid l. c. n. 17. Puchta, in Vorlesungen f. 227, Claasen f. 59—60 susține, basându-se pe legea 24 § 4 și 5. D. h. t, că terțiul achisitor devine proprietar pe fructele intermediare culese între alienațiunea fraudulósă și litis contestatio. L. 25 § 4 Venulejus. Non solum autem ipsam rem alienatam restitui oportet, sed et fructus, qui alienationis tempore terrae cohaerent, quia in bonis fraudatoris fuerunt; item eos qui

1). Schönemann, l. c.

2). Windscheid, l. c. II. § 463. n. 16. Huschke, l. c. f. 103.

3). Schönemann, l. c. f. 47.

4). Zürcher, l. c. f. 43.

5). Zürcher l. c. f. 42, Unger II. f. 695.

post inchoatum indicium recepta sint; medio autem tempore perceptos in restitutionem non venire; item partum ancillae per fraudem alienatae medio tempore editum in restitutionem non venire, quia in bonis non fuerit. Venuleiu dice, in general, fără să facă deosebire între achisitorul de bună și rea credință, că în patrimoniul debitorului trebuie să reintre lucrul înstreinat și fructele cele pendinte de rădăcină în momentul alienațiunei cum și acele, cari au fost percepute de la introducerea instanței, pe când acele, ce au fost percepute în timpul intermediar numărând aci și copilul născut dintr'o sclavă înstreinată fraudulos, nu trebuie restituite, pentru că n'au făcut parte nici odată din bunurile debitorului. Posesorul de rea credință ar fi decî mai bine tratat de cât cel de bună credință. Legea 25 e luată însă din opul lui Venuleiu asupra interdictelor, libro VI. Interdictorum. In materie de interdicte era adoptat principiul, că fructele se datorau tocmai de la data interdictului, l. 3. D. 4. 3. h. l.

Dacă terțiul achisitor a vindut lucrul mai departe și pe un preț mai mare, atunci trebuie să restituie prețul acesta ¹⁾ l. q. D. h. t.

Achisitorul are însă dreptul de a fi indemnizat pentru cheltuelile necesare ²⁾, impensae necessariae, fără de cari lucrul nu s'ar fi conservat; pentru cele utile și voluntare numai atunci, dacă au fost făcute cu consimțimântul creditorilor, l. 10 § 20. D. h. t., având dreptul de reținere asupra lor ³⁾.

Prețul dat sau prestațiunea făcută pentru lucrul înctăinat se va restitui numai întru cât se află încă

---

1). Claasen, l. c. f. 61.

2). Schönemann, l. c. f. 48. Zürcher l. c. f. 43. Reinhart, l. c. f. 140.

3). Zürcher, l. c. f. 43.

în patrimoniul debitorului¹⁾, ut, si nummi soluti in bonis existent, iubeat eos reddi, l. 8 D. h. t. La început, achisitorul n'avea nici un drept la restituirea plății date în schimbul lucrului, cum și o dice Proculus și Paulus în l. 7 D. h. t.

2). Terțiul este un creditor și înstrăinarea s'a făcut după trimiterea în posesiune. El va restitui până la concurența dividendului, ce i s'ar fi cuvenit la vânzarea bunurilor debitorului²⁾, qui vero post bona possessa debitum suum recepit, hunc in portionem vocandum, exaequandumque ceteris creditoribus, l. 6 § 7 D. h. t.

3). Creditorului s'a plătit o datorie neexigibilă. El va restitui interusuriul nereținut, l. 10 § 12 D. h. t.

4). Un creditor a primit un gagiu. Gagiul de și e constituit pentru o creanță valabilă, se va restitui cum sua causa l. 10 § 13 D. h. t.

5). Datio in solutum. Se va restitui numai partea, ce întrece valoarea creanței achitate³⁾. În isvóre nu se găsește nici o dispozițiune în privința acésta.

II. Terțiul achisitor n'a avut știrea despre prejudiciul cauzat creditorilor și despre reaua credință a debitorului. Acțiunea se băséza aci pe posesiunea și pe înavușirea neadmisă a achisitorului⁴⁾. El va restitui deci numai lucrul înstrăinat cum sua causa, întru cât se mai află în posesiunea sa saú întru cât s'a îmbogățit el⁵⁾. El va restitui fructele încă nepercepute pe timpul alienațiunei și fructele percepute de la litis contestatio, l. 25. 4. 5 D. h. t.⁶⁾

1.) Reinhart, l. c. f. 132 Arndts l. c. f. 366, Vering l. c. 395, Schönemann, l. c. Claasen f. 61.

2.) Reinhart, l. c. f. 139.

3.) Reinhart, l. c. f. 141.

4.) Zürcher, l. c. f. 43.

5.) Zürcher, l. c. f. 42.

6.) Reinhart, l. c. f. 143.

DREPTUL VECHIŪ ROMÂN¹⁾

Romaniŭ aŭ romanisat Dacia prin coloniŭ și municipiŭ, pe cari le aŭ organisat in localitățile principale ale provinciei. Coloniile ca „grupi de cetățeni romani

---

1). Literatură. T. Codrescu, Uricar saŭ culegere de chrisóve, Iași. Al. Papadopol Calimach, în Archiva istorică și filologică, anul VII nr. 3. și 4. Originele dreptului în România, în revista Lumina lui Hâjdău, a. 1863, Iași. Din obiceiurile juridice ale poporului român din districtul Bacău, în Columna lui Traian, a. 1882 V. A. Urechia, Miron Costin, opere complete, t. 1 Buc. 1886 Idem, Istoria Românilor t. II. Buc. 1893. Colecție prescurtatăre din legile împărătesci cu trimitere cătră cartea, titlu', capul și paragraful acestei legi, extrasă și regulată de logof. Andronachi Donici, edit. II Iagi 1858. Pravila lui Mateiŭ Basarab și a lui Vasili Lupul. Codul Caragea, ediția Brai-
loiu, Buc. 1865. Codul Calimach. Dr. Iulius Iung, Römer und Romanen in den Donauländern, Innsbruck 1887 Th. Mommsen Corpus inscriptionum lat. Daciae. Michael I. Ackner und Friedrich Müller, die römischen Inschriften in Dacien, Wien 1865, A. D. Xenopol, Istoria Românilor din Dacia Traiană. Ios. Lad. Pic, der naționale Kampf gegen das ungarische Staatsrecht, Leipzig 1882. Idem, die rumänischen Gesetze und ihr Nexus mit dem Byzantinischem und slavischem Recht, Prag 1886. Schaffarik, Geschichte des serbischen Schrifttums, Prag 1865. Zacharia, Rechtsquellen in der Walachei, în kritische Zeitschrift für Rechtswissenschaft und Gesetzgebung des Auslandes, Heidelberg 1840. Idem, die griechischen Nomokanones, Petersburg 1877. Idem, die walachische Pravila, în Jahrbücher für Literatur, Wien 1824. Dimitrie Alexandrescu, Explicațiune teoretică și practică a dreptului civil român în comparațiune cu legile vechi, t. V. Iași 1898. Idem, Droit ancien et moderne de la Roumanie, 1897 Louvain, Bucarest. Ioan Brezoianu, Vechile instituțiuni ale României, Bucur. 1882 Misail G. Originele legislațiunei române, Buc. 1865. Grig. G. Alexandrescu, Studiu asupra obiceiurilor juridice ale poporului român, Galați 1896.

în mijlocul străinilor“¹⁾ aveau jus italicum. Ulpian, de censibus Dig. 50. 15. . 18—scris în timpul lui Caracalla (211—217) enumără din aceste colonii dace: „In Dacia Zernensium colonia a divo Traiano deducta iuris Italici est. Sarmizegetusa quoque eiusdem iuris est, item Napocensis colonia et Apulensis et Patavissensium vicus, qui a divo Severo ius coloniae impetavit.“ Dreptul municipal se dedea oraşelor de naţiuni străine în schimbul unor sarcini. În Dacia aveau dreptul municipal oraşele Apulum, Drobeta ect. Deosebirea între municipii şi colonie dispărea la romanisarea perfectă a provinciei. „Ius Italicum“,²⁾ dice Iung¹⁾, se raportează de sigur la egalizarea dreptului privat al teritoriului respectiv cu solum italicum; ceva pozitiv nu se ştie.

După inscripţiunile lapidare latine aflate pe teritoriul Daciei, aceste colonii şi municipii au fost ocărnuite de un ordo decurionum, eară provincia Dacia de un propraetor, cu titlul de legatus Augusti pro praetore trium Daciarum (a Daciei Apulense, Parolisense şi Malvense). Propretorul avea reşedinţa sa la Sarmizegetusa, Grădiştea de astăzi din Ardeal; el convoca sessiones sau consilium generale al Daciei, spre a destribui jurisdicţiunea privată. Din ordo decurionum se alegeau în colonii dumviri, şi în municipii quatuorviri spre a judeca ca judecători inferiori

---

1). A. D. Xenopol, Istoria Românilor din Dacia t. 1 f. 172.

1). Dr. Julius Iung, Die Römer und Romanen in den Donauländern, Innsbruck, f. 11.

Henri Beaune, dr. Coutumier, Paris, 1880. George Popa, Tablele cerate descoperite în Transilvania, Bucureşti 1890. Ar. Pascal, Acţiunea Pauliană în codul Caragea, în Gazeta Tribunalului, 1860 nr. 1. I. Bogdan, Vechile cronicе moldovinescе până la Urechia, Bucur. 1891. Idem, Cronicе inedite atîngătoare de istoria Românilor, Bucur. 1895.

procesle pendinte (iure dicundo)—Asfel găsim duumviri colonia Ulpia Traiana Sarmiz¹⁾, Apulum²⁾, Narbonense³⁾, — și quatuorviri in municipiul Septimii Apuli⁴⁾, Diniernium⁵⁾, Apuli și a Dobretei⁶⁾. Acești judecători erau aleși pe un an, excepțional pe cinci ani, când se numiau prefecti. Imperatul Antoninus Pius nu se sfii de a primi alegerea sa de prefect quinquenal al coloniei Sarmizegetusa⁷⁾, substituit fiind de pontificele coloniei, Marcus Cominius, praefectus quinquennialicius pro Antonino imperatore.⁸⁾

Al treilea mijloc de romanisare a Daciei au fost colegiele, cari atrageau un număr mare de Romani și prin cari s'a sevrșit romanisarea elementului dac. Cătam din aceste colegii pe cel al aurarilor, al ferarilor, negustorilor, corabierilor și lecticarilor.

Din vremea romană s'au păstrat puține monumente iuridice, căci noianul invasiunilor barbare le a nimicit toate. In tablele cerate aflate la Abrud în Ardeal găsim mai multe contracte încheiate in secolul al doilea d. Cr. între băeașii minelor de aur din Dacia, așa 3 contracte de locatio operarum, 4 contracte de emitio—

---

1). Ackner und Müller, Die römischen Inschriften in Dacien, f. 43 într'o inscripțiune lapidară găsită la Ostrova — mare, Marcus Papirius duumvir.

2). Idem, f. 64. duumviri Publius Aelius, Antipatro Marcellus.

3). Idem, f. 175.

4). Idem, f. 87. Marcus Ulpius Valens quatuorviralis, f. 67. Cajus Iulius Valentinus, quatuorvir primus annualis.

5). Idem, f. 129. Publius Aelius Ariortus quatuorviralis annualis, dac de origine.

6). A. D. Xenopol, ib f. 173. Aelius Ariortus; quatuorvir, dac.

7). Dr. Iulius Iung, ibidem, f. 109. A. D. Xenopol l. c. f. 179.

8). Ackner u. Müller, l. c. f. 44.

venditio, 2. contracte de societate, 1 contract de deposit și 4. contracte de mutuum¹⁾).

Este evident deci, că și acțiunea Pauliană a fost în vigoare în Dacia, de și până acuma n'am putut da de un monument iuridic, care să o constate. Din existența judecătoriilor romane cum și a dreptului român în Dacia, rezultă că toate instituțiunile romane de drept, deci și acțiunea Pauliană au fost introduse în Dacia.

Pe vremea invasiunilor barbare în Dacia încetase domnia romană, dară dreptul roman n'a fost exterminat, ci a continuat să se aplice sub forma de obicei al pământului²⁾, după cum îl găsim menționat în toate legislațiunile române din secolul XVII—XIX. Acest obicei al pământului a primit și multe instituțiuni juridice de la popoarele năvălitoare, ca de la Slavi, Bulgari, Germani etc.

Teoria lui Rössler, că Romanii ar fi emigrat din Dacia pe timpul împăratului Aurelian și că dreptul roman prin urmare nu putea să devie obiceiul pământului, nu se poate accepta, căci este greu de crezut, că Dacii romanizați cu desevărșire ar fi părăsit țara lor numai din cauza încălcărilor dușmănoase³⁾; asta însă trebuia să se întâmple și în celelalte provincii romane, ca în Galia, Spania etc. unde se afla asemenea un element vigoros indigen, și istoria ni arată

---

1). George Popa, Tablele cerate descoperite în Transilvania Buc. 890. f. 92—102; Mommsen, Corp. inscript. latin. III. 2.

2). G. Misail, Originele legislațiunei române, Bucuresci 1865 f. 6; Grig. G. Alexandrescu, studiu asupra obiceiurilor juridice ale poporului român, Galați 896, f. 84; Ion Brezoian, Vechile instituțiuni ale României, f. 22. D. Cantemir, Descrierea Moldovei, f. 107; Tunusli, istoria Vlachiei

3). D-r Iul. Iung, ib. A. D. Xenopol, l. c.

contrarul¹⁾. Popóarele barbare n'aveau obiceiul, de a se amesteca în administrația celor cucerțiți, ci se mulțămiau cu supunerea lor și cu impunerea contribuțiilor²⁾, așa în cât instituțiunile romane s'au putut conserva.

După obiceiul poporului român de astă-đi, băeții și fetele sunt egal îndreptățiți la succesiunea ab intestato a tatălui, întocmai cum se đice în novela 118 «nulla introducenda differentia sive masculi sive femine sint.»³⁾. Eređii — și cei legitimi — nu pot lua, întocmai ca în dreptul roman, în stăpânire moștenirea naintea creditorilor, dacă nu voesc a plăti datoriile mortului⁴⁾; dreptul de protimis saú de «bătrán» adecă dreptul rudelor vîndătorului de a cere înapoi moșia vîndută fără avisul lor, amintește, đice A. D. Xenopol⁵⁾ «încă vechea asignațiune de pămént ce se dádea soldatului roman, când la o vîrstă înaintată părăsiasa cadrele militare.» Dreptul de deșugubină este însă de origine germană vechiă, sinonimă cu Wehrgeld⁶⁾ și instituția juratorilor este asemenea cu conjuratores din dreptul medieval german și slav, pe cari Românii nu le aú putut adopta în Macedonia, de unde s'ar fi rentors după teoria lui Rössler în secolul al 12-lea în Dacia.

---

1). Veđi D-r I. Jung, die römischen Landschaften, în privința Romanilor din părțile apusane germane ale Austriei, cari au trăit printre popóarele germane si în urmă s'au asimilat în totul cu Germani, fără să amintesoă o localitate esistenta lor de odenióră.

2). Alesandru Pretorian, Noțiuni de drept constituțional și administrativ, Ploesci, 1892. f. 15.

3). Gr. Alexandrescu, l. c. f. 88.

4). A. D. Xenopol, l. c. t. VII. 76.

5). A. D. Xenopol, l. c. f. 76.

6). Gr. Alexandrescu l. c. f. 112, 127—128.

Istoria Românilor începe, cum și cea a popoarelor romane apusene cu domnia germană, cu înfrîngerea slavobulgarilor ¹⁾, cari au adoptat organizațiunea politică, judiciară și ecelesiastică de la bizantinii. Preponderanța imperiului bulgar asupra Românilor a fost covârșitoare. Literatura bulgară teologică și juridică, copiată prin traduceri după cea bizantină grecescă a fost introdusă la Români. Limba medio-bulgară deveni limba oficială a statelor române și a bisericii.

Cea mai vechiă traducere juridică bulgărescă este cea a nomocanonului patriarhului Ioan Scolasticus, unui contemporan al lui Justinian, și cea a câtorva novele a lui Justinian, a eclogei lui Leo Isauricus din secolul al IX ²⁾, și a lui Procheiron a lui Basiliu Macedo și a lui Nomos Georgicos, sub numele generic de Zacon, ce corespunde posteriorului românesc «pravila.» Aceste toate cu un coprins mai mult ecelesiastic de cât juridic, au fost secole întregi unica hrană juridică a inteligenței române. Mănăstirile de pe la pôlele munților ale Munteniei și ale Moldovei au fost pepeniarele cele mai mari ale literaturii bulgare bizantine ³⁾. Manualul cel mai vechiu juridic slav întrebuințat în Moldova este cel coprins în cronica serbo-moldovenescă de la mănăstirea Neamțu scrisă la anul 1557 ⁴⁾, care e identic cu pravila cea mică a lui Mateiu Bararab din 1640. Apoi urmează următoarele pravile, parte traduceri din limba grécă parte copieri din limba bulgară: 1) pravila din mă-

---

1). Dr. I. Iung, Die Römer und Romanen, f. 325.

2). L. Pic, Die rumänischen Gesetze und ihr Nexus mit dem byzantinischen und slavischen Recht, Prag 1886, f. 6. 7.

3). I. Bogdan, Vechile cronice moldovinesci până la Urechia Bucur. 1891.

4). I. Bogdan, Cronice inedite f. 83.

năstirea Putna din 1578, care e o traducere a nomocananelor bizantine ¹⁾, 2) a metropolitului Teofan ²⁾ din 1636, 3) a lui Meletie Sirigu din 1642 ³⁾; 4) pravila românească a lui Mateiu Basarab din 1652, tradusă de metropolitul Stefan; ea cuprinde nomocanonul istoricului Manuel Malaxus și Alexius Aristinos ⁴⁾; 5) pravila românească a lui Vasili Lupul din 1646, cuprinde legi agrare după eclogă georgicos, legi penale după Procheiron ⁵⁾, nomocanonul lui Harmenopulos și tratate geografice și astronomice.

Pravilele acestea au un material mai mult eclesiastic de cât juridic și sunt simple copieri sau estrase din primii zaconi bulgăresci. Nu găsim în ele nici o arătare a reminiscentilor din Moldova și Muntenia și nici o amintire de obiceiurile juridice românești ⁶⁾, pe cari le aflăm pe fiecare pas în chrisóvele vechi, cari împreună cu datinele populare constitue una din cele mai mari moșteniri de la Români. Pravilele au fost rar aplicate în România ⁷⁾ și poporul se ținea de obiceiul pământului. Cronicărul Grigori Urechiă ⁸⁾ dice la mórtea lui Bogdan Vodă Ponivosul, „că ce se va fi lucrat în Iontru sau în țară la noi, despre partea giudețelor și a dreptății, nu aflăm; ce cunóștem, că unde nus pravile, din voea Domnilor multe strămbătăți se fac.“ În statul ungar însă Româniș trăiau din timpurile cele mai vechi după jus valachicum, un drept nescris obicinuelnic român ⁹⁾ din vremuri vechi, ne-

1). Dr. L. Pic, l. c. f. 7.

3). Dr. Pic, l. c. f. 8.

2). A. Papedopol Calimach în archiva din Iași, 896, f. 158.

3). Zacharia, Rechtsquellen in der Walachei etc.

4). Dr. L. Pic, l. c. f. 12.

5). Dr. Pic, l. c. A. D. Xenopol l. c. t. VII. f. 126.

6). A. D. Xenopol, l. c. f. 126—127.

7). Cronicele României de M. Cogălniceanu, t. I. f. 186.

8). A. D. Xenopol, l. c. t. II. f. 148.

conturbat de statul ungar, împrejurul căruia s'au înșirat în grupuri accidentale diferitele fracțiuni de naționalități, cari aveau centrul lor de gravitate în afară de Ungaria, cum Românii în Moldova și Muntenia, sub a căror influență culturală și națională ei steteau. Asta o adeverește Neigebauer ¹⁾, după care în considerantele unui proces judecat la Iași în anul 1799 se dice, că pravila lui Vasili Lupul era numai un drept subsidiar. Ipsilanti Vodă dice în prefața condicei sale, că „locuitorii Valachiei care măcar că uncori urma împărătescilor pravili celor de obște și alte orî obiceielor celor pămîntesci, care obiceiie cu cuvînt că sunt din vechime se serjuiau a avea întărire, dar cu tôte aceste nici pravilele pururea într'un chip păziau, nici vechimea obiceior nesmintit țineau, ci când cu pravilele stricau obiceiie, când earăși cu obiceiie se împotriveau pravilelor.“ Eară Felix Colson ²⁾ dice, că „dreptul pozitiv și particular al Moldo-Vlachiei se sprijinea pe legi și obiceiie în vigóre la țară încă din al XII-le secol. Alex. Papadopol Calimach afirmă în archiva istorică din Iași, a. VII. f. 157, că «obiceiurile pămîntului — boerii divanurilor le invocau prin tradiție, păstrate în cărțile de judecată, trecute în condicde divanurilor și în hrisóvele domnesci de mai nainte; găsesc prin archive multe hotăriri, cari dic așa: în puterea vechiului obiceiu al țării și a pravilelor, hotărîm.»

Acțiunea Pauliană esista și în dreptul coutumier al Francesilor; care după đisa lui Bauhier din secolul al 18. avea isvorul seú în ruinele legei romane ³⁾. Putem deci afirma, că ea esista și în „obiceiul pămîntean“ român sau jus valachicum, căci și intro-

1). Neigebauer, Moldau und Walachei, f. 88.

2). Felix Colson, L'état présent et de l'avenir des Principautés de Moldavie et de Valachie 1839, Paris, f. q. 27.

3). Henri Beaune, dr. Coutumier f. 15.

ducerea pravelor bulgare bizantine ni adevăresce asta, de óre-ce existența ei în statul Bisanțului n'a fost nici odată contestată. Polonul Leonard Coreciu, contimporanul lui Iacob Despot Vodă, scrie la 1574 în cartea sa „Ion Vodă,” că «nu numai unele datini și legi ale Românilor sunt romane.»

În privința dreptului de obligațiuni ni aș rămas foarte puține documente sau chrisóve domnesci și obiceiurile juridice românesci n'aș fost încă adunate și studiate, în cât chestia rămâne controversată. În anaforaua din 29|4 1792 a departamentului judecătii din Muntenia se hotărăște, că debitorul insolubil Sóre nu se va sloboði de la închisóre până nu'și va da chezaș, cum că din munca lui scoțându-și hrana vieței, prisosul il va da datornicului¹⁾. Execuția debitorilor se făcea asupra persoanei și a averei lor. Într' un chrisov din 1695 se dice, că „fiind Petru sulgerul dator unui neguțitor anume Dona taleri 250 și neavând bani se i plătescă și având și strinsóre, punindu-l la opreală la Alexandru Ciaușul de aproði, a fost nevoit ași vinde moșia²⁾. Cum însă, când Petru sulgerul ar fi vindut moșia sa înainte în fraudă creditorului său Dona ?. Răspunsul găsim în uricul lui Mihaiü Racoviță VV³⁾, unde se dice:

„Noi Mihaiü Racoviț VV. boj. milostiv. gospodar. Zeml. Moldavscoi. Adecă aș venit înaintea noastră și dinaintea tuturilor boierilor noștri mari și mici, Pandele, fecicrul lui Frangole ce aș fost vameș mare și aș făcut mari jalobe pre feciorii și pe nepoții a reposatului Miron Costin, ce aș fost Logof. mare, arătându-ne și G. și G., cari cu acești bani i aș făcut

1). V. A. Urechia, Istoria Românilor, t. II f. 199.

2). Xenopol, l. c.

3). V. A. Urechia, Miron Costin, opere completa t. I. f. 178—179. Archiva ștatului din Iași, dos. 77. tr. 1765 fila 104.

bine Frangole—fără dobânda,—cari tot staă nedați și eum că feciorii și nepoții lui Miron Logof. aă apucat de țin moșia lui și datoria lui de atâta vreme stă neplătită. Deci Domnia mea vëdënd jaloba lui și strimbătatea, am socotit—cu tot al nostru sfat, că nici la sfânta pravilă nu dă să încapă fecior sau nepoți la rămășițele mortului înaintea datornicilor nevrënd ei să plătescă datoriile mortului. Drept aceea întâiu le am dat știre Domnia mea feciorilor și nepoților lui Miron Logof. de se vor apuca ei să plătescă datoriile mortului și atunci neăpërat să fie din moșiele părinților săi. Deci ei așa au dat respuns înaintea Domniei mele, că nu se vor apuca să plătescă întru aceea cercetându-se de amënutul pentru moșiele lui Miron Logof. . . . s'a aflat, că „Nicolaiu Costin Logof. aă fost dat satul Bărboșii zestre nepoței sale fetei lui Ioan Costin,—măritându-o după Miron feciorul Cuzei spătarul, care am socotit că l'aă fost dat rëu fără nici o dreptate,—că mai cu cale este să se plătescă datoriile mortului cu moșiele lui;—decî Miron feciorul Cuzei am socotit să fie lipsit dintr'acel sat, ear el după tocmëla lui ce aă avut să mërgă să'și ia un sat de potriva aceluia din moșiele socruso lui Ioan Costin Hatman. Că acel sat Bărboșii de la Neamț și satul Mătăuții—s'aă judecat să fie în sama D-s Ilenei Logofetesa lui Nicolaiu Log,—ear satul Căcăcenii, Sefărcenii și cu partea Balicăi, ce este—pe apa Jijiei, cu vecini—și cu tot venitul, am socotit Domnia mea cu tot sfatul nostru și din Divanul nostru—lui Pandele—feciorul lui Frangole Vameșul, ca să fie volnic a l vinde cui ar găsi pentru acei bani, 725 lei lei 3 par. ce este dator Miron Logofătul tătâni-sëu lui.“

Moștenirea insolubilă a lui Miron Costin între altele datoria și lui Pandele Frangole suma de 725 lei 3 parale, o sumă fôrte însemnată pentru vremurile acelea. Este cunoscut, că cronicarul Miron Costin,

care poședea o avere colosală, sărăcise de tot la bătrânețele sale, din cauza persecuțiilor, ce le avea a îndura din partea Voevođilor. Eređiul lui Miron, Costin, feciorii și nepoții lui refuseră de a plăti datoria și unul din ei, Neculaiu Costin log. înstrăinează moșia succesională Bărboși, dându-o ca zestre nepoței sale, fetei lui Ioan Costin, „ce am socotit că l'aș fost dat rău fără nici o dreptate, că așa am aflat cu tot sfatul nostru.“ Mihaiu Racoviță VV. ia satul Bărboșiu de la fata lui Ion Costin și o dă împreună cu satul Mătăuții nevestei lui Nicolaiu Costin, ca să plătească suma datorită de 140 lei lui Hagi Ismail Turcul, care datorie n'a plătit bărbatul fiicei lui I. Costin, ear satul Căcăceni, Sefărçeni o dă lui Pandele Frangole pentru suma datorită de 725 lei 3 parale.

Un alt cas aflăm în uricul lui Mihail Constantin Șuțul VV. al Munteniei, din 11⁸ 1792¹⁾, unde un óre-care comerciant Dedul, care „era dosit“, datoria o sumă unui sudit austriac, pentru care amanetase unica sa avere, o vie din dealul Bălțaților. El dă această vie în schimb soției sale pentru o casă de zestre ce s'aș învoit cu soția lui de aș vîndut'o și aș luat amendoi pe dînsa banii de aș plătit datoriul în sumă ee 3340 taleri, „arătând și despre acesta și un zapis.“ Creditorul dovădesce, că datoriile acestea sunt fictive. „Deci înfațișându-i înaintea Domniei mele la Divan,—am cercetat doinnia mea—și vedum, că la numitul datornic sunt zelogite dintru întâia-și dată—și peste un an—din isnová dând alt zapis prin marafet de judecată i le pune iarăși amanet nu numai viile și casa soției lui și orice avut al său, eară aședământul schimbului cu soția lui i face în urmă peste un an,—pentru care dicem—că sunt viclesuguri și iconomiile ale lui—am hotărît să i se împlinescă datoria.“

1). V. A. Urechia, Istoria Românilor, t. II. f. 201—202.

La sfârșitul secolului trecut și la începutul acestuia apar următoarele codificațiuni: 1) condica pravelnică a lui Ipsilanti Vodă, o prelucrare a Vasilicalelor cu receperea unor obiceiuri pămîntene; 2) pandectele sau sistem vechiu și metodic cuprinzător tuturor prescripțiunilor din Vasilicale, alcătuite de Toma Carra, păharnicul la anul 1806, „în trei părți“, 3) adunarea cuprinzătoare în scurt din cărțile împărătescilor pravili, spre înlesnirea ce se indeletnicesce întru învățătura lor cu trimiterea către cartea, titlul, capul și paragraful împărătescilor pravili a lui Andronachi Donici, în 1814, în vigore în Moldova între anii 1814—1817) 4) condica lui Caragea, o prelucrare a basilicalelor din Armenopulos, promulgată în Muntenia în anul 1819, și 5) condica lui Calimach, promulgată în Moldova în limba grecă în anul 1818 și în cea românească a bia în anul 1833, care pe lângă dreptul Basilicelor conține copiarea exactă a „cărții legilor pravililor de obște părăgăresce pentru toate țările moștenitoare nemțesci al monarhiei austriacesci, Cernăuți, sau tipărit la Peter. Echard privilegiat tipograf a Bucovinei la anul 1811₂)“ În aceste trei din urmă, cari pentru prima oară reprezintă un cod civil sistematic, este considerat și obiceiul pămîntean și principiul acțiunii Pauliane.

La Andr. Donici aflăm la cartea VIII „despre datorii de bani“ următoarele:

§ 6. Când creditorii vor simți pre indatorit cum că spre păgubirea lor prin viclesug ajungându-se cu altul, a înstreinat dintru ale sale lucruri cu orî ce chip, măcar și prin dare de zestre, au dreptate de a mișca jaloba (ce se numesce păuliană) și a cere lucrul înstreinat de la acel ce l-au luat în stăpânire.

---

1). Dimitrie Alexandrescu, Explicaț. teor. prac. a codului civil, t. I.

2). A. Papadopol Calimach, l. c. f. 161—162.

Deci când vor dovedi că este la mijloc vicleșug și ajunsătură, și cum că spre păgubirea lor au voit a impuțina dintru ale sale: atunci cea înstreinare nu are teaciu. Și această jalobă pôte a se mișca în curgere de un an, socotindu-se anul, după ce vor prinde de veste creditorii. (C. IX. I. 8. c. 27. 1). § 7. Creditorul ce se va sirgui a'și lua banii săi cu dobânda lor de la îndatorit, carele va fi sărac având și alți creditori, se rădică ceialalți, și cer să se impartă capetele, ear dobânda rămâne bine luată, care jalobă pôte a se mișca până în trei ani. (C. IX. VIII. t. 8. c. 10. 15).

§ 13. Indatoritul fiind lipsit și sărac, nu slobode pravila, ca să fie silit a slugi creditorului său pentru banii datoriei, cum nici fiil lui.

§ 5. Și iarăși dacă acel ce stăpânesce lucru străin, pentru ca să scape din judecâli îl va înstreina către altul, slobod este jăluitorului a mișea jalobă orî asupra unuia orî asupra altuia: căci cel ce va primi lucru rău stăpânit de altul, nimic nu se folosește.

Ear la cap. XXXIII despre Zestre: §. 4. Tatăl pôte și după seversirea nunții se mai adaogă la zestrea fiicei sale, însă fără păgubirea creditorilor săi.

In codul Caragea:

„Se strică vinđarea și cumperătorea:

Când se va face vinđare spre stricăciunea imprumutătorilor și imprumutătorii vor da jalbă (art. 44).

CAP. VIII.

Pentru imprumutare și datorie:

14. Veri ce lucru va dărui sau va da zestre sau va vinde datornicul spre paguba imprumutătorilor, se va inapoi.

In codicele lui Călimach găsim la titlul XII, despre dăruiere, art. 1285 și 1286 următoarele:

Art. 1285. Dacă primitorul darului cu vicleșug se

va fi lepădat de stăpânirea lucrului dăruit, se îndatorește a răspunde pentru această nu numai el însuși, ci și moștenitorul lui.

Art. 1286. Subt tot această mărginire se oboră și a cele dăruiri, prin care s'ar fi păgubit creditorii cei de mai nainte. Creditorii cei de mai în urmă atunci numai au drit să cêră oborirea dăruirii, când vor putea dovădi cum că primitorul darului din vicleșug se alcătuișe cu dătătorul spre paguba creditorilor

DREPTUL ROMÂN¹⁾.

Fundamentul și natura acțiuneii Pauliane, cum și pozițiunea ei în sistemul codului civil român.

În dreptul român, raportul între debitor și creditor se stabilește ast-fel:

---

1). Literatură. J. Zürcher, *de Actio Pauliana ect.* Dimitrie Alexandrescu, *explicațiune teoretică și practică a dreptului civil român*, t. II. III. V.; *droit ancien et moderne de la Roumanie étude de législation comparée* 1897. Peuces-u, *Obligațiunile*; Ales. Gregoriadi Bonachi, *codicele civile român*, comentat, v. II. III. Frédéric Mourlon, *répétition écrites de code Napoléon*, t. II Puchta, *Pandekten*. Arndts, *Pandekten*. Vering, *Pandekten*. Carl Crome, *die Grundlagen des französischen Obligationenrechts*. Mannheim 1893. Savigny, *Sistem des römi. R. C. Nacu*, *principii elementare de dreptul privat român*. Ludw. Frey, *Lehrbuch des französischen Civilrechts*. Eraclide *explicațiunea teoretică și practică a codului civil*. G Flaișlein, *urmările falimentelor*, în dreptul din 1884. Maxim, *cauzele înmulțirii falimentelor*; Laurent, *principes de droit civil*. Zacharia, *Handbuch des französischen Civilrechts*; Gr. Maniu, *Falimente și bancrute*. Proudhon, *de l'usufruct*. Unger, *Sistem des österreichischen Privatrechtes*; *das Versprechen als Verpflichtungsgrund im heutigen Rect.* Schiffner, *Lehrbuch des französischen allgemeinen Civilrechtes mit Berücksichtigung des badischen und romœnischen Rechtes*; Loaré, *esprit du Code Napoléon*; Barazetti, *Einführung in das*

În artic. 1718 c. c.: Ori-cine este obligat personal, este ținut de a împlini îndatoririle sale cu toate bunurile sale mobili și imobili, prezente și viitoare; în art. 1719 c. c.: Bunurile unui debitor servesc spre asigurarea comună a creditorilor săi, și prețul lor se împarte între ei prin analogie, afară de cazul, când există între creditori cauze legitime de preferință, cari după art. 1720 c. c. „sunt privilegiile și ipotecile; în art. 379 proc. civil: „Execuțiunea silită se întinde asupra tuturor bunurilor mobile și imobile ale debitorului, afară de excepțiunile admise de lege și în art. 380 proc. civ. „Execuțiunea silită nu se va exercita asupra persoanei debitorului, de cât în casurile și modul prevedut de legea constrîngerii corporale.“

Legea pentru constrîngerea corporală din 12 Sept. 1864 însă n'a fost aplicată nici odată din cauză, că aresturile debitorilor prevedute în artic. 74 și 75 al acestei legi n'au fost înființate, de sigur din cauza curentului iscat în toate legislațiunile europene pentru desființarea constrîngerii corporale în cauză de datorii¹⁾.

---

1). Așa legea austriacă din 1¹/₅ 1868, legile din Germania, Elveția, Italia, ect.

---

französische Civilrecht und das badische Landrecht; Seidenstücker, Einleitung in den Code Napoleon; Stabel, Vorträge über, das französische und badische Recht. Crome, allgemeiner Theil der modernen französischen Privatrechtswissenschaft, Filemon Ilie cours de droit civil. Pothier, traité des obligations. Demolombe, cours de code civil. Aubry et Rau, cours de droit civil français. Marcadé, éléments du droit français. Zeitschrift für französisches Civilrecht t. 20. Meyerfeld, die Lehre von den Schenkungen; Siegel H., das Versprechen als Verpflichtungsgrund im heutigen Recht; Regelsberger, civilrechtliche Erörterungen; Huntze, Inhaberpapiere. Behagel, das badische bürgerl. Recht u. der Code Napoleon.

Nainte de toate aceste articole stabilese principiul execuțiunii în patrimoniul debitorului în locul celui al execuțiunii personale¹⁾, care s'a conservat încă în unele cazuri ale constrîngerei corporale din codul frances²⁾. În dreptul român, o reminiscență a ei a rămas numai în constrîngerea corporală din art. 1125 c. c., care n'a fost aplicată nici odată. Practica română a suprimat oîr-ce mod de execuțiune asupra persoanei și nu oferă creditorilor altă garanție de cât aceea a patrimoniului debitorului. După art. 1471 c. c. chiar convențiunea unei persoane, de a pune activitatea sa în serviciul altuia pe viață, este nulă³⁾ și după art. 974 c. c. creditorii nu pot exercita drepturile exclusiv personale ale debitorului, adică lipite de persoana lui⁴⁾.

În evul mediu începe deja separațiunea părții penale de cea civilă în cauze de datorii, acțiunea penală urmărind numai pe falitul dolos⁵⁾, care se pedepsia întâi pentru furtișag, apoi pentru escrocherie și în urmă pentru bancrută frauduloasă și simplă⁶⁾, mărginindu-se cea din urmă în timpul de astăzi numai la comerșanți. Separațiunea asta e adoptată și în legislațiunea română. 7) Art. 707 al cod. com. dispune,

---

1). Crome, die Grundlehren des französischen Obligationenrechts f. 297 n. 1. Nacu, principii elementare de dreptul privat român I. f. 56.

2). Dr. L. Frey, Lehrbuch des französischen Civilrechtes, t. III. f. 417.

3). Frey, l. c. t. III f. 65. Zacharia, Handbuch des französischen Civilrechtes t. II. f. 432.

4). Eraclide, explicațiunea teoretică și practică a codului civil, t. II. f. 456. Nacu, l. c. I. f. 198.

5). Zürcher, l. c. f. 45.

6). Zürcher, l. c. f. 46.

7). Vezi art. 343—348 C. penal.

ca „îndată după pronunțarea sentinței declarative de faliment, procurorul tribunalului va trebui să ia cunoștință, în orî-ce cas, de toate actele din dosar, spre a vidé dacă este loc la o acțiune penală,“ eară art. 708 c. com. dice că „tribunalul de comerciú este în drept să ordone de odată cu pronunțarea sentinței declarative de faliment saú în urmă, în orî-ce stare a procedurii, arestarea falitului, în contra cărui se iveșe indicii suficiente de respunderea penală.“ După art. 875 c. com. acțiunea penală „este de ordine publică“ și după art. 709 c. com. procedura falimentului naintea jurisdicțiunei comerciale este independintă de instrucțiunea saú procedura penală. Incarcerea obligatoră a falitilor, care a fost dogmă tuturor legiuirilor vechi¹⁾, este părășită și înlocuită ca și în codicele engles și italian prin informațiunea penală obligatoră.²⁾

În al doilea rënd articolele amintite stabilesc gagiul în sensul cel mai larg³⁾ saú gagiul comun⁴⁾ al creditorilor asupra averii întregi a debitorului, care serveșe spre asigurarea comună a lor⁵⁾. Creditorii aú dreptul de a urmări și a vinde conform art. 379 proc. civ. pentru plata creanțelor sale tótă averea debitorului lor. Legea a sustras de la execuțiunea creditorilor numai lucrurile necesare pentru esistență și dreptul de us și de abitațiune⁶⁾, adică drepturile personale ale debitorului, în cât tóte celelalte obiecte ale lui pot fi urmărite de creditorî. Gagiul acesta va cuprinde deci tóte bunurile mobile și imobile, crean-

---

1). G. Flaishen, Urmările falimentelor, în Dreptul din 1884.

2). Maxim, Causale înmulțirei falimentelor, f. 66.

3). Eraclide, l. c. v. III, f. 339. 4). Cromer, l. c. f. 281 nota 17.

5). Cromer, l. c.

6). Veđi art. 406—409 proc. civ., legea de urmărire din 29₃ 1877, art. 9 și l. interpret. din 1₃ 1881.

tele, acțiunile și drepturile reale prezente cum și cele în viitor ale debitorului, adică cu toate variațiunile, ce le aduce timpul cu sine, ca mărirea sau micșorarea lor¹⁾. Pentru constituirea acestui gagiu general nu se cere o amanetare deosebită a averii debitorului²⁾, dar nici nu se poate dice, că sequestrarea sau urmărirea n'ar fi necesară³⁾. De sunt mai mulți creditori, gagiul general îl au ei după art. 1719 c. c. în mod equal și proporțional cu mărirea creanțelor lor⁴⁾.

O preferință au numai privilegiile, ipotecile (art. 1719, 1720 c. c.) și amanetul⁵⁾ art. 1730 c. c.), adică gagiul stricto sensu, prin care creditorul oșebit de gagiul comun al celorlalți creditori, are dreptul de a fi plătit cu preferință din valoarea unui sau mai multor lucruri ale debitorului⁶⁾. Creditorii privilegiați și ipotecari vor prima pe cei chirografari și cei privilegiați pe cei ipotecari⁷⁾.

Gagiul comun al creditorilor asupra patrimoniului debitorului nu desființază dreptul său, de a administra averea sa după voință în limitele buneș credințe⁸⁾, sub al căreș regiun se află dreptul modern al obligațiunilor (art. 970, 980, și 1529 c. c.⁹⁾, căci se consideră, că debitorul va afecta patrimoniul său pentru îndeplinirea esactă a angajamentelor sale. Debitorul va putea deci dispune liber de bunurile sale vindând, cumpărând și împrumutând, prin ce va mări

1). Frey l. c. II. f. 224. Fr. Mourlon, répétitions écrites de code Napoleon, t. 2 1169.

2). Crome, l. c.

3). Brinz, Pandekten, 2 n. II. § 208 f 4.

4). Nacu l. c. f. 57. Crome, l. c. f. 298.

5). Crome, l. c. f. 281, n. 17.

6). Nacu l. c. Eraclide, l. c. t. III. f. 339.

7). Eraclide, l. c.

8). Mourlon, l. c. 1169.

9). Crome, l. c. f. 99. 124. 229.

patrimoniul său. Indată ce el va depăși limitele buneî credințe, basa obligațiunilor, și va pierde în urma dispozițiunilor sale un obiect sau un drept al său, compromite siguranța creditorilor și micșorează gagiul comun al lor, căci lucrul al cărui proprietar el numai este, se pierde nu numai pentru el ci și pentru creditorii săi¹⁾. Se întâmplă că debitorii vedând că nu vor putea achita pe creditorii lor, cad în apatie și negligeză de a conserva patrimoniul lor. In contra neajunsurilor, ce ar resulta din desconsiderarea buneî credințe și negligența din partea debitorilor, acțiunea subrogatorie a art. 974 c. c. presintă un mijoc de a conserva gagiul comun al creditorilor. Artic. 974 dispune: „Creditorii pot exercita toate drepturile și acțiunile debitorului lor, afară de acelea, care i sunt exclusiv personali.“ Creditorii deci, fie chirografari, sau ipotecari și privilegiați²⁾ au dreptul de a face în locul debitorului³⁾ aceea, chiar și fără știrea lui⁴⁾, ce el era obligat să o facă pentru conservarea patrimoniului său⁵⁾, dară din negligență n'au făcut-o sau a refusat să o facă⁶⁾. Acțiunea subrogatorie a artic. 974 c. c. e dar îndreptată numai contra neactivității debitorului în dauna creditorilor săi⁷⁾, în virtutea gagiului comun acordat prin art. 1719 c. c.⁸⁾, spre a conserva creanțele creditorilor⁹⁾. Cre-

---

1). Murlon l. c.

2). Eraclide l. c. t. II. f. 455 t. III. 393 Cas. I. 185 Mai 2|1886.

3). Eraclide l. c.

4). Murlon, l. c. 1166.

5). Crome, l. c. f. 306. Zacharia, l. c. nr. 77.

6). Cas. 11. 80 Apr. 19|71

7). Crome, l. c. f. 304, nota 20.

8). Crome, l. c. f. 303 n. 18.

9). Crome, l. c. f. 303 nota 18.

debitorii devin deci mandatarii debitorului în rem suam¹⁾ și lucrează în numele lui, după cum o face un mandatar în numele și pentru socoteala mandatului său²⁾. Mora debitorului nu e necesară, asemenea, ca să existe deja o creanță adjudecată³⁾, nefiind dreptul lor legat de nici o condițiune procesuală.

Pe când art. 974 c. c. oferă creditorilor dreptul de a asigura gagiul lor comun în contra neglijenței debitorului, art. 975 c. c. se îndreptă contra actelor debitorului în dauna creditorilor săi⁴⁾, dispunând, că creditorii «pot asemenea în numele lor personal, să atace actele viclene, făcute de debitorul în prejudiciul drepturilor lor.» Se dă dreptul creditorilor de a revoca bunurile înstrăinate într'un mod viciat de debitor din gagiul comun, ca cum n'ar fi eșit nici odată⁵⁾, cari fiind în mâinile celor de al treilea ar face ilusoră urmărirea creanțelor creditorilor. Debitorul are administrația liberă a patrimoniului său și cum am șis, poate dispune liber de el, dacă lucrează cu bună credință conform art. 970 c. c. Iată ce debitorul înstrăinează cu viclenie bunurile sale, devenind insolvabil, el micșorează gagiul comun al creditorilor și se face răspundător conform art. 998 c. c. Art. 975 c. c. nu este deci alt ceva, de ca o aplicațiune logică a gagiului comun acordat creditorilor prin art. 1718 și 1719 c. c.⁶⁾ pentru cazul când debi-

---

1). Crome, l. c. f. 299. Eraclide l. c. t. II. 456 Aubry-Rau, IV 312. 121.

2). Mourlon, l. c. 1166.

3). Crome l. c. f. 302. Laurent, Principes de droit civil nr. 395.

4). Crome, l. c. f. 304, nota 20.

5). Eraclide l. c. t. II. f. 464.

6). D. Alexandrescu, Explicațiune teoretică și practică a dreptului civil român, t. y. f. 220.

torul prin acte frauduloase a căutat să sustragă valorile, ce formeză acest gagiu comun¹⁾ și pe care ei au dreptul de a-l menține în interesul lor propriu. Creditorii nu vor avea acest drept de revocare, dacă averea debitorului e suficientă spre a plăti datoriile lor. Dară și cel de al treilea, care cunoscând insolvabilitatea debitorului a contractat cu dînsul și a înstrăinat cu ajutorul lui un bun din gagiul comun, va prejudicia drepturile creditorilor. El e asemenea de rea credință, căci s'a beneficiat în detrimentul creditorilor săi, și va fi silit a înapoia bunul primit, art. 998 c. c. Asta se întîmplă la achizițiile cu titlu oneros. Faptul omului, prin care se vatămă în mod ilicit dreptul altuia cu știință și intențiune (art. 998 și 999 c. c.) se numește delict civil²⁾. Acțiunea revocătoare a creditorilor se bazează decî pe obligațiunea creată de debitor prin delictul său civil³⁾ și complimitatea terțiului achiziitor.

Cel de al treilea primesce lucrul de la debitorul insolvabil în mod gratuit și cu bună credință. El se îmbogățește în detrimentul creditorilor și este decî natural, ca să fie obligat de a înapoia darul celor prejudiați. Iure naturae aequum est neminem cum alterius detrimento et injuria locupletiori, l. 1. 4. D. 12. 6. de c. ind. Fundamental acțiunei Pauliane va fi decî la achizițiunii gratuite principiul, că nimeni nu-i este permis de a se îmbogăți cu paguba altuia, și la cele onerose principiul dedus din firea delictului privat, că cel ce cauză un prejudiciu altuia, este obligat a-l repara (art. 998 c. c.).

Repararea prejudiciului se face în primul rînd prin restabilirea stării de mai nainte și numai în rîndul

1). Cas I. 90. April 4/88

2). Eraclide — c. III. f. 31; Frey, l. c. III. 163.

3). D. Alexandrescu l. c. f. v. f. 221.

al doilea prin daune-interese ¹⁾. Creditorii usând de acțiunea art. 975 c. c. nu fac alt ceva, de cât cerând restabilirea stării de mai înainte, care a fost alterată prin înstreinarea frauduloasă a debitorului. Codul nu o numește. Originea ei este însă romană. Pretorul roman, după cum s'a vedut în partea întâia, a creat o acțiune în favoarea creditorilor, pentru a revoca actele debitorului făcute în fraudă drepturilor lor. Doctrina și practica romană i-a dat numele de acțiunea Pauliană. Ea trecu în dreptul cotumier vechiu frances cum și în legislațiunile moderne ²⁾. În întreg ea a fost conservată în codul Napoleon și în dreptul român, și modificat în dreptul prusian și austriac. Dreptul frances și român punând principiul ei numai în termeni generali în art. 975 (1167) și în câteva articole împrăștiate a adoptat în întreg instituțiunea asta pretoriană ³⁾. Ea trebuie decî amplificată și întregită prin regulile dreptului roman, ținînd samă de deosebiriile esistinte între legislațiunea vechiă și cea modernă ⁴⁾. Înțelegerea acțiunii Pauliane e decî posibilă numai după un stadiu detaliat al isvórelor romane ⁵⁾.

Dreptul român destinge între insolvabilitatea debitorului particular și cea a comerciantului, adevăcă între deconfitură și faliment, cari se esclud una pe alta ⁶⁾. În cazul d'întăiu debitorul insolvabil nenorocit și de bună credință (art. 1125 c. c.) are dreptul de a ceda naintea justiției tóte bunurile sale creditorilor, cari fără a deveni proprietari sunt autorisați de a le vinde ⁷⁾ și a percepe venitul lor până la vin-

1). Crome, l. c. f. 88, nota 4.

2). Zürcher, l. c. f. 46.

3). Ravarin, l. c. f. 2.

4). Zürcher, l. c. Zacharia, l. c. t. II, § 313.

5). Ravarin, l. c.

6). Crome, l. c. f. 137, nota 28.

7). Art. 632 proc. civ.

đare ¹⁾). Debitorul se eliberăză de datoriele sale numai până la concurența bunurilor cedate și e obligat dobândind alte bunuri, să achite restul datoriei ²⁾). Cessio bonorum este introdusă însă numai spre a scăpa de constrângerea corporală, care de și legal admisă n'a fost aplicată până astă-dă, decî existența ei este problematică.

În stare de faliment se pôte afla numai un comerșant insolubil și numai pentru datorii cu o cauză comercială, art. 695 c. com. Comerșul represintă circularea capitalului nașional sub diferite forme și creditul, sufletul lui, produce adesea raporturi atât de variate, în cât o încetare de plăți loyesece nu odată interesele nu numai a comerșanșilor din piața locală ci și aceloră din piețele principale ale țării și ale străinătății. Relașionile comerciale ale acestor piețe sunt așa de strâns legate, în cât o serie de falimente dintr'o localitate provôcă prin represiune o altă serie în alte localități ³⁾ și falimentul unor firme mari căderea comerșianșilor micî, cari erau legați prin afaceri de ele ⁴⁾). Insolabilitatea comerșiantului va fi rezultatul întinderii peste măsură a operașionilor sale și al unor îndrâsnețe combinașionii permise altfel în comerșiu, cari n'au reușit ⁵⁾). Unii comerșianșii însă preparam luni întregi falimentele, îmbogățindu-se repede și fără muncă prin tot felul de artificii ilicite cu capitalul, ce-l stiu cu o dibăcie rară să-l dosescă în paguba creditorilor sêi ⁶⁾ și în detrimentul comerșului de care depinde prosperitatea patriei.

---

1). Art. 1126 c. c. Eraclide I. c. II. f. 487—88. Frey, I. c. f. 458, 461. Zacharia, I. c. III. 460.

2). Eraclide I. c. f. 489. art. 1127 c. c.

3), Gr. Maniu, Falimente și banerute f. 3.

4). Maxim, Causele înmulțirii falimentelor, f. 51.

5). Maxim, I. c. f. 75.

6). Maxim, I. c. f. 62. 45.

Este deci evident, că aci sunt în joc interese mari de ordine publică, cari trebuie privilegiate de autoritatea publică¹⁾. Dreptul român a declarat pe tribunalul comercial de păzitorul moralității comerciale²⁾ și a pus pe comerciantul insolubil sub rigórea unei legi speciale, acelei de falimente. Falimentul se declară nu numai după declarațiunea comerciantului insolubil sau a creditorilor săi art. 1697 c. com. ci și din oficiu de către tribunal în cazul prevăzut de art. 701 c. com., spre a asigura un activ, o parte din gagiul comun al creditorilor, pre care comerciantul insolubil ar putea distrage și spre a înlătura catastrofe în piețele mari comerciale³⁾. Adesea un comerciant insolubil se menține cu un capital sdruncinat în capul afacerilor sale numai prin indulgența creditorilor săi, ce numai îi mărește pasivul și înlesnesce severșirea fraudelor. Sistemul declarării ex officio s'a admis numai în dreptul român și cel italian, pe când în Austria, Germania, Anglia și Spania nu este cunoscut.

Declarația falimentului ridică falitului administrațiunea patrimoniului său, art. 743 c. com., în urma căreia nici o acțiune și nici un act de executare asupra averii sale nu poate fi intentat în contra lui. Deci principiul lui Casaregis „decocto est ipso jure interdictio administratio bonorum,” adică încetarea de drept a administrațiunei personale a falitului din momentul declarării de faliment e admisă în dreptul român. Falimentele se bazează pe insolabilitate și interesele mari ale comericiului cer o procedură întinsă, care nu se poate altfel executa, de cât punând averea debitorului extra commercium⁴⁾, luând administrația debitorului.

1). Ercole Vidari, Corso di diritto comeroiali, t. VIII, f. 329

2). Maxim, l. c. f. 116.

3). Maxim l. c. f. 116.

4). Zürcher, l. c. f. 61.

Numele falitului este înscris într'un tablou așezat în sala tribunalului și în sala burselor de comerț. Prin legi speciale falitul pierde drepturile sale politice și cele inerente calității sale de comerciant. Tóte actele și operațiunile lui sunt nule de drept, art. 720 c. com. Administrațiunea patrimoniului falitului se încredințază sindicului, care sub privigherea tribunalului și sub direcțiunea judecătorului comisar conservază și lichidază bunurile lui și face repartițiunea între creditorī, art. 726 și 803 c. com. El se constituie pe baza inventarului făcut și ca depositar judiciar al mărfurilor și celorlalte obiecte ale falitului, art. 752 c. com.

Acțiunea Pauliană are deci o însemnătate deosebită la falimente și e natural, căci falimentul aduce deja o bănuială de fraudă prin singurul fapt al încetării plăților¹⁾. Dispozițiunile legilor falimentului sunt foarte rigurose în tóte statele, dară natura comerțului o cere. „Frica falimentului, dice Thaller,“ este începutul înțelepciunei comerciale.» Trebuie să se constate însă, că în România falimentele au luat proporțiuni mari²⁾. În tabloul anexat la opul citat al lui Maxim aflăm că în perióda de la 1872—1892 au fost faliti 509 Români, 1040 Ovrei și 224 alte naționalități, deci în total 1773 de faliti. Majoritatea lor sunt deci Ovreii, cari mai ales în Moldova au monopolizat comerțul. G. Liciu în discursul său de redeschidere a sesiunei Curței din Iași în 1883-84³⁾ se exprimă astfel despre comersanții străini: «mai cu samă la noi în țară s'a semnalat un mare număr de comersanți străini, cari nu întreprind acéstă meserie și n'o exercităză de cât în scop de a profita prin fraudă din a-

1). Schönemann, l. c. f. 66.

2). Maxim, l. c. f. 49,

3). Dreptul Nr. 65. ex ¹³/₉, 1883.

verea creditorilor.» Dacă mai luăm notită de urmările penale din anul trecut în contra samсарilor de falimente și articolele mai multor jurnale comerciale străine, ca acel «bürgerliches Handelsblatt» din Berlin, ne putem ușor convinge de cauzele progreseării falimentelor în țară.

Acțiunea Pauliană servește intereselor comerțului și ale creditorilor ¹⁾. Ea pedepsește pe debitorul pe lângă acțiunea penală saă fără ea și întregesce gagiul comun al creditorilor și la falimente comerciale. Băsându-se pe un princip general de drept, ea are și un coprius moral. Ea este însă numai o acțiune subsidiară, căci se pôte intenta numai în casul când patrimoniul debitorului nu este suficient pentru achitarea creditorilor.

Acțiunea Pauliană a fost personală în dreptul roman; se nasee întrebarea, este ea și în dreptul român? Chestiunea este controversată.

Scôla cea vechiă băsându-se pe greșita interpretare a l. 6 din institutele lui Iustinian, susține, că acțiunea Pauliană este reală ²⁾. Pe basa acestei scôli, creditorii ar avea un drept real asupra lucrului înstrăinat pe care l-ar putea urmări în ori-ce mâni s'ar afla, deci și la subachisitori în ori-ce cas. Acțiunea Pauliană este însă o acțiune în despăgubire saă în daune interese, băsată pe dol și inavuțirea nedreptă ³⁾ care urmăresce anularea actului fraudulos, ca bunurile eșite din patrimoniul debitorului să pot fi urmărite ⁴⁾ Tribunalul competente deci pentru acțiunea Pauliană ar fi după art. 58 și 59 pr. civ. acela al imobilului și nu acela al domiciliului saă al reședinței pârțului.

---

1). Zürcher l. c. f. 63.

2). Dalloz Nr. 85. Decisia curței din Amiens din 16/3 1839.

3). D. Alexandrescu, l. c. f. 252. 255.

4). D. Alexandrescu, l. c. f. 253.

Teoria a doua susține, că acțiunea Pauliană este mixtă, adică tot deodată și reală și personală. Principalul aderent al ei, Proudhon (dice¹⁾), că ea este personală în princip, dară la sfârșitul său este în rem scripta, „fiind că urmăresce lucrul și tinde direct al relua din mâinile unui al treilea posesor, care personal poate nu datorește nimic creditorului, care acționează.“ După teoria această, acțiunea personală bătută pe delictul debitorului are efectul unei acțiuni reale și e o revindicare a lucrului îndată ce ea este îndreptată în contra terțiului posesor. Și aci ca la sistemul prim se face o schimbare între obiectul acțiunii și drepturile reale.

După sistemul al treilea, acțiunea Pauliană este personală. Această teorie este adoptată de majoritatea juristor, de codul civil român în art. 975 c. c. „creditorii pot în numele lor personal“—și de dreptul vechiu frances²⁾. Acțiunea Pauliană se bătută pe două principii și anume: 1). pe obligațiunea creată prin dolul debitorului și complicitatea celui de al treilea său pe îmbogățirea nedreptă³⁾ și 2), pe scopul ei, de a despăgubi pe creditorii pentru prejudiciul suferit prin aceste fraude. Ea nu e deci o acțiune de revindicare⁴⁾, ce ar tinde de a declara pe creditorii fraudatăi de proprietari ai bunurilor înstrăinate, ci o acțiune proprie, personală a creditorilor, care nu urmăresce pe fie-care cel de al treilea, ci numai pe acela, care este obligat la restituirea în anume condițiunii⁵⁾. Ea rămâne personală și în ca-

---

1). Proudhon, de l'usufruit, t. v. nr. 2351.

2). Domat, lois civiles f. 223.

3). D. Alexandresco, droit ancien et moderne de la Roumanie, f. 449.

4). D. Alexandresco, droit anc. f. 449, explicaț teor. t. V. f. 253.

5). Manchiewicz, l. c. f. 56.

sul, când ar urmări revocarea vinderei sau donațiunei a unui imobil, căci fraudă, pe care ea se băsede este esențial personală¹⁾. Acțiunea Pauliană este deci o acțiune personală, prin care creditorii atacă pe cale principală sau pe cea de excepțiune, actele făcute de către debitor cu rea credință în beneficiul terțielor complici sau îmbogățiți, ca să fie revocate.

Codul civil român trătează despre acțiunea Pauliană în cartea III. intitulată: „despre diferitele moduri, prin cari se dobândesc proprietatea“ și sub secțiunea II. despre convențiuni și nu sub capitolul asupra delictelor și quasidelictelor. Codul civil român ca și cel frances e împărțit în 3 cărți și în titlul preliminar din 5 articole asupra efectelor și aplicarea legilor în genere. Cartea I. trătează despre persoane și cea a doua despre bunuri și despre osebitele modificățiuni ale proprietății. În cartea a III însă găsim dreptul de necesiune, donațiunile, obligațiunile, gagiul și ipotecele, prescripțiunea și posesiunea, adică totul, ce u'a fost tratat în cărțile precedente. O asemenea devisare a materialului civil aflăm și în codul civil austriac, promulgat în 1811, adică cu 7 ani mai târziu, și în codul civil prusian, însă mai simplificată, fără cartea III²⁾. Impărțirea asta trichomică a codului civil era deci generală la începutul secolului nostru, în care predomina scôla cea vechiă, care cerea pentru sistemul codului civil împărțirea trichomică a instituțiunilor romane³⁾: *Omne jus, quo*

1). Alexandrescu, l. c. t. V. f. 242. Gr. Peucescu, Obligat. I. 431.

2). Simon, Bericht über die wissenschaftliche Redaction der Materialien der preuss Gesetzgebung, in Mathe's Allgem. jurist. Monatschrift, XI. f. 206.

3). Schiffner, Lehrbuch des französischen allgemeinen Civilrechtes mit Berücksichtigung des badischen u. romanischen Rechts § 8 f. 77; § 4 f. 16. 18 și 19. Unger, sistem des österr. Privatrechtes, t. 1 f. 227. Löher, das sistem des preussischen Landrechtes, § 4 f. 12—16.

utimur, vel ad personas pertinent vel ad res vel ad actiones § 12. Inst. de jure natur. gentium et civ. 1. 2. Fiind că cartea din urmă a instituțiilor trătéză numai despre actiones, ce nu s'a putut adopta într'un cod civil, aparținând procedurii¹⁾, s'a pus în locul lor în cartea III. „modurile, prin cari se dobândește proprietatea“, adică diferitele achizițiuni ale bunurilor Socre²⁾, Barazetti³⁾, Seidensticher⁴⁾ și Stabel⁵⁾, hăsându-se pe proiectele și discusiunile comisiunei de redactare, dic, că ideea principală a legislatorului frances a fost, că proprietatea este basa dreptului privat și codul civil trebuie să o trătéze de aceea în raport cu persónele și bunurile și în urmă în raport cu modul, prin care s'ar dobândi ea, având în vedere persónele și bunurile în stare de acțiune și schimbare; deci împărțirea trienală a codului civil în dreptul persónelor, bunurilor și achizițiilor. Redactorii codului civil frances au luat materialul juridic afară de dreptul coutumier, ordonanțele regale și Domat I, exclusiv din scrierile lui Pothier⁶⁾ Pandectae Iustinianaeae in novum ordinem digestae Aur. 1748, comentarul la coutume d'Orleans și traité des obligations,—care a scris operele sale în așa numita ordine legală adoptată încă din secolul al 16-lea împărțind materialul după titlurile instituțiilor sau pandectelor Iustinianae⁷⁾.

Cartea I. a instituțiilor justiniane trătéză despre

1). Unger l. c.

2). Socré, esprit du Code Napoleon p. I. f. 66. 135.

3). Barazetti, Einführung in das franz Civilrecht, f. 28.

4). Seidensticher, Einleitung in den Code Napoleon c. 3.

5). Stabel, Vortraege über das frnz. u. badische Civilrecht, f. 2.

6). Barazetti, l. c. f. 17 și 40; Zacharia t. I § 15 nota.

7). Vering, l. c. f. 92—93.

*ius quod pertinet ad personas, ce i însă controversat*¹⁾.

Doctrina cea vecheă îl împartă în dreptul personal absolut sau drepturile din status, ce ar rezulta din calitățile și starea persoanei, și în cele relative, adică drepturile ce le are o persoană fiind membru al unei familii²⁾. Această deosebire este adoptată și în cartea I a codului nostru civil. Dreptul personal al lui e deci dreptul, ce ar rezulta din calitățile și referințele familiare ale unei persoane, fiind aci în realitate două institute diferite. Din calitatea ca cetățen sau naturalizat (titl. I.) străin, absente (titl. IV) nu isvoresce nici un drept privat, ci starea asta modifică numai capacitatea persoanei, oferindu-i posibilitatea de a avea sau a dobândi un drept³⁾. Persoana este, cum se exprimă Unger⁴⁾ numai presupunerea dreptului, elementul, care străbate întregul drept privat și e cuprins în fie-care: ea este nimica alta, de cât posibilitatea de a avea drepturi⁵⁾. Este imposibil de a avea un drept asupra corpului său, *dominus membrorum suorum nemo videtur*, l. 13 D. ad leg. Aquil. 9. 2. Nu se poate deci pretui o leziune corporală, nici după dreptul roman și nici cel roman, *liberum corpus nullam recipit aestimationem*, l. 7 D. de his qui effud. 9. 3. E o reclamațiune etică și umană a timpului modern, ca fie-care om să fie privit ca persoană, ca capabilă de a avea drepturi, dar asta nu presintă un drept privat al ei, care l'ar pune pe un picior egal cu drepturile bunurilor⁶⁾. Nu

---

1). Unger, l. c. t. I f. 223. Savigny, l. c. t. I § 59 f. 397. Puchta, in *Rheinisches Museum* nr. IV.

2). Unger, l. c. f. 223, 504. Savigny, l. c. f. 398.

3). Unger, l. c. f. 223—24.

4). Unger, l. c. f. 505.

5). Unger, l. c. Savigny l. c. I. 334. Böching, *Pandekten I.* § 89.

6). Unger, l. c. f. 507. 508. Savigny l. c.

este deci un drept privat, de a fi persoană¹⁾. Imprejurarea, că cine-va este un strein, modifică capacitatea sa juridică (art. 11 c. c.), dară ce drepturi să fie ôre acelea, ce ar rezulta din calitatea cuiva personală ca strein. Calitatea cuiva ca cetățen român este numai condițiunea, de a putea câștiga drepturi și nu un drept concret, ci o calitate publică, care esercită ôre-care influență în dreptul privat; ea este numai o stare, care are însemnătatea sa juridică²⁾. Asemine nu e nici un drept privat al unui absinte, care s'a absentat un timp ôre-care de la locul domiciliului său sau al reședinței sale. Pentru ocrotirea acestor drepturi absolute personale servesc numai acțiunile prejudiciale, fiind aci numai vorba despre recunoșterea și constatarea unei stări determinate ale unei persoane, din cari rezultă consecințele respective³⁾.

Partea a doua a cărții prime cuprinde jus personarum sau dreptul familiar sau după cum numia scôla vechiă dreptul personal relativ, care aparține mai mult domeniului moralei și naturei⁴⁾. Coprinsul acestui drept este strein domeniului dreptului și oferă un interes juridic numai atunci, când încalcă în drepturile private și devine condițiunea unor drepturi adevărat private⁵⁾. Indatorirea soților la credință reciprocă, art. 194 c. c., a copiilor spre a onora și respecta părinții săi, art. 325 c. c. etc. aparține eticei și nu sunt drepturi private, căci în cas de denegare nu se pôte introduce acțiunea înaintea tribu-

1). Unger, l. c. f. 506.

2). Unger, l. c. f. 508, nota 13.

3). Unger, l. c. f. 509, Savigny l. c. t. v. f. 19. Zimmern, Geschichte des röm. Privatrechts, t. III. § 69. Keller, der römische Civilprocep, § 38.

4). Unger, l. c. f. 216. Savigny l. c. I. f. 348, 349.

5). Unger, l. c. f. 510.

nalelor civile¹⁾. Dreptul se mărginesce aci numai, de a asigura saū a constata existența referințelor familiare, acordând acțiunile prejudiciale²⁾. Odată ele constatate, rezultă de sine și consecințele juridice ale lor: așa pōte fi acționat soțul sau tatăl spre a da alimente. Nu este un drept privat, de a fi tată, fiu sau soț, ci acestea sunt stări, cari modifică intru mult dreptul bunurilor³⁾.

Partea întâia a cărței III. cuprinde succesiunile, între cari sunt intercalate donațiunile, locul cărora ar fi în partea generală a sistemului privat⁴⁾, ear obligațiunile ocupă partea a doua. Înșirarea succesiunilor cu donațiunile după drepturile reale și înaintea obligațiunilor sub titlul de diferitele moduri de a dobândi proprietatea nu este alta ceva, de cât imitarea sistemului instituțiunilor romane⁵⁾, declarându-le ca modul de a dobândi proprietatea bunurilor, art. 644 c. c., confundând astfel la succesiuni jus succesiuni cu jus successionis cum și drepturile reale cu cele absolute⁶⁾. Dreptul de succesiune este primirea și reprezentațiunea personalității bonitare ale unui decedat⁷⁾ și ca atare drept se deosebește de dreptul bonitar contimporan prin aceea, că la dreptul de succesiune averea este constantă și substanțială, ear persoanele sunt accidentale și se schimbă, pe când la bunurile între vii persoana este substanțială, în jurul

---

1). Unger, l. c. f. 255. n. 40.

2). Unger, l. c. f. 217. 511.

3). Unger, l. c.

4). Savigny l. c. IV. § 142. Puchta, sistem des gem. Civilrechtes § 35, Vangerov l. c. I § 121, Sintenis l. c. I. § 23 Arndts, l. c. f. 107.

5). Unger, l. c. f. 222.

6). Unger, l. c.

7). Unger l. c. f. 535. 538. Husccke, Rheinisches Museum VI f. 271. III. 304. Puchta, Pandekten, § 446.

căreia se concentrează drepturile bonitare¹⁾. Savigny se exprimă aci astfel, că „în întocmirea dreptului de succesiune se află perfecționarea organismului de drept, care se estinde prin acesta peste limitele vieții a individului: dreptul de succesiune formeză sfârșitul dreptului privat.“

În partea a doua a ultimei cărți aflăm obligațiunile, gagiul, care trebuia să fi pus la sfârșitul drepturilor reale²⁾, expropriațiunea silită, prescripțiunea, ocupațiunea și posesiunea, adică toate ce n'au putut fi aședate în cărțile precedente. Plasarea obligațiunilor pe lângă dreptul de succesiune și celelalte institute de drept sub diferite moduri de a dobândi proprietatea are drept rezultat confusiunea regretabilă între cauzele translativă de drepturi reali și personali³⁾. Obligațiunile ar fi deci niște bunuri incorporali, cari pot fi dobândite întocmai ca și cele corporale⁴⁾. Confusiunea odată făcută atrăgea după sine și confundarea drepturilor personale cu cele reale, în cazul când cele d'ântăiū devineau absolute. Factum obligatorium pôte să aibă în unele casuri o estindere așa de generală că dreptul personal e îndreptat contra tuturor terțiilor persoane, devenind absolut⁵⁾. Așa în dreptul roman, persóna obligată este aceea care se află în posesiunea unui lucru⁶⁾, ca la *actio pluviae arcendae* l. 12. D. b. t. 39. 3., la acțiunile noxale, când un animal sau un sclav a cauzat pagube, l. 1 § 17. D. și *qu. pauper.* 9. 1. l. 7 pr. D. de nox.

1). Unger, l. c. f. 218.

2). Savigny, l. c. I. f. 384—386. Unger, l. c. 533—4. Vangerov, l. c. I. § 363.

3). Filemon Ilie, Curs de drept civil, t. II. f. 1.

4). Filemon Ilie l. c.

5). Unger l. c. f. 548—549.

6). Unger, l. c. f. 549.

etc. 9. 4. sau care primesce lucrul, care este obiectul obligațiunei, ca la obligațiunea de restituirea unui lucru răpit, l. 14. 53. D. quod met. 4. 2. sau la actio ad exhibendum l. 13. § 15. Făcând deci odată confundarea între drepturile reali și cele personali, ce era mai ușor, de a confunda drepturile absolute cu cele reale. Asta o videm la acțiunea Pauliană în literatura francesă. O mare parte a scriitorilor atribue acțiunei Pauliane caracterul de acțiune mixtă, adecă personal-reală, căci amestecându-se odata drepturile reale cu cele personale în cartea a treia, era natural, de a privi caracterul excepțional absolut al unui drept personal ca personal-real, adecă mixt. Deci și teoria a doua asupra caracterului acțiunei Pauliane este neadmisibilă și e o tradiție păstrată din șola vechiă.

Condițiunile necesare pentru a esercita
acțiunea Pauliană.

Intocmai ca la dreptul roman, vom deosebi după șola germană între condițiunile obiective și subiective ale acțiunei Pauliane.

I.

Condițiunile obiective.

Condițiunile obiective ale acțiunei Pauliane sunt: 1). actele luate în sensul cel mai larg, art. 975 c. c.¹⁾ cari au produs o alienațiune sau micșorare a patrimoniului debitorului, 2). eventus damni, prejudiciul cauzat creditorilor prin aceste acte, art. 975 c. c., cari au produs insolvabilitatea debitorului sau au mărit pe cea existentă, în cât el numai póte plăti integral pe creditorii.

Ad. I. Actele trebuie să instrăineze sau să deminueze averea debitorului, care conform art. 1718 c. c.

1). Zacharia, l. c. II. 255. 256 Proncewon, l. c. n. 2348.

a devenit gagiul comun al creditorilor săi. Actele debitorului trebuie să prezinte un interes material¹⁾, dovadă, punerea dreptului obligațiunilor în cartea III-a c. c. care tratéză despre «modurile dobândirei proprietății²⁾» Actul debitorului, prin care el s'ar obliga de a merge la primblare sau de a nu cânta pe piano, spre a nu jigni pe vecinul său la lucru, n'ar putea înstrăina nimic din averea sa³⁾, Greșite dar ideile lui Ihering⁴⁾ și scôlei lui, care susține, că obligațiunile pot să existe și fără un interes material. Afirmarea, că în dreptul roman s'ar fi aflat atari obligațiuni fără interes material nu s'a putut constata în isvóre⁵⁾.

Patrimoniul debitorului coprinde tóte bunurile corporali și incorporali, adecă drepturile⁶⁾, cari pot fi despărțite de proprietarul lor și atașate persoanei a treia⁷⁾, adecă cari se pot evalua în bani, în judiciu universalibus res succedit in locum pretii et pretium in locum rei. Drepturile exclusiv personale, adecă cele legate de persóna debitorului, nu pot face parte din patrimoniul său, căci dispozițiunea art. 974 c. c., care complinesce sistemul execuțiunei silite în averea debitorului⁸⁾, permite creditorilor, ca a unor împuțerniciți ai debitorilor lor⁹⁾, numai esercitarea drepturilor și acțiunilor lui, cari nu sunt exclusiv personale. Art. 974 se mărginesce decî la acele lucruri

---

1). Crome, l. c. f. 11. Eraclide, explicațiune teoretică și practică a codului civil, t. II. f. 459.

2). Crome, l. c. f. 12. Filemon Ilie, l. c. f. 1.

3). Crome, l. c. f. 12.

4). Ihering, in Jahrbuch für Dogmatik.

5). Crome, l. c. f. 13. nota 7.

6). Nacu, l. c. t. II. f. 198. Ungar l. c. f. 357—58.

7). Barazetti, l. c. 216.

8. 9). Crome l. c. f. 301.

ale debitorului, cari sunt supuse execuțiunii silite¹⁾. Deci nu vor face parte din patrimoniul debitorului și prin urmare din gagiul comun al creditorilor:

1. Drepturile familiare și cele de starea civilă a debitorului²⁾, ca puterea paternă și cea maritală, dreptul de a cere divorțul și dacă ar fi și în detrimentul creditorilor săi, de a intenta o acțiune în nulitate a căsătoriei, — nu însă la nulitatea absolută, care poate fi intentată de ori-ce parte interesată; dreptul de a consimți la căsătoria fiicei sale, de a emancipa pe fiul său, ce ar avea în consecință pierderea uzufructului legal asupra bunurilor fiului emancipat³⁾, căci el a procedat în virtutea dreptului puterii sale paterne, va face însă parte de averea lui și se va putea atăca prin acțiunea Pauliană, dacă renunțarea tatălui la uzufructul legal asupra bunurilor fiului său nu e o consecință a emancipării⁴⁾; îndatorirea legală la prestarea alimentelor, art. 185 și 186 c. c.⁵⁾.

2. Drepturile de un interes material, dar cari sunt predominante de interesul moral⁶⁾, și ca atari lipite de persoana debitorului, servind intereselor individuale ale lui⁷⁾, revocațiunea unei donațiuni pentru cauza de ingraturdine⁸⁾, art. 831 c. c., care poate fi apreciată numai de dînsul; dreptul de us și de habitațiune⁹⁾,

---

1). Crome, l. c.

2). Crome, l. c. nota 12.

3). Eraclide, l. c. t. I. f. 253, t. II. f. 459. Alexandrescu, l. c. f. 249. Aubry et Rau, cours de droit civil fr. t. II. f. 344. n. 14. Demolombe, cours de code civil b. n. 594.

4). Nacu, l. c. f. 198.

5). Eraclide, l. c. t. II. f. 458.

6). Unger, l. c. I. 570. 9.

7). Unger l. c.

8). Eraclide t. II. f. 457. Mourlon, l. c. 1185. Nacu l. c.

9). Alexandrescu, l. c. v. f. 248. Aubry et Rau l. c. 594.

căci este determinat numai prin trebuințele debitorului și a familiei sale; a cere daune interese pentru injuri, calomni și lovituri, adevărat așa numitele daune morale sau nemateriale, pe cari jurisprudența francesă le a admis în sensul cel mai larg¹⁾, de și tribunalul imperial din Berlin a recusat pe nedrept existența daunei morale într'un cas din Baden, unde e introdus codul Napoleon²⁾, deci dacă debitorul nu le-a cerut, creditorii nu le mai pot cere, căci se consideră, că a ertat; dreptul femeii măritate, de a cere separațiunea averei³⁾, căci după art. 1257 c. c. creditorii o pot cere numai cu consimțimentul ei.

3). Facultățile, ca cea de ași administra averea sa de a exercita proprietatea, de a vinde etc.

Deminuarea patrimoniului se face prin alienațiunea sau înstrăinarea în sensul cel mai larg⁴⁾. Ea cuprinde transferarea unui drept celui de al treilea ca succesor singular cum și abandonarea unui drept, fără a-l transfera la alt cineva⁵⁾. Cea dântaia se numește alienațiunea propriu zisă, cea a doua renunțarea⁶⁾. Amândouă însă presupun existența unui drept și voinței înstrăinătorului. Nu există alienațiune, când pierderea unui drept este cauzată prin un accident natural⁷⁾, ca foc, fortună, căci ea se face fără vocea debitorului. Asemenea când pierderea unui drept s'a o

1). Crome, l. c. f. 14—15. Laurent, principes de droit civil XX. n. 395. Chauveau et Hélie, théorie du code penale I. f. 228.

2). Crome, l. c. Kohler, Archiv für bürgerliches Recht, S. v. f. 256.

3). Mourlon l. c. 1186.

4). Codul civil întrebuințază pentru înstrăinarea cuvântul a dobândi. Filemon I. l. c. t. II. f. 2.

5). Unger, l. c. t. II. f. 173.

6). Unger, l. c.

7). Unger l. c. II. f. 14.

pe at independent de voea debitorului, d. e. în cazul unei prescripțiunii, de, și ea putea fi înlăturată prin acțiunea lui¹⁾, căci prescripțiunea are loc, îndată ce toate condițiunile ei există²⁾). Va fi însă o alienațiune și acțiunea Pauliană va fi admisă, dacă debitorul cu intenție sau după o prealabilă înțelegere cu achizitorul³⁾ n'a împiedecat pierderea dreptului său, de și celalt a dobândit dreptul independent de voința lui. Alienatiunea trebuie să fie perfectă și opozabilă creditorilor⁴⁾, căci lipsindu-i una din condițiunile legale, creditorii se vor putea usa de acțiunea în nulitate și nu de cea Pauliană.

Alienațiunea poate să fie obiectul diferitelor acte ale debitorului⁵⁾. Actele acestea pot fi cu titlul oneros și gratuit, negocia onerosă și negocia gratuită, fie că acela care dobândește, dă un equivalent drept a ceea ce a dobândit, art. 946 și 947⁶⁾ sau că nu este obligat de a da în schimb ver un equivalent⁷⁾, art. 946.

Actul cel mai important gratuit este donațiunea. Ea e un contract⁸⁾, prin care donatorul delasă din liberalitate în mod nerevocabil proprietatea unui lucru sau bunurile sale în folosul donatorului, care o primesce⁹⁾, art. 801 c. c. Donațiunea trebuie să fie :

---

1). Unger, l. c. II. f. 175.

2). Unger, II. 40 n. 4.

3). l. 3. § 1. 2. 1. 4. 1. 6. § 8. D. quae in fraud. cred. Unger l. c. n. 15.

4). Nacu, l. c. t. I. f. 200.

5). Unger, l. c. II. 173. n. 2-a.

6). Nacu l. c. I. f. 110. Unger II. f. 42.

7). Filemon Ilie, l. c. f. 3.

8). Unger l. c. II. 197. Eraclide l. c. 206. Nacu l. c. II. 86.

9). Unger l. c. II. f. 189—190. Eraclide, l. c. II. 205. Arndts l. c. 107. Savigny l. c. § 143. Böcking, Pandekten § 106. Frey, Lehrbuch des frnt Civilrecht t. III. 280. Zacharia l. c. IV. 174.

1). un act de liberalitate¹⁾, propter nullam aliam causam quam ut liberalitatem et munificentiam exerceat, l. 1. pr. D. h. t.; 2), să producă deminuarea averei donatorului, non videtur ea esse donatio, quia nihil ex bonis meis deminuitur, l. 15. § 8. 13. 16 D. cod.²⁾, și 3), inavuțirea donatorului³⁾, 4) să fie făcută animo donandi⁴⁾, 5) să fie acceptată de donatarul art. 801 și 814⁵⁾ și 6), un act solemn⁶⁾, care afară de darurile manuale ale lucrurilor mobile⁷⁾, renditele pe viață constituite în mod gratuit unei a treia persoane⁸⁾, art. 1643 c. c. și donațiunile deghizate sub forma unui contract oneros⁹⁾, trebuie să fi făcută prin un act autentic, art. 813, 827 c. c.¹⁰⁾. Deci nu e un act gratuit, dacă debitorul a dăruit, spre a obliga premitorul său pentru a dobândi un drept¹¹⁾, ut alium obliget, căci aci lipsesce liberalitatea; va fi însă un act gratuit, dacă debitorul, fără să fie obligat ci numai din recunoscință¹²⁾, bună-voință¹³⁾ sau milă¹⁴⁾ face

-
- 1). Unger l. c. 190. Sarigny, l. c. I. 56—58. Meyerfeld, die Lehre von den Schenkungen I. § 3. 4.
  - 2). Unger, l. c. II. 191. Eraclide l. c. II. 206—7.
  - 3). Unger II. 192. Sarigny, l. c. § 149.
  - 4). Unger l. c. 194. Savigny l. c. § 152.
  - 5). Unger l. c. 196. Nacu II. 90. Frey l. c. III. f. 296. Vangerov l. c. I. § 121. nr. III. Eraclide II. f. 237—38, 243. Arndts f. 107. Contra: Savigny l. c. § 145—160. Meyerfeld l. c. I. § 6.
  - 6). Eraclide II. 207.
  - 7). Eraclide II. 245. Nacu II. 90. Frey III. 302.
  - 8). Unger, l. c. 191, m; Savigny l. c. § 155. Frey l. c. 301. Zacharia IV. 203.
  - 9). Eraclide l. c. II. 248. Troplong, des donations nr. 108². Cas. I. 371—72. Zacharia IV. 204.
  - 10). Nacu II. 91—92. Frey, III. 301. Zacharia IV. 203.
  - 11). Unger II. 190—191.
  - 12). Unger II 221 Crome l. c. 18—19 Arndts, 112.
  - 13). Crome l. c.
  - 14). Unger II 190.

o donațiune unui al treilea, care n'avea nici-un drept să o ceară nici după lege și nici pe baza unui contract (donatio remuneratoria) ¹⁾. Nu e însă o donațiune ci o datio in solutum, dacă cel de al treilea avea o acțiune pentru resplata prestațiunilor sau serviciilor sale făcute ²⁾ debitorului. Donațiunile mutuale, donatio mutua, sunt acte gratuite, art. 838 c. c., căci ele se fac reciprocamente una către alta, presupunând cea a doua validitatea celei precedente, un fel de schimb, velut genus quodam permutationis l. 25 § 41 D. de H. P. Nu's acte gratuite, din cauza lipsei unui interes: derelițiunea unui lucru ³⁾, usucapiunea, prescripțiunea și stingerea servituților prin neus, căci voința donatorului e aci indiferentă și ele nu se operază prin voința lui, — însă da, în cas de o înțelegere prealabilă între ambele părți. Donațiunea poate fi deghizată și sub forma unui contract oneros ⁴⁾, ce o admite articolul 842 c. c. și jurisprudența franceză ⁵⁾; aci va decide existența donațiunei animus donandi a donatorului și coprinsul actului oneros ⁶⁾, negotium mixtum cu donațiune. Donațiunea va fi numai aceea ce rezultă din diferența lucrului dăruit și echivalentul dat de către donator. E o donațiune adevărată, dacă s'a stipulat la o vîndare, ca prețul vîndării să nu se achite.

Donatiunea e de caracter universal și nu se referă exclusiv la o clasă determinată de drepturi. Ea poate fi realizată sub diferite forme, ca prin: transferarea gratuită a unui drept, fie real sau personal, art. 1391

1). Eraclide II 304—05 Unger II 221.

2). Eraclide II. 305.

3). Unger II. 191 n. 10.

4). Eraclide II. 248.

5). Contră Nacu II. f. 94.

6). Unger II. 220. Arndts 113. Savigny, 103. 104. l. 5. § 5. l. 5. § 2. D. de donat. i. V. (24. 1.).

c. c.¹⁾, ca a dreptului de proprietate, 971 c. c., prin constituirea gratuită a unui uzufruct, art. 805 c. c. sau a unei servitute²⁾, prin cesiunea gratuită a unei creanțe³⁾ sau prin delegațiune, când debitorul ca creditor delégă (în mod gratuit pe debitorul seu de a presta unui al treilea, art. 1128. 3. c. c.⁴⁾). Art. 1391 c. c., care cuprinde și drepturile reale⁵⁾ și art. 971 c. c. au de basă vânzarea ca causa cea mai obicinuită și tipică a translațiunii⁶⁾, așa că cesiunea e cărmuită în general de aceleași principii ca și vânzarea⁷⁾. Codul civil nu separă aci partea reală și cea obligatorie a actului concret⁸⁾). Art. 1097 c. c. vorbește chiar de «posesiunea» creanței.

2). Prin renunțarea la un drept în folosul unui al treilea, ca abandonarea unei servitute⁹⁾, împiedicarea nașterii unei creanțe, plătind donandi causa datoriei altuia și împiedicând ast-fel nașterea dreptului de regres¹⁰⁾ sau prin remiterea voluntară gratuită a titlului original de către creditorul debitorului său¹¹⁾, art. 1138 c. c.

3). Prin obligarea la o prestațiune gratuită în folosul unui al treilea (obligando)¹²⁾.

---

1). Unger II. f. 197. Savigny 155 — 158. Meyerfeld, I. c. I. § 15. Crome f. 242—244.
 2). Unger I. c. n. 34. Savigny, f. 118.
 3). Unger I. c. Eraclide III. 143. Savigny, f. 122.
 4). Unger II. 197 nota 35. Crome f. 327 nota 7 și 8.
 5). Crome 243 n. 6.
 6). Crome, 244.
 7). Eraclide III. 143.
 8). Crome, 243.
 9). Unger II. f. 198. Savigny f. 118.
 10). Unger II. f. 198 not. 38.
 11). Eraclide II. 498. Unger II. 198. Crome, f. 371. Duranton XVIII. 357. Zacharia II. 324. n. 9. 12.
 12). Unger, II. 198.

Sunt acte gratuite, asupra cărora există vii controverse. Aşa :

I). Constituirea dotei

Dota p^ote fi constituită de cătră părinții femeii, rudele, sau de un străin, și anume femeii sau direct în folosul bărbatului,—sau p^ote se emana de la femeia însăși. Se vor nasce deci diferite raporturi, în care constituirea dotei va apare sub un alt caracter. Să o privim întâi în privința terțiului constituitor.

E admis în general, că constituirea dotei față cu înzestrătorul e un act gratuit, căci părinții conform art. 186 c. c. nu sunt obligați de a înzestra pe ficele sale¹⁾ și ele n'au nici un drept de a cere dota de la ei. Obligațiunea părinților pentru înzestrarea copiilor aparține domeniului etic, fiind o datorie sfântă a lor, de a asigura viitorul copiilor săi. Părinții deci constituind dota pentru ficele lor, oferă un avantajiu fără a primi ceva în schimb, din contra sunt ținuti de a o garanta, art. 1240 c. c.²⁾ și de a plăti dobânda din ziua constituirei, art. 1241 c. c., dacă dota constă în capitaluri³⁾. Dispozițiunea asta s'a introdus numai spre a asigura căsătoria, căci ficele nu ia nici o obligațiune către înzestrătorul ei, ci din contra ea devine proprietara zestreii, având dreptul de a dispune de ea cu consimțământul bărbatului cum ar vra, fără ca el s'o p^ote revoca pentru neîndeplinirea condițiilor luate, art. 829. c. c.

Constituirea dotei de cătră părinți și cu atât mai mult de un al treilea sau chiar de bărbatul însuși⁴⁾

1). Eraclide I. 157.

2) Eraclide t. III. f. 46.

3). Eraclide l. c. f. 48—49.

4). Eraclide l. c. f. 60. Marcadé. elements du droit français, asupra art. 1541.

conține toate caracterele unei donațiuni, amplificate de dreptul familiar, și articolul 932 c. c. o consideră ca o donațiune—făcută soților sau unuia dintrînșii prin contractul de căsătorie. 4

2). Constituirea dotei față cu femeea și bărbatul.

Vom deosebi, când zestrea a fost constituită de un al treilea (părinții și străinii) și când de femeea însăși. În cazul d'ântăiū dăm de 3 controverse.

a). Se susține, că constituirea dotei e un act oneros cu privire la femeea și bărbatul, căci 1) dota e dată în vederea sarcinilor căsătoriei, ad sustinenda onera matrimonii, cari sunt comune soților, și 2). că în cas de separațiunea bunurilor, femeea e obligată de a întâmpina singură toate aceste sarcine, dacă bărbatul nu 'i a mai rămas nimic, art. 1266 c. c. Această obligațiune însă decurge din faptul căsătoriei¹⁾ și nu din contractul ei, care subsistă și la mórtea bărbatului cum și la reparațiunea patrimoniilor soților, când el s'a sărăcit de tot.

b). În sistemul al doilea se susține, că constituirea dotei e un act gratuit față cu bărbatul și femeea²⁾, căci amândoi primesc dota, fără a fi obligați de a da un equivalent constituitorului.

c). Sistemul al treilea susține, că constituirea dotei este față cu femeea un act gratuit, căci convențiunea între ea și constituitorul e un act de liberalitate, și față cu bărbatul un act oneros, fiind că convențiunea încheată între femeea și bărbatul e un act cu titlul oneros. Acest sistem e admis de majoritatea iuristilor și dintre autori români de prof. Dimitrie Alexandrescu în explicațiunea c. c. t. v. f. 228 not. și în droit ancien et. moderne de la Roumanie, f. 91.

Femeea nu se obligă la nimic la primirea zestre, ce i se constituie, art. 1283 și 1234 c. c.; ea acceptă

---

1). Eraclide I. c. I. f. 161.

2). Peucescu, Obligațiunile I. 413.

numai un simplu avantajii. Sarcinile căsătoriei le suportă ea ca soție și mamă și când n'ar fi înzestrată, ar rezulta ele din obligațiuni luate prin căsătorie către soțul și copiii săi.

Constitutorul dotei nu o poate revoca și nici a o reduce, dacă ea a fost întrebuințată după celebrarea căsătoriei la alt scop de cât la întreținerea sarcinilor căsătoriei¹⁾. Înzestrarea femeii are deci un caracter adevărat de liberalitate, ce e recunoscut și de art. 932 c. c. Bărbatul însă primind dota, ia asupra'și administrarea ei și întreținerea sarcinilor căsătoriei din veniturile ei, art. 1233 c. c.; este deci un achizitor cu titlu oneros²⁾ și față cu el, constituirea dotei poate fi numai un act oneros.

3). Femeea constituie singură dota.

În acest caz constituirea e față cu femeea un act oneros, căci ea a dat zestrea în vederea sarcinilor căsătoriei³⁾.

Constituirea dotei în privința bărbatului și femeii, când dota emană de la dînsa, se va anula prin acțiunea Pauliană, numai dacă bărbatul respective femeea a fost de rea credință.

Donațiunile între soți făcute prin contractul de căsătorie (936 c. c.) sunt adevărate donațiuni și pot fi revocate, dacă soțul a fost și de bună credință⁴⁾.

Obligațiunile naturale.

Codul român și cel frances nu dă nici o definițiune a obligațiunilor naturale⁵⁾, amintesc însă de dînsule

1). Eraclide l. c. III. 63.

2). D. Alexandrescu, l. c. t. v. f. 228 notă.

3). Alexandrescu l. c. t. v. f. 228. n. Peucescu, l. c. I. 411
Laurent l. c. XVI. 455.

4). Alexandrescu, l. c. v. 290 n.

5). Crome l. c. f. 19.

în art. 1092 c. c. După doctrina franceză existența lor e lăsată în aprecierea judecătorului¹⁾, ceea ce e neadmisibil²⁾.

În dreptul român găsim următoarele cazuri de obligațiuni naturale:

1). Art. 1092. c. c. dispune, că achitarea de bună voe a obligațiunilor naturale nu e supusă repetițiunii, adică o repetitio soluti nu e admisă în cazul acesta³⁾. Repetițiunea va avea însă loc, când plata unei obligațiuni naturale s'a făcut din eróre⁴⁾, cujus per errorem dati repetitio est, l. 53. D. de R. I. art. 992 c. c.

2). Plata dobândilor nestipulate sau mai mari, de cât s'a stipulat, nu se poate repeta nici imputa asupra capitalului art. 1588 c. c.

3). Plata de bună voe a unui debit din joc sau prinsore nu se poate repeta, art. 1638 c. c., deci datoriile de joc și de prinsore constituie o obligațiune naturală⁵⁾.

4). Constituirea dotei din partea părinților pentru copii săi, arg. art. 186 c. c.

5). Art. 1653 admite cauționarea unei obligațiuni, ce poate fi anulată în virtutea unei excepțiuni personale ale debitorului, ca în cazul de minoritate a unei femei supuse puterii maritale⁶⁾. Art. 1653 c. c. însă nu vorbește de obligațiuni naturale, ci de acte anulabile din cauza lipsei de capacitate⁷⁾.

---

1). Crome, l. c. 19 not. 20 Eraclide II 392. Zaharia II. nr. 2. Duranton X. nr. 36.

2). Crome, l. c.

3). Eraclide, II. f. 393. 395.

4). Crome f. 23, Duranton t. 13. nr. 680.

5). Crome, 27 Eraclide II f. 394.

6). Eraclide II. f. 394.

7). Crome f. 17 notă 7, f. 25. Zacharia l. c. II. 284 n. 56
Laurent l. c. XVII nr. 28.

6). Actele solemne lipsite de forma legiuită nu produc nici o obligațiune naturală și nu pot fi confirmate¹⁾, căci ea face partea esențială a actului solemn.

Și în dreptul roman nuda pacta produceau numai în unele cazuri, ca la stipularea dobândilor obligațiunea naturală²⁾.

7). Promisiunea simplă, de a împlini o obligațiune naturală, n'are nici un efect, căci îi lipsesce *causa debendi*, art. 966 c. c.³⁾.

8). Obligațiunea naturală poate să serve ca baza pentru contracte noi valabile. Așa debitorul natural poate să ia asupra'și datoria creditorului său natural prin delegațiune sau expromisiune⁴⁾ sau că delegă pe debitorul său în locul său⁵⁾, art. 1128 c. c. Novațiunea va fi deci admisă la obligațiunile naturale⁶⁾, nu însă când sunt în contra legii sau ordinii publice. Obligațiunile naturale nu sunt susceptibile de compensațiune⁷⁾, căci ce se operă ipso jure între obligațiunile egale. art. 1144, c. c.⁸⁾.

9). Obligațiunea nu există în urma prescripțiunei împlinite, conform art. 1091 și 1837 c. c. nici ca obligațiunea naturală, căci ea s'a «stins» cu totul și nu poate fi nici caucionată⁹⁾.

10). Scriitorii francesi mai numără între obligațiu-

---

1). Comp. art. 1168 c. c. Crome, *allgemeiner Theil der modernen französischen Privatrechtswissenschaft*, f. 308 n. 4.

2). Crome, l. c. f. 17—18.

3). Crome, l. c. f. 22.

4). Crome, l. c. 23.

5). Crome, l. c. f. 24.

6). *Eraclide II.* 395. *Duranton I.* 12. nr. 293.

7). *Eraclide II.* 395. 502. Crome, l. c. 25.

8). Crome, l. c. *Laurent*, l. c. XVII. nr. 27. *Zacharia II.* 400 nr. 3 *Unger II.* 205 nr. 13.

9). *Unger II.* 439 n. 10.

nile naturale și unele îndatoriri convenționale recunoscute de societatea și comerțul¹⁾, ca remunerarea serviciilor importante (scăparea de viață), întreținerea rudelor etc., fără ca domeniul dreptului să fie lăsat limitat către cel al moralei²⁾.

Obligațiunile naturale nu pot fi confirmate, art. 1190 c. c.³⁾. Laurent l. c. XVII nr. 31. și Marcadé, l. c. art. 1338 cred, că confirmarea obligațiunilor naturale este admisibilă.

Ei însă schimbă confirmarea cu recunoșterea, care se învovă prin plata voluntară a obligațiunei naturale.

Confirmarea și recunoșterea sunt lucruri cu totul diferite⁴⁾.

Obligațiunea naturală are deci numai efectul⁵⁾, că prestațiunei voluntară făcută pentru împlinirea ei, fie în formă de plată, ca în cazul art 1092. 1588 c. c. 1638 c. c., de către debitor sau prin delegațiune, fie prin alte prestațiuni ca încheerea unei novațiuni, nu mai poate fi repetată. Această împlinire voluntară încumbă după dreptul francez o recunoștere a obligațiunei naturale, de și confirmarea ei este exclusă⁶⁾. Obligațiunea naturală intră deci în domeniul dreptului numai în cazul, când a fost împlinită⁷⁾ adevărat recunoscută. Se cere aci însă o cauză debendi, căci recunoșterea este nulă, dacă coprinde ceva mai mult său alt ceva de titlul original al obligațiunei, căci dacă ea a fost achitată în parte, creditorul nu pô-

---

1). Crome l. c. 28. 20. Zacharia § 297.

2). Crome, l. c. f. 19.

3). Crome, l. c. 24. Eraclide II. 530. Zacharia II. 437.

4). Crome, l. c. 24 n. 37. Eraclide II. f. 529.

5). Pothier, Obligat, nr. 195.

6). Vezi Bigot-Préameneu în exposé des motifs nr. 113.

7). Crome, l. c. f. 21.

te cere și restul¹⁾. Aci maxima: *recognitio nihil dat novi*. Basa obligațiunilor naturale din dreptul român este echitatea și dreptul natural²⁾, teoria generală pe vremea redactării codului, prin ce s'au pierdut limitele în privința moralei, socotindu-se și îndatoririle simple de conștiință și devoțiune ca obligațiuni naturale. Un progres a fost însă, că doctrina cea vechiă a recunoscut, că obligațiunile naturale sunt acelea, cărora dreptul pozitiv le a denegat recunoșterea. Așa Bigot-Prémeneu: „on ne regarde comme, obligations purement naturelles que celles qui, par des motifs particuliers, sont considérées comme nulles par la loi civile.“ Dar și asta este neexact, căci denegarea acțiunei se poate face și din alte cauze ca *turpido cari* nu sunt obligațiuni naturale³⁾. Obligațiunea naturală deci nu poate fi o donațiune⁴⁾, cum o cred unii autori, căci îi lipsesce actul liberalității⁵⁾, cerut de donațiunea, fiind *vinculum equitatis*, unde împlinirea ei este lăsată în voia debitorului⁶⁾. Obligațiunile naturale împlinite de debitorul nu se vor putea privi ca acte gratuite ci ca onerose.

Constituirea unei ipotece

Ipoteca constituită mai târziu pentru o creanță neexigibilă, e un act gratuit, eară pentru o creanță exigibilă un act oneros, căci creditorul o putea obține și cu ajutorul justiției⁶⁾.

---

1). Crome l. c. f. 22.

2). Pothier, l. c. nr. 191. Bigot-Prémeneu l. c. Crome, l. c. f. 16.

3). Crome, l. c. 19 n. 21.

4). Crome, l. c. 26. Arndts f. 347 Unger II. 190 n. 5. Meyerfeld l. c. I. § 4 nr. 4.

5). Unger, ib.

6). Schwanert, die Naturalobligationen des röm. R.

7). Alexandrescu, l. c. v. 227.

Un act de alienațiune e și renunțierea (renunciatio)¹⁾, care p^ote fi făcută în mod gratuit sau cu titlu oneros.²⁾ Renunțierea este abandonarea unui drept fără al transfera la un altul Prin renunțierea se stinge dreptul fără a mai exista în pers^ona unui succes^or, art. 696 c. c. Chestiea rămâne însă controversată, dacă ajunge simpla declarațiune unilaterală sau de e necesară acceptarea renunțierii din partea celui interesat. În cazul prim renunțierea ar fi irevocabilă, iar în cazul din urmă ar putea fi retractat. Este necontestabil, că pentru abandonarea unui drept dobândit nu se cer mai puține împrejurări de cât pentru nașterea lui³⁾, adică acte cu cuprins contrar. Omnia jure contrahuntur, contrario jure pereunt, l. 153. D. pro derel. 41. 7. Proprietatea unui lucru fără stăpân nu se dobândește numai prin simplă voință, ci se cere încă ocupațiunea, deci proprietatea nu se va pierde prin simplă voință a proprietarului, ci posesiunea trebuie să fie părăsită cu această intențiune (derelinctiunea)⁴⁾. Posesiunea însă se pierde prin simplă voință a posesorului, de a nu o posedea⁵⁾, l. 17 § 1. D. de acqu. poss. 41. 2. La obligațiunii, renunțierea devine perfectă numai, dacă a fost acceptată și din partea debitorului⁶⁾, art. 1138 c. c. Nu poți elibera printr'o liberațiune unilaterală pe un debitor, care nu o vra, și debitor tuus non vult a te liberari et

1). Unger II f. 173. Crome, l. c. 370—371.

2). Unger II 186, not. 49 Crome f. 371. Alexandrescu, l. c. II f. 649.

3). Unger II. f. 181.

4). Unger II. f. 182.

5). Unger II. f. 181, not. 31.

6). Eraclide II f. 497 Savigny IV f. 128. 129. Unger II. f. 183. Crome, f. 370. Duranton XII nr. 357. Laurent XVIII n. 337 Zacharia 324. 9.

praesens est non potest invitus a te solvi, l. 91 D. solut. 46. 3.

Se p^ote renuncia la orⁱ-ce drept, ce p^ote fi obiectul unei transac^{ti}unii¹⁾. Debitorul va putea deci renun^{ta} la posesiunea, proprietatea $\text{\u0219}$ la t^ote drepturile sale reale (jura in re aliena)²⁾, ca la servitute³⁾, la un usufruct⁴⁾ art 562 c. c. Renun^{ci}area la un usufruct se p^ote face in mod oneros $\text{\u0219}$ gratuit $\text{\u0219}$ in cazul din urm^a, fiind o dona^{ti}une, trebuie s^a se observe formele prescrite pentru dona^{ti}uni, transcriindu-o in condicile tribunalului imobilului⁵⁾

Renun^{ci}area la obliga^{ti}uni se face prin remiterea datoriei din partea creditorului, care are acela^{si} efect ca $\text{\u0219}$ plata, art. 1031 c. c.⁶⁾. Debitorul va putea remite datoriile sale in mod expres sau tacit, fac^{end} actele concludente⁷⁾, ce sunt enumerate in art. 1138 1142 c. c. fie c^a inapo^{ez}a debitorului s^{eu} titlul original sau copia legalisat^a a titlului sau c^a descarc^a pe debitorul s^{eu} principal, eliber^{and} cau^{ti}unile. Remiterea se p^ote face in mod gratuit, in care cas nu sunt de observat formele pentru dona^{ti}uni⁸⁾, sau in mod oneros, fie prin executarea⁹⁾ sau asigurarea unei conven^{ti}uni anterio^{re}, sau c^a a fost achitat in mod indirect¹⁰⁾.

---

1). Eraclide ll. 497.

2). Unger ll. f. 182.

3). Nacu I. f. 56.

4). Alexandrescu l. c. t. ll. 649.

5). Crome, 371. Alexandrescu ll. f. 649 art. 722 $\text{\u0219}$ 723
proc. civ.

6). Eraclide ll. 498. Crome 378.

7). Eraclide ll. 497—500. Crome f. 374—78.

8). Crome f. 372. Laurent XVIII. n. 535, Zacharia I. $\text{\u0219}$ 35
f. 89 Dec. tribun. imperial t. 8 f. 309.

9). Eraclide ll. 497.

10). Crome 373.

Art. 2839 c. c. vorbește despre renunțarea la o prescripțiune. Dreptul român a adoptat aci teoria doctrinei celei vechi existente pe timpul redactării codului francez, după care prescripțiunea ar fi schimbarea unor drepturi în ôre-care timp, în cursul căruia s'ar fi dobândit proprietatea sa și s'ar fi eliberat de o obligațiune art. 1837 c. c., confundând cauza cu efectul¹⁾, pe când ea e numai un mod de dobândire sau stingere de drepturi, art. 1091, 645 c. c. Doctrina cea vechiă subdivizată prescripțiunea într'o acquisitivă, adică usucapiunea, și într'o extincțivă sau liberatoră, prescripțiunea propriu zisă²⁾. Usucapiunea are de obiect proprietatea și servitutele³⁾, iar prescripțiunea propriu zisă obligațiunile și acțiunile⁴⁾. Dobândirea sau liberațiunea se operează la prescripțiune ipso jure și nu epe exceptionis, după cum își explica doctrina cea vechiă dreptul roman pe vremea alcătuirii codului civil⁵⁾. Evident deci, că se poate renunța la ea, nu însă la o prescripțiune viitoare⁶⁾, ce ar contraveni ordinii publice, art. 1838 c. c., pe când dreptul prussian o admite. Prescripțiunea nu e nici un act gratuit și nici un act oneros, după cum am zis sus, și aci va ajunge simplul prejudiciu al creditorilor pentru a putea intenta acțiunea Pauliană⁷⁾.

Dreptul român n'a admis renunțarea la o succesiune viitoare, încă nedeschisă⁸⁾, art. 702 c. c., inter-

1). Unger II. 250—51, 253 n. 12. Zacharia II. § 209. Eraclide III. 424—5.

2). Unger II 251—252.

3). Unger II 265—270 Eraclide III. 425.

4). Unger II 273—275.

5). Unger II 443 nota 18.

6). Unger II 44 n. 20.

7). Alexandrescu, l. c. t. v. f. 234 notă.

8). Unger II 185 n. 40. Eraclide II f. 83 Zacharia IV 70 Frey III 211 not. 1.

dicând ori-ce stipulațiunii asupra unei astfel de succesiuni¹⁾, art. 965 c. c. Se poate însă renunța la o succesiune deschisă, art. 695 c. c., căci fie-care erede are dreptul de a o accepta sau de a renunța la ea²⁾, *invitus nemo heres*, art. 686 c. c. Acest drept îl poate exercita eredele în cursul termenului legal de 40 de zile³⁾, art. 706 și 708 c. c. sau chiar și în cursul prescripțiunii de 30 de ani⁴⁾, art. 700 c. c., când însă poate fi silit de cei interesați⁵⁾. Eredele are dreptul în cursul acestei prescripțiunii⁶⁾, de a retracta renunțarea sa, dacă succesiunea nu e acceptată de alți eredi, respectând însă drepturile dobândite de cei de al treilea în timpul succesiunii vacante⁷⁾, art. 701 c. c. Odată însă succesiunea acceptată de el, el numai poate renunța⁸⁾ la ea. Renunțarea a fost irevocabilă în dreptul roman și în cel vechi francez⁹⁾.

Renunțarea nimicesce calitatea de erede, cu efect retroactiv, renunțatorul fiind considerat ca cum n'ar fi fost nici odată erede¹⁰⁾, art. 696 c. c. În cazul acesta profită aceia, cari prin acceptațiunea lui ar fi fost vătămați coeredii, și dacă el a fost singur, gradul următor¹¹⁾, art. 697 c. c.

Nu e necesar, ca renunțarea la o succesiune să fie

---

1). Unger l. c.

2). Frey III. 211 Eraclide II. 82 Nacu II. 55.

3). Filemon Ilie, l. c. 109. 111, Aubry et Rau l. c. t. IV. 294. 296.

4). Eraclide, l. c. f. 83.

5). Frey l. c. III 212—213. Zacharia IV. 85.

6). Ce e a se socoti de la deschiderea succesiunii. Marcadé art. 970 nr. 14 Aubry-Rau l. c. IV 169.

7). Ilie, 219. Eraclide 83 Marcadé art. 970.

8). Eraclide l. c. II. 88.

9). Ilie l. c. 218.

10). Alexandrescu, droit anc. 180.

11). Ilie l. c. f. 215.

acceptată¹⁾, ca celelalte renunciări, fiind un drept diferit²⁾, trebuie însă să fie făcută în mod expres sau prin un mandatar³⁾ la grefa tribunalului local, unde s'a deschis succesiunea, pe un registru special pentru acest scop, art. 695 c. c. Renunțierea nu poate fi făcută sub condițiune⁴⁾, cu termin⁵⁾ și pentru o parte din succesiune,—nu e deci susceptibilă de modalități⁶⁾, *nemo pro parte heres*.

Unii susțin, că renunțierea la o succesiune constituie numai o neglijență a eredelui, de a-și mări patrimoniul său și nu o pierdere a unui drept existente. În dreptul roman se făcea deosebirea între eredele necesar (sui heredes) și cel voluntar. Eredele necesar dobândia succesiunea din momentul morții de cuius fără știința și voința sa, *ignorans et invitus*, în mod irevocabil, fără să aibă dreptul de a renunța, la silit fiind a plăti datoriile *ultra vires successionis*⁷⁾. Eredele voluntar sau *extraneus* dobândia în momentul deschiderii succesiunii numai dreptul de a o primi, și proprietatea tocmai prin adițiunea ei⁸⁾. Deci dacă eredele voluntar renunța la ea, el a neglijat numai de a se îmbogăți, dar n'a deminuat nimic⁹⁾. Dreptul roman nu admitea acțiunea Pauliană contra renunțării unui erede voluntar la succesiune¹⁰⁾. În dreptul ro-

---

1). Ilie, l. c. f. 151, Demolombe, cours de code civil t. II nr. 517.

2). Unger l. c. II 173.

3). Eraclide l. c. 96, Ilie 148. 210. Frey l. c. III 215 Zacharia IV 4 82.

4). Eraclide II. 94, Ilie, 148.

5). Ilie 148—49. Aubry-Rau, IV f. 282 Nacu II. f. 60.

6). Eraclide II. 85 Frey III. 214.

7). Ilie, l. c. f. 104.

8). Ilie, 104 Alexandrescu l. c. III. 351.

9). Alexandrescu III. 354 Mourlon, 1178.

10). Alexandrescu l. c.

mân însă toți moștenitorii fără deosebire¹⁾ au ipso jure proprietatea bunurilor succesoriale a die mortis a lui de cuius chiar fără știrea și voința lor, sub condițiunea resolutore de a renunția²⁾. Transmisivitatea proprietății se operează aci instantaneu, în cât moștenirea nu rămâne nici un moment vacantă, intrând eredele ipso jure în centrul bunurilor decedatului³⁾. Acceptarea succesiunii n'are alt efect, de cât că suprimă eredelui dreptul, de a renunția⁴⁾, art. 694 c. c., eredele declară prin ea, că vra să exercite proprietatea lui dată prin lege asupra succesiunii⁵⁾. Unii din moștenitori, descendenții și ascendenții au a die mortis și posesiunea succesiunii⁶⁾, art. 653 c. c. (sesina), pe când ceilalți dobândesc posesiunea numai de la justiție⁷⁾. Predarea posesiunii de către justiție nu transmite proprietatea cum nu o da tutorele predându-o minorului emancipat⁸⁾. Resultă deci, că în dreptul român, eredele fiind proprietar a die mortis lui de cuius își mărește ipso jure din acest timp patrimoniul său și prin urmare gagiul creditorilor săi⁹⁾. Renunțarea face dar, că bunurile succesoriale iasă din acest patrimoniu și gagiu comun constituind astfel o deminuare de avere¹⁰⁾. Ea nu poate fi privită deci ca o simplă neglijență, de ași mari patrimoniul său, după cum a fost în dreptul roman.

Creditorii vor putea intenta acțiunea Pauliană con

---

1). Ilie 21, Alexandrescu III. 355.

2). Ilie 105.

3). Unger, VI. 8.

4). Ilie 105, Frey III. 216.

5). Frey III. 214 notă.

6). Ilie 19—20, 21 Mourlon 1178 Alexandrescu I. c.

7). Ilie, I. c. 21.

8). Unger II. 21 not. 24.

9). Ilie 224, Demolombe II nr. 557.

10). Alexandrescu III. 355. Eraclide II. 461.

tra renunțării la o succesiune¹⁾, art. 699 c. c. Justiția va autoriza pe creditorii de a primi succesiunea în virtutea lezei²⁾, pentru a fi plătiți din ea până la concurența creanțelor lor, art. 699 c. c., fără ca renunțarea eredului să dispară, căci el se consideră ca cum n'ar fi fost nici odată erede³⁾, art. 696 c. c. primind restul din porțiunea lui coeredii sau gradul următor⁴⁾. E deci inexat, când art. 699 c. c. ține, că creditorii vor accepta „succesiunea pentru debitorul lor, în locul și rîndul său⁵⁾”. Ei nu pot fi urmăriți de creditorii succesiunii⁶⁾, căci nu sunt moștenitori.

Se mai invocă în sprijinul ipotezei, că acțiunea Pauliană ar fi admisibilă în contra neglijenței de a-și mări averea și art. 1748 c. c. care dispune, că atât bunurile prezente cât și cele viitoare sunt gagiul comun al creditorilor, prin urmare refuzul de a dobândi bunurile viitoare ar avea de consecință micșorarea gagiului comun.

Lucrurile viitoare, neexistente, res futurae, pot fi obiectul obligațiunilor⁷⁾, art. 965 c. c. și mai ales în comerț⁸⁾, sub condițiunea ca ele să existe sau să fie posibile pe timpul prestațiunei⁹⁾, adică neprohibite

---

1). Ilie, I. c. Pothier, des succes. ch. III. s. III. 53. Alexandrescu I. c. Eraclide I. c.

2). Alexandrescu, droit anc. 180 A. Greg. Bonachi, codic. civ. român comentat, t. III. f. 139. Frey III. 219. Duranton VI. 512.

3). Alexandrescu III. 358 Eraclide II. 95 Ilie 226—7. Frey III. 219.

4). Alexandrescu I. c. Eraclide I. c.

5). Alexandrescu III. 358.

6). Alexandrescu III. 359. Bonachi, I. c. 140.

7). Eraclide, I. c. III. 112 Crome 38.

8). Alexandrescu V. 111.

9). Nacu I. 121. Crome 38, allgem. Theil, f. 204. Alexandrescu V. 110—118.

de lege și de fapt¹⁾, *impossibilia nulla obligatio est* l. 185 D. de R. I. Avem deci o convenție condițională care în cas de neîndeplinirea condițiunei, n'are simț²⁾. Astfel de convențiuni sunt: *emptio rei speratae*³⁾, vânzarea unui lucru viitor; nu *emptio spei*, unde se vinde numai speranța⁴⁾, și ce e un contract aleator⁵⁾, art. 1399—1401. c. c., vânzarea lucrului străin⁶⁾, căci art. 1599 c. fr. care o opria, n'a fost adoptat de legiuitorul român⁷⁾, donațiunea averii viitoare, ce o va avea donatorul la mórtea sa⁸⁾, art. 933 c. c. Bunurile viitoare ale debitorului vor forma numai atunci gagiul comun al creditorilor săi, când vor fi intrate la timpul său în patrimoniul debitorului; până atunci ele sunt un obiect nedeterminat și sustrate de drepturile creditorilor. Astfel debitorul poate refusa o donațiune oferită, fără ca să constituie o deminuaire a patrimoniului său, căci el declară numai de a nu primi o policițiune simplă lui făcută, fără ca să se fi formât un contract între amândoi, ce ar oferi un drept propriu dis⁹⁾. Debitorul neglijază aci numai de a-și mări averea sa, fără a înstreina vre un drept inerent al patrimoniului său. Deci neglijențele de a mări averea nu pot constitui o alienațiune a averii debitorului.

Actele de înstreinare ale debitorului trebuie să in-

---

1). Arndts 314. Savigny ib. 137. Mömsen, Beitrage zum Oblig. r. I. c. I. II.

2). Alexandrescu V. 112. Vering l. c. 562, n. 8.

3). Alexandrescu V. 111—12. Arndts 485.

4). Alexandrescu V. 113.

5). Alexandrescu V. 112. Eraclide III. 112.

6). Arndts ib. Vering 562.

7). Alexandrescu V. 113.

8). Alexandrescu V. 117.

9). Alexandrescu V. 205. Aubry et Rau IV. § 312. f. 126.

trunescă toate condițiunile esențiale pentru existența sa, ca consimțimentul contractanților și o cauză adevărată și licită¹⁾, art. 948, 966—968 c. c., adevărată rațiunea imediată și directă²⁾, ce determină pe părțile de a contracta³⁾. Actele debitorului, cari n'au fost făcute cu consimțimentul contractanților⁴⁾ sau unde declarațiunea nu corespunde cu voința adevărată a lor⁵⁾, exprimând numai aparența ei⁶⁾, — sau cari sunt lipsite de cauză sau au o cauză falsă, fie că debitorul crede în existența unei cauze neexistente, fie că exprimă o altă cauză de cât cea adevărată⁷⁾, sunt acte simulate, negotia simulata, les actes d'éguisés. Declarațiunea părților contractante exprimă numai în aparență voința lor, existând un neacord intenționat între declarațiunea și voința sub ascunderea voinței adevărate⁸⁾. Contractanții au contractat numai în aparență, uniți fiind, de a nu vroi aceea, ce au declarat că a vroit⁹⁾. Actele simulate pot fi de două feluri. Părțile n'au intențiunea de a face un act, de și declarațiunea lor represintă un atare ca vroit¹⁰⁾, sau că

---

1). Alexandrescu v. 24. 227. Nacu I. 112. Eraclide III, 16—17.

2). Art. 948 c. c. confundă aci condițiunile esențiale cu cele pentru validitatea obligațiunilor. Alexandrescu v. 21. Afară de asta e stilisat în spiritul doctrinei vechi, având părții ce se obligă în loc de părților contractante sau reprezentanților lor. Alexandrescu V. 21. 24.

3). Alexandrescu V. 55. 128. Nacu I. 123.

4). Consentire est in unam eandemque sententiam concurrere.

5). Unger II. 118. Barazetti I. c. 124.

6). Unger II. 119. Barazetti I. c. not. 30. Arndts 68—69.

7). Alexandrescu V. 131—2.

8). Unger II. I. c.

9). Barazetti, I. c. 124.

10). Barazetti, I. c. 124.

părțile vreoșe un atare, însă un alt ca cel exprimat¹⁾. În cazul d'întăiu avem un act simulat propriu zis, iar în cazul al doilea un act disimulat. Actele simulate sunt nule, neesistente și nu produc nici un efect juridic²⁾, lipsite fiind de voința contractanților și de cauză, art. 966 c. c. Nuda et imaginaria venditio pro non facta est, l. 35. D. de C. E. Ele se fac, spre a sustrage un lucru creditorilor sau spre a înșela pe alții³⁾. Debitorul, de es. vinde sau amanetază un lucru al său pentru un preț imaginar, fără a-l preda, sau eliberază o chitanță pentru o datorie de joc, punnd ca cauză împrumutul⁴⁾. Actele desimulate, negotia dessimulata, sunt valabile, dacă actul vroit disimulat întrunesc toate condițiunile sale și n'are o cauză ilicită, proibită de lege sau nu e contra ordinei și moravurilor publice⁵⁾. Plus valet, quod agitur, quam quod simulate concipitur, l. 5. Cod. p. r. quod ag. 4. 22. Copărtașii execută separațiunea unui patrimoniu prin vinzare, schimb sau învoelă, în loc să o facă prin împărțelă⁶⁾, fără a viola o lege. Actele simulate pot fi atăcate chiar de părțile contractante⁷⁾ și moștenitoriî lor cum și de creditorî anteriorî și posteriorî⁸⁾ pe basa art. 1718 și 1719 c. c. conform cărora și bunurile debitorului, care au fost obiectul actelor simulate, forméză gagiul comun al ior⁹⁾, cerend prin acțiunea în simulațiune ca justiție

1). Unger II. 119.

2). Barazetti l. c. Alexandrescu V. 133.

3). Unger II. 119 n. 19.

4). Alexandrescu V. 132.

5). Barazetti 126; Unger II. 121. Windscheid, Pand. I. 75.

6). Barazetti 126. 127.

7). Barazetti, l. c. 124. Alexandrescu V. 275.

8). Alexandrescu V. 271. Barazetti, l. c. Stabel, l. c. 349.

9). Alexandrescu V. 266.

să le declare ca neexistente în totul sau în parte), lipsite fiind de cauză și consimțimentul contractanților sau având o cauză falsă și ilicită. Această acțiune e cărmuită de art. 966 c. c. Creditorii vor dovedi simulațiunea prin martori și presumpțiuni²⁾, părțile contractante însă vor trebui să mai aibă și un început de probă scrisă³⁾, art. 1197 c. c. Acțiunea în simulațiune nu e o variațiune a acțiunii Pauliane, fiind că la actele simulate e indiferent, dacă debitorul a devenit prin dănsule insolubil⁴⁾ sau dacă le a făcut în fraudă lor⁵⁾.

Actele de alienațiune cu titlul oneros trebuie să producă pierderea unui drept⁶⁾, prin care s'ar micșora averea debitorului și gagiul constituit prin art. 1718 c. c. al creditorilor săi. Din dispozițiunea generală a art. 975 c. c. reesă, că toate actele oneroase de felul acesta pot fi revocate prin acțiunea Pauliană; ea este deci o acțiune generală⁷⁾. Actele acestea vor fi, cari au de obiect înstrăinarea proprietății a unui lucru, ca vîndarea, schimbul, împrumutul, — est autem alienatio omnis actus per quem dominium transfertur, l. 205 D. de R. I. cesiunea creanțelor sau acțiunilor art. 1392 c. c.⁸⁾, a unei succesiuni deschise, art. 1399—1401 c. c.⁹⁾ și drepturile litighioase, art. 1402 c. c. adecă a unui proces pendinte înaintea justiției¹⁰⁾ și novațiunea, art. 1128 c. c. unde transformă

-
- 1). Alexandrescu V. 267.
  - 2). Alexandrescu V. 274—275. Peucescu I. 469.
  - 3). Alexandrescu l. c. Peucescu l. c.
  - 4). Alexandrescu V. 272. Demolombe XXV. 236.
  - 5). Alexandrescu V. 273.
  - 6). Unger II. 173. Arndts 64.
  - 7). Alexandrescu V. 246.
  - 8). Eraclide III. 144. Duranton, 16 nr. 496.
  - 9). Eraclide III. 150.
  - 10). Eraclide III. 153. Troplong nr. 989.

o obligațiune în altă¹⁾, fie că substituie o creanță unei alte fie că înlocuiesc pe debitorul cel vechi prin un alt,—plata și datio in solutum, sau posesiunea ca amanetul²⁾, și folosința unui lucru, ca închirierea, usufructul, dar chiar hotăriri judecătorești, unde debitorul în urma unei înțelegeri frauduloase cu terțiul a fost condamnat, art. 1264 c. c.

Să analizăm unele acte de înstrăinare.

Obligațiuni la purtător sau nominative. Codul civil român nu amintesc despre ele, ci numai codul comercial, acordând emisiunea lor asociațiilor comerciale, art. 166 c. com. Am ajuns la chestiile cele mai controversate ale timpului de astăzi, cari sunt menite de a umple lacuna cea mai mare a dreptului modern de obligațiuni³⁾, și despre cari Puchta a dis, că ele nu sunt obligațiuni ordinare⁴⁾, și Savigny, că sunt un contract cum incertă persona⁵⁾.

Obligațiunile la purtător (au porteur) și nominative erau necunoscute dreptului roman⁶⁾. Ele provin de prima dată în Franța în secolul al 13-lea și în Germania în secolul al 14-lea⁷⁾. Creditorul este aici fiecare posesor al hârtiei (au porteur) sau al cărui nume e trecut pe ea (fie celui d'întăiu creditor sau a indosatorului,—hârtia rectă și a la ordre). Obligațiunile acestea presupun numai eliberarea unui înscris, în care debitorul contractează o datorie fără a arăta

---

1). Eraclide II. 489.

2). Alexandrescu V. 109; art. 1127 c. fr. eliminat din c. român. Unger II. 176 n. 16.

3). Unger, das Versprechen als Verpflichtungsgrund im heutigen Recht, 15.

4). Puchtă, Cursus der Institutionen III. § 267.

5). Savigny, Obligat, II. 89.

6). Vering, I. c. 487.

7). Vering, I. c.

causa, cu oricare al treilea, care o va avea în posesiunea sa și se obligă de a achita la prezentarea ei¹⁾. Condițiunea este, ca hârtia să fi încăput în mâinile unui al treilea și să fi fost pusă în circulațiune²⁾, Dreptul posesorului posterior se naște aci imediat, basându-se pe promisiunea debitorului, fără ca să aibă loc vre-o cesiune, succesiune singulară sau chiar novațiunea³⁾. Inscrisul devine un obiect de marfă, îndată ce i s'a adăogat clausula de ordre sau forma unei scrisori⁴⁾. Causa obligațiunei e aci numai inscristul. «Obligațiunea au porteur,» dice Unger, „apare ca o promisiune publică în scris, ca o promisiune intruptă de o datorie; cine are hârtia, are și promisiunea în mâna sa.“

Afară de teoria lui Siegel există alte două asupra obligațiunilor au porteur. Cea d'întâia e cea a contractului literal, după care obligațiunile au porteur sunt un contract, în care promisiunea cea dată în scris, și fără a i se arăta cauza, este acceptată de un al treilea. Cea a doua e teoria creațiunei a lui Iv. Kuntze⁵⁾, după care actul există deja în espresiunea unilaterală a debitorului, adecă e deja format prin eliberarea sau conceperea inscristului și acceptarea celui al doilea. Prin inscrist s'a creat numai hârtia, dară existența ei e suspendată. Numai voința debitorului este decisivă, pe când cea a dobânditorului e numai accesoriă și secundară. Ne declarăm în contra acestei teorii, fiind că actul se naște fără știrea și

---

1). Siegel, das Versprechen als Verpflichtungsgrund im heutigen Recht, f. 115. 108—109. Savigny II. § 65, Waltherr, deutsches Privatrecht § 257.

2). Siegel l. c. 111, 134; Unger, Verpfl. 16.

3). Siegel, l. c. 110 n. 1.

4). Siegel, f. 111.

5). Kuntze, Inhaberpapiere f. 356. Siegel 124.

voința posesorului din simplă promisiune scrisă a debitorului¹⁾.

Debitorul poate se promită și în public ceva aceluia ce i va face o prestațiune anumită, pentru plata căreia poate fi acționat²⁾. Promisiunea această publică era cunoscută și Romanilor, după cum ni dovădesce o inscripțiune murală de la Pompeji³⁾, nu era însă recunoscută în dreptul roman⁴⁾. Dreptul român ca și cel frances n'au nici o dispozițiune în această privință. Promisiunea publică coprinde o promisiune unilaterală, care obligă nu numai pe autorul ei de a se ține de cuvânt ci și de a achita pe acela, care a implinit prestațiunea⁵⁾. Ea nu e însă un contract, cum crede majoritatea scriitorilor⁶⁾, ce ar deveni perfect prin prestațiunea celui de al doilea, căci publica fides recere, ca o promisiune dată în public să fie implinită⁷⁾ și cine cere premiul promis pentru prestațiunea sa, nu vroește prin asta să stabilească îndatorirea promitentului de al achita⁸⁾, ci trebuie să plătească din cauza publicității promisiunii sale.

În aceste 3 cazuri, singura policitatiune dă naștere unei obligațiuni și determină astfel o excepțiune la regulă generală, că obligațiunea fără consimțimentul părților contractante, adică fără policitatiunea debitorului și acceptarea ei de către creditorul nu poate

---

1). Siegel, l. c. 128.

2). Unger, Versprech f. 15.

3). Eine Vandschrift auf Pompeji, in Allgem. Zeitung, Suppl. din 8/7 1875. f. 2978.

4). Ihering, dogmatische Jahrb. IV. 93. Siegel l. c. 92.

5). Siegel l. c. 92. Unger, l. c. f. 14.

6). Bruns in Holzendorff'sche Encyclopedie, 380. 390. Vering 611—12. Vindscheid Pand. II. § 309, Ihering l. c. IV. 98. 101, Schweppe, römisches Privatrecht III. § 504 Arndts 241.

7). Unger, l. c. 14.

8). Siegel l. c. 107.

exista, art. 948 c. c., dară odată policitațiunea acceptată, ea nu mai p^ote fi retractată ¹⁾. Acceptarea policitațiunei e necesară în dreptul român și la contracte bilaterale între absenți, care însă trebuie să ajungă la cunoștința propuitorului, art. 36 c. com. La contracte unilaterale între absenți acceptarea nu se cere, ci e destul, ca propunerea să ajungă la cunoștința părții celei lalte, art. 38 c. com. Contractul se nasce aci din simplul fapt al policitațiunei. Dispozițiunea asta o găsim și la Hugo Grotius in *de jure belli et pacis* II. cap. 41 § 15. El și Ludvig din Molina din secolul al 16-lea in, *de justitia et jure* 1614 t. II. f. 263 descompuneau contractul după procedura dreptului vechiu german în promisiunea și acceptarea, pe când în dreptul roman contractul obligaționar se forma prin cererea și promisiunea ²⁾, creditorul având rolul principal și inițiativa ³⁾. La Germani, contractul consta din făgăduința, *geluede* ⁴⁾, oferind propuitorul mâna sau predând un lucru *óre-care* ⁵⁾, și din acceptarea, luând acceptantul în primire mâna sau obiectul oferit ⁶⁾. În dreptul german prevala deci activitatea debitorului, eară în dreptul roman cea a creditorului. Teoria germană asupra contractului a fost adoptată de doctrina naturală, reprezentată prin Hugo Grotius, Rudloff ⁷⁾ cum și de codificațiunile noi, ca de dreptul prusian, din 1794 (p. 1. t. 5 § 4), austriac din 1811 (§ 861), după cari contractul este o promisiune acceptată, cum și de romanistiî Puchta,

---

1). Alexandrescu V. 21. 35. 37. Eraclide III. 10.

2). Siegel, l. c. f. 1.

3). Kuntze, l. c. 257. Siegel, 5.

4). *Sachsenspiegel* III. 40 § 2.

5). Siegel, l. 8.

6). Siegel l. c. 2. 8. Kunze l. c. 353 *Landesordnung von Salsburg v. u. 1328*, § 25.

7). Rudloff, *de acceptatione et ejus jure*, 1676.

Arndts etc. Opinia germană despre acceptarea unei promisiuni date pare a fi atât de generală, că comentatorii germani Zacharia¹⁾, Stabel²⁾ ai codului frances, care a adoptat stipulațiunea romană și în art. 1108 (948. c. r.) presupunând voința creditorului, stabilește ca condițiune esențială a unui contract, le consentement de la partie, qui s'oblige,—înțeleg aici consimțimentul părților în sensul unei promisiuni pe o parte și acceptarea ei de către cealaltă parte³⁾.

Isvórele germane, ca Sachsenspiegel⁴⁾, Brúner Schöffenbuch n. 595⁵⁾, Richtsteig Landrecht I.⁶⁾, Baierisches Landrecht din 1756 IV. 1. § 9. dispun, că propuitorul este ținut de a se ține de promisiunea sa și de a o implini⁷⁾, adică promisiunea era obligătoare pentru propuitorul. Cu toate acestea, dreptul vechi german permitea propuitorului până la împlinirea unor formalități, de a retracta promisiunea, Dreptul acesta de retractare a trecut apoi în dreptul comercial german, art. 319 din 1849⁸⁾ și să găsească și în art. 36 al codului comercial român. După amândoua legi, propuitorul are dreptul de retractare la contracte între absenți în cazul, când acceptarea a ajuns peste termenul hotărît său obicinuit.

După dreptul german, promisiunea este fundamentul contractului⁹⁾, căci ea determină copriusul și mărimea obligațiunei¹⁰⁾, pe când acceptarea ei e o

---

1). Zacharia, l. c. ll. 340.

2). Stabel, l. c. f. 317.

3). Siegel l. c. 17.

4). Sachsenspiegel III. 7. 41 sat. sal he stede halden.

5). Promissa, quae homo voluntarie facit adimplere debet.

6). 19 § 13. 41. § 1. și 7.

7). Unger, Verspr. f. 3.

8). Siegel, l. c. f. 40.

9). Iacobi, dogmatische Jahrbücher IV. 283. 284.

10). Unger, Verspr. 6.

condiție numai accesoriă și de o însemnătate secundară¹⁾, ce este numai necesară, pentru că o cere însuși propuitorul²⁾. De aceea există contracte unilaterale, în cari promisiunea trebuie să fie dată într-o formă solemnă³⁾. Și în dreptul roman se cerea numai solenitatea unilaterală la *expensilatio*, însă ea trebuia să fi făcută de creditorul și nu de debitorul, al cărui *nudus consensus* ajungea⁴⁾. Cum vedem, în dreptul german, promisiunea a dat obligațiunilor o formă obiectivă, individualitatea subiectului fiind indiferentă, și activitatea creditorului deveni accesoriă. În dreptul roman însă se consideră mai mult partea subiectivă a obligațiunei, care a fost așa legată de persoanele contractante, în cât nu putea forma obiectul circulațiunei⁵⁾. În dreptul german promisiunea putea fi făcută succesiv la mai multe persoane⁶⁾, fără ca o persoană determinată să existe ca creditor⁷⁾, adică unde simpla promisiune forma obligațiunea, cea ce în dreptul roman era imposibil, *ex nuda pollicitatione nulla actio nascitur*. Dacă acceptarea unei promisiuni este de o însemnătate secundară și are numai un caracter accesoriu, și promisiunea este fundamentul și cuprinsul contractului e lesne de înțeles, că promisiunea poate fi dată în mod obligator, fără să fie acceptată de o persoană determinată. „Dacă, ține Unger“, se poate obliga cineva cu un altul, de ce nu s'ar putea obliga și fără învoială, căci și în cazul d'întaiu cauza cea adevărată a obligațiunei este voința proprie a debitorului.“ Promisiunea obligatorie o găsim

---

1). Unger, *Verspr.* f. 6.

2). Siegel, l. c. f. 48.

3). Unger, *Verspr.* f. 2—3. Siegel, l. c. f. 17.

4). Kuntze, *Institutionen*, f. 470.

5). Crome, l. c. 10, not. 4.

6). Siegel, l. c. 44.

7). Siegel, l. c. 45, Unger, *Verspr.* f. 3.

în dreptul modern la obligațiunile au porteur, promisiunile publice, listele de subscripțiuni pentru binefaceri și la contracte între absenți. Art. 38 c. com. dispune, că în contractele unilatereli, propunerea e obligatorie îndată ce ajunge la cunoștința părții căreia este făcută, adică fără ca acceptațiunea să fie necesară.

Se nasce acu întrebarea, în ce mod se vor putea ataca aceste acte, dacă sunt făcute în fraudă creditorilor, prin acțiunea Pauliană, persoana achizitorului fiind aci nedeterminată sau greu de aflat. În orî ce cas, domeniul acțiunii Pauliane s'a lărgit în dreptul modern.

Actele enunțate la contractul de căsătorie (titl. IV. al cărț. III.) nu sunt o derogăție la principiile generale ale acțiunii Pauliane¹⁾, după cum se prevede în art. 976 c. c. Articolul controversat 1476 din codul frances, care dispune, că regulele de la împărțela succesiunilor ar fi de aplicat și la împărțela comunității conjugale, n'a fost adoptat de codul român. La promulgarea grăbită a codului civil român s'a omis de a aduce în concordanță art. 976 c. c. cu artic. mai târziu eliminat 1476 din c. franc. Articolele invocate 1261 și 1264 c. c. nu coprind nici o derogare sau restricțiune, ci din contră o aplicațiune a acțiunii Pauliane.

Plata unei datorii exigibile, fie în numerar sau prin datio in solutum sau chiar prin constituirea unui drept (solvendi causa²⁾ pe calea cesiunii, delegațiunii sau a novațiunii³⁾ nu se va putea revoca prin acțiunea pauliană⁴⁾, de și creditorii au fost prejudiciați prin deminuarea patrimoniului debitorului. Cre-

---

1). Alexandrescu V. 250.

2). Crome I. c. f. 327 nota 8.

3). Crome, I. c. 324 nota 12.

4). Alexandrescu V. 246.

ditorul achitat a primit numai aceea, ce i se cuvenia), de și știea bine, că debitorul e insolubil și nu poate plăti integral pe creditorii săi, nihil dolo creditor fecit, qui suum recepit, l. 129 D. 50. 17. Excedentul de la datio in solutum poate fi însă revocat, intru cât ar întrece suma reală a datoriei achitate.

Excepțiune fac plățile unui comerciant falit, de sigur pentru asigurarea creditului și operațiilor comerciale. Plățile, cari au fost făcute în urma sentinței declarative de faliment, sunt nule de drept, art. 720 c. com. Art. 721 c. com. dispune însă, că plățile făcute în orî-ce timp se pot anula, dacă creditorii au avut știrea despre insolabilitatea debitorului²⁾.

Plata unei datorii neexigibile, adică a unei datorii cu termin, neajunse încă la scadență, făcută de debitor este valabilă și nu poate fi revocată prin acțiunea Pauliană, căci actul este deja existent și numai executarea lui e amânată³⁾, praesens obligatio, cujus solutio in diem dilata est, l. 46 pr. D. de V. O. § 2. I. de V. O. 3. 15. Debitorul, care a achitat datoria înainte de termin, nu mai poate repeta plata⁴⁾, art. 1023 c. c. și dacă a făcut-o din eróre. În general stipilarea terminului se face în favorul debitorului⁵⁾ art. 1024 c. c., diei adjectionem pro reo esse, l. 10. 56 D. de cond. indeb. 12. 6.,— în cursul căruia el poate executa după plac⁶⁾, peste care însă nu poate trece⁷⁾ art. 1023 c. c. Creditorul însă a contractat actul sub die solutionis numai cu condițiunea, că

1). Savigny, Obligationenrecht I. § 50.

2). Alexandrescu V. 246 not. 5.

3). Eraclide II. 433.

4). Crome f. 136. Larombière ad art. 1186 n. 34. Aubry-Rau IV. § 303. nr. 10 Laurent nr. 185.

5). Nacu I. 159 Crome, 124. Frey III. 352.

6). Eraclide II. 433.

7). Crome, 135.

debitorul va fi solvabil în ziua prestațiunei¹⁾. El va putea deci cere achitarea datoriei și înainte de termenul sosit, dacă debitorul a micșorat siguranțele date său se află în stare de insolvabilitate, art. 1025 c. c. Creditorul achitat înainte de termen profită de discountul sau interusuriul datoriei și creditorii frustrați îl vor putea revoca prin acțiunea Pauliană²⁾. După dreptul comercial, art. 720, plata datoriei neajunse la scadență, făcută în urma sentinței declarative de faliment, fie în bani, fie prin cesiune, vânzare, compensațiune, e nulă de drept.

Creditorii eredelui vor putea anula acceptarea unei succesiuni încărcate cu datorii, dacă a fost făcută de erede în înțelegere cu creditorii defunctului, spre a frustra pe creditorii săi³⁾. Pothier dice: Dacă un debitor insolvabil acceptă o moștenire insolvabilă, considerându-o ca făcută în prejudiciul creditorilor și în fraudă lor, cred că ei pot cere separațiunea bunurilor sale de ale moștenirii, rescindând acceptarea și obligațiunea luată de debitor, în fraudă creanțelor lor.“

Cu toate acestea chestiunea e controversată.

Unii susțin, că acțiunea Pauliana e esclusă, căci art. 699 c. c. o conferă numai în contra renunțării unei succesiuni și o refusă în contra acceptării ei, și art. 976 c. c. se referă numai la dispozițiunea art. 785 c. c. În dreptul roman, acțiunea Pauliană era admisă în contra acceptării frauduloase a unei moșteniri⁴⁾, ce a fost adoptat și de dreptul vechi francez⁵⁾. Contra acestei opinii se poate obiecta, că eredele acceptând moștenirea, devine reprezentantul defunctului, heres sustinet personam defuncti, patri-

---

1). Cromè, 138 Pothier, oblig. nr. 234.

2). Alexandrescu V. 247. Peucèscu, I. 428.

3). Ilie, l. c. 202. Eraclide II. 98. 112.

4). l. 3. princip. eod.

5). Pothier l. c.

moniul s^{eu} mărindu-se și confundându-se cu acela al defunctului, hoereditas adita jam non est haereditas, sed patrimonium heredis, obligat fiind de a achita toate datoriile succesiunii, art. 653, chiar când moștenirea nu le-ar putea acoperi toate, l. 8 de acq. vel om. hered. Eredele poate preveni acestei îndatoriri, acceptând moștenirea sub beneficiul de inventar, cum va fi însă atunci, când el a pierdut acest drept, fie că a acceptat-o simplu, fie că tribunalul îl condamnă ca erede simplu (art. 711 c. c.), fiind că a ascuns obiectele de a le succesiunii? Creditorii eredului n'au dreptul de a cere separațiunea patrimoniului lui, ci numai creditorii defunctului, art. 784 c. c. și anume contra lor și nu în contra eredului¹⁾, spre a împiedica achitarea celor d'întăiu din moștenirea. E deci just, ca creditorii frustrați ai eredului să pot anula pe calea acțiunii Pauliane acceptarea unei succesiuni prea onerose, prin ce eredele ar deveni insolubil sau și ar mări insolvabilitatea sa. Ilie dice deci: „Prin urmare va trebui să argumentăm cu art. 699 a fortiori ear nu a contrario, pentru că dacă codul admite acțiunea Pauliană în contra renunțării prin care eredele neglijază numai de a augmenta gagiuł creditorilor s^{ei}, a fortiore trebuie să o admitem în contra acceptării, prin care il deminuează²⁾).

O dispoziție specială și o esceptie în sensul a. t. 976 c. c. de la regula generală a art. 975 c. c.³⁾ cuprinde art. 785 c. c., care acordă creditorilor dreptul de a interveni cu cheltueala lor la împărțela unei moșteniri, spre a împiedica orice manoperă frauduloasă a eredului în prejudiciul lor⁴⁾, fie că privighiează în-

1). Eraclide II. 117. art. 781 c. c.

2). Ilie I. c. 203.

3). Alexandrescu v. 250. Eraclide II. 160.

4). Alexandrescu v. 250. III. 600 Eraclide II. 158.

părțela¹⁾, fie că se opun la actul, care le ar putea prejudicia²⁾, fără însă a avea dreptul de a se amesteca în operațiunile ei³⁾. Art. 785 c. c. mai dispune că creditorii, cari n'au intervenit la o împărțelă, fie chiar și fraudulosă, nu o mai pot ataca⁴⁾ cu acțiunea Pauliană, nici chiar sub cuvânt de fraudă, jura vigilantibus, dormientibus, dessunt. Codul civil a introdus această dispozițiune din considerațiunii de ordine publică și în interesul liniștei familiei⁵⁾. Creditorii eredului au dreptul de a cere ca împărțela moștenirii să se facă în prezența lor⁶⁾. În dreptul roman, creditorii n'aveau dreptul de intervenție și de opoziție la împărțela unei moșteniri, ci numai de a ataca împărțela severșită în mod fraudulos⁷⁾.

Excepțiunea art. 785 c. c. este controversată. Sistemul întâiu acordă acțiunea Pauliană numai în contra unei împărțeli severșite, dacă ea s'a efectuat în mod fraudulos, căci: 1) ar fi injust de a nu admite anularea unei fraude făcute în prejudiciul creditorilor neintervenienți și 2). Treilhard a dis la prezentarea art. 785 c. c. (882 c. fr.) corpurilor legiuitoare: „Creditorii nu pot ataca o împărțelă făcută fără fraudă în absența lor, afară dacă s'a procedat în prejudiciul unei opozițiuni formate.“ Terminii clari ai art. 976 și 785 c. c. resping acest sistem neadmisibil. Sistemul al doilea susține, că acțiunea Pauliană e admisibilă numai atunci, când deminuarea fraudulosă a patrimoniului s'a făcut în fraudă tuturor creditorilor și nu a unora.

---

1). Ilie 508.

2). Eraclide l. c.

3). Alexandrescu III. 602.

4). Alexandrescu III. 604. Bonachi III. 361. Pothier ch. IV. Peucescu I. 423.

5). Ilie l. c. f. 508.

6). Alexandrescu, l. c. III. f. 605.

7). Alexandrescu, l. c. III. f. 603.

Creditorii nu vor putea atăca împărțela prin acțiunea Pauliană: 1) dacă ea s'a operat în prezența lor, căci se presupune, că ei au aprobat-o în mod tacit, 2) dacă ei n'au intervenit și n'au făcut nici o opoziție. Creditorii însă o vor putea atăca prin acțiunea Pauliană: 1) dacă împărțela s'a făcut în lipsa lor, fără să se știe samă de opoziția și intervenția lor¹⁾, art. 785 fine, 2) când împărțela s'a făcut cu atăta grabă și precipitare, în cât creditorii fraudati n'au avut timpul necesar de a interveni și a face opoziție²⁾ și 3) după jurisprudența francesă, când erediul au tănuit în mod fraudulos mórtea lui de cujus³⁾. Excepțiunea art. 785 c. c. se aplică și la împărțirea fondului comun al soților, art. 1291 c. c., nu însă și la cea a unei societăți, căci după art. 1530 c. c. aci se aplică numai formele împărțirii unei moșteniri și obligațiunile între eredi⁴⁾.

A doua excepție la art. 975 c. c. cuprinde art. 720 și 721 al codului comercial, care nu se aplică în materie civilă⁵⁾. El dispune, că toate actele și operațiunile falitului în urma sentinței declarative de faliment, apoi actele și înstrăinările cu titlu gratuit făcute în urma datei încetării plăților sunt nule de drept, nulitatea lor însă poate fi invocată numai de creditorii falitului, eară art. 721 c. com., că sunt anulabile toate actele și înstrăinările frauduloase, cari ar fi fost făcute în orî ce timp, numai dacă creditorii au știut insolvabilitatea falitului. Plata unei

---

1). Alexandrescu V. f. 252. Ilie 509. Aubry-Rau V. 291. Eraclide II. 159.

2). Alexandrescu V. 251. III. 605. Ilie 510. Bonachi III. 361. Demolombe XVII. 243, 245.

3). Alexandrescu V. 251.

4). Alexandrescu III. 602.

5). Alexandrescu 247 notă.

6). Alexandrescu V. f. 222.

polițe după încetarea plăților este însă valabilă, art. 724 c. com. și cu drept cuvânt, căci anulându-se plata poliței, purtătorul n'ar putea să facă protest nici să urmărească pe giranți. Acțiunea Pauliană s'ar putea intenta «pe cale de regres» în contra ultimului obligat, art. 724 c. com., dacă el a avut cunoștința de încetarea plăților în momentul, când cambiala a fost trasă s'au girată.

II.

A doua condițiune obiectivă a acțiunei Pauliane este prejudiciul, *eventus damni*, scrisă la finele art. 975 c. c. „actele viclene, făcute de debitor în prejudiciul drepturilor lor.“ care în articolele 562 și 699 c. c. e înlocuit prin cuvântul „paguba creditorilor.“ Textul frances e mai puțin exact, căci a adoptat terminii dreptului roman, care nu separa *fraus* de prejudiciu, l. 79, D. de reg. juris. Actul debitorului trebuie să cauzeze un prejudiciu, o pagubă creditorilor s'ei). Ei vor fi păgubiți, dacă debitorul prin actul contractat cu cel de al treilea a produs insolabilitatea sa sau și a mărit pe cea existentă²⁾, căci gagiul comun al creditorilor s'a deminuat și numai ajunge spre a plăti integral pe toți creditorii. Condițiunea acésta este esențială și fundamentul acțiunei Pauliane, e o acțiune subsidiară³⁾. Ea nu va avea loc, dacă debitorul în urma actului isprăvit mai are avere destulă, de a achita pe creditorii s'ei și ar fi injust, ca terțiul posesor, care n'a contractat nimic cu ei, să fie turburat din cauza debitorului, care dispune încă de o avere suficientă, căci creditorii ca strē-

---

1). Laurent l. c. XVI. 434. Frey II. 36?. Zacharia II. 257. Nacu I. 201. Alexandrescu V. 222.

2). Alexandrescu, ib. Mourlon II. 1174. Eraclide II. 459. Zacharia ib. Demolombe XXV. 178.

3). Alexandrescu V. 223. Aubry-Rau II. 342.

în actului contractat între debitor și cel de al treilea nu sunt de loc prejudiciu. Obligațiunea terțiului se poate naște numai din prejudiciul, ce s'a cauzat prin micșorarea patrimoniului debitorului. Prodhon dice: «ar fi o injustiție manifestată, de a acorda creditorilor, dreptul de a turbura pe un terțiu posesor, care personal nu le datorește nimic, lăsând în pace pe debitorul lor, care se află în pozițiune de a i satisface.»

Insolvabilitatea debitorului trebuie: 1), să proviă, cel puțin în parte, din actul debitorului, ce se atașă¹⁾, iar nu din un alt act posterior, cu care nu stă în nici o legătură causală, cum ar fi, când debitorului i ar mai rămânea o parte din avere de a achita integral pe creditorii săi; 2), să existe în momentul intentării acțiunei. Insolvabilitatea debitorului trebuie să fie o consecința imediată a actului seversit de debitor²⁾. Resultă de aci, că creanța creditorului, care intentază acțiunea Pauliană, trebuie să fie anterioară actului debitorului³⁾, căci patrimoniul debitorului de pe timpul actului nu putea fi afectat ca gajiu pentru creditorul posterior⁴⁾. Se poate însă, că debitorul a intenționat prin actul său de a vătămă dreptul unui creditor posterior⁵⁾, care se putea prevedea, când acțiunea Pauliană va fi admisă⁶⁾. E controversat, dacă o creanță cu semnătură privată trebuie să dobândească dată sigură anterioară prin unul din mijlocele ale art. 1182 c. c. naintea seversirei actului, sau nu? Art. 1182 dispune, că actul sub semnătura

---

1). Alexandrescu V. 222. Aubry-Rau 343.

2). Eraclide II. 459.

3). Alexandrescu V. 242. Eraclide ib.

4). Alexandrescu ib. Aubry-Rau 344. n. 13. Duranton X. 574. Demolombe XXV. 232.

5). Alexandrescu, droit ancienne 449.

6). Alexandrescu V. 243. Marcadé IV. 1502.

privată nu face credință în contra celor de al treilea, de cat din ȕiua, în care s'au sevêrșit faptele enumerate în acest articol¹⁾, adecă înscrisurile private fac proba numai atunci, când aũ datã certã, fãrã a face vre o distingere. Uniĩ, ca Demolombe, Aubry et Rau, susțin, cã aplicarea art. 1182 c. c. nu e de nevoie, cãci fraudã face excepție la tôte regulele și e de ajuns, pentru revocarea actului. Alții, între cari și eminentul jurist Alexandrescu, Laurent (XVI., 461), Peucescu²⁾ aplicã art. 1182, c. c., cãci creditorul trebuie sã probeze data certã a actului atãcat și cã singura probã a fraudei nu ajunge. Peucescu ȕice: convențiunile se probãzã eu înscrisuri, conform legel, când a fost în puțința reclamantului sã 'și procure înscris; ear faptele și intențiunile, prin martori și presupțiuni; și mai departe, ca sã remãnem în adevêr, trebuie sã lãsãm fiecãruia din cele douê principii domeniul sêu de aplicațiune, art. 1182 când se invocã o convențiune, și proba liberã când se invocã un fapt.»

Conform regulei actori incumbit probatio a art. 1169 c. c., creditorul care atacã actul debitorului prin actiunea Paulianã, trebuie sã probeze, cã insolvabilitatea a provenit din actul respectiv³⁾, cãci actiunea Paulianã nu va fi admisã, dacã insolvabilitatea a luat naștere din un alt act independent de acesta⁴⁾. Proba se va face prin urmãrirea averi debitorului, punându-o în vânzare unde prețul eșit nu e suficient pentru a desinteresa pe creditori. „În practicã, ȕice Peucescu⁵⁾, se va reduce curat și simplu la o probã, cã ai vroit sã urmãresci pe debitor și cã n'ãl gãsit ni-

1). Alexandrescu, ib. Eraclide II. 548.

2). Dreptul nr. 270.

3). Alexandrescu v. 222, droit anc. 394 Eraclide II. 459.

4). Mourlon II. 1174.

5). Dreptul nr. 270.

mic. " Proba nu va fi necesară, când debitorul se află într'o insolvabilitate notorie¹⁾ sau în stare de faliment, căci încetarea plăților se constată aci prin hotărârea judecătorească, art. 697 c. com. Terțiul achisitor, în contra cui acțiunea Pauliană e intentată, e în drept a cere de la creditorii reclamânți proba insolvabilității debitorului²⁾, adică urmărirea averei lui, dovădind, că patrimoniul lui nu ajunge pentru achitarea creanțelor lor. Terțiul are aci beneficiul de discuțiune. Dacă terțiul n'ar usa de beneficiul discuțiunei, atunci tăcerea lui ar fi o recunoștere tacită a insolvabilității debitorului³⁾. Discuțiunea averei debitorului însă nu poate fi pusă din oficiu⁴⁾, creată fiind în interesul părților și poate fi invocată în orice stare a procesului, nu însă de prima oră la curtea de casație⁵⁾. Beneficiul acesta de discuțiune diferă de acela cuprins în art. 1663 și 1664 c. c. care e acordat fidejursorului. Fidejursorul e obligat împreună cu debitorul principal și poate fi urmărit de creditorul îndată ce debitorul nu l'a achitat și fără ca să fi pus în întârziere⁶⁾. Fidejursorul urmărit poate să invoce beneficiul de discuțiune, *beneficium ordinis et excussionis*, cerând, ca creditorul să discute mai întâiu averea debitorului, art. 1663 c. c.⁷⁾. Acest beneficiu e legat de următoarele două condițiuni: 1), că fidejursorul e obligat să indice creditorului bunurile debitorului și 2), să anticipeze cheltuețele executării,

---

1). Alexandrescu v. 223 n. 3. Laurent XV. 436.

2). Alexandrescu v. 223. Mourlon II. 1174, Eraclide II. 460
Laurent XVI. 437.

3). Demolombe XXV. 185.

4). Demolombe XV. 185. Alexandrescu ib.

5). Alexandrescu v. 223 not. 2.

6). Eraclide III. 303. Troplong nr. 232.

7). Troplong nr. 270.

art. 1664 c. c.¹⁾ Beneficiul acesta constituie numai o excepție, care trebuie invocată în limine litis²⁾. La acțiunea Pauliană, beneficiul de discuțiune constituie însă o apărare de fond a terțiului achisitor, care o poate invoca în ori-ce stare a procesului și fără să fie obligat a anticipa speșele discuțiunii.

Discuțiunea bunurilor e fundamentul acțiunii Pauliane, căci e vorba, să se constate deminuarea patrimoniului debitorului, prin care se nasce de bia obligațiunea terțiului achisitor.

II.

Condițiunile subiective ale acțiunii Pauliane.

Condițiunile subiective ale acțiunii Pauliane sunt:

1), animus său consilium fraudandi, viclenia debitorului, „actele viclene“ a art. 975 c. c. și II. conscientia fraudis său complicitatea terțiului achisitor.

I. Nu este de ajuns, ca debitorul să aducă prin actul său vre-o pagubă creditorilor săi. Articolul 975 c. c. mai cere, „acte viclene făcute de debitor în prejudiciul creditorilor. Pe lângă prejudiciul cauzat, dreptul român mai cere pentru exercițiul acțiunii Pauliane și condițiunea subiectivă, viclenia său fraudă, animus fraudandi din partea debitorului. Este viclenia, fraudă animus fraudandi, când debitorul sevrșesce actul înștrăinării cu intențiunea de a și causa insolvabilitatea său de a și mări cea preexistentă, știind că prin asta va aduce un prejudiciu, o pagubă creditorilor săi³⁾. Debitorul trebuie deci să știe, că prin actul său va deveni insolvabil și va păgubi pe creditorii săi⁴⁾. Se cere deci pentru exercițiul

1). Frey III. 151. Zacharia II. 529. Eraclide III. 303.

2). Frey ib. Pothier nr. 44.

3). Mourlon II. 1175 Alexandrescu v. 225. Frey II. 362. Zacharia II. 256. Laurent XVI. 441.

4). Alexandrescu II. 650.

acțiunii Pauliane intențiunea fraudulôsă, de rea credință a debitorului, care trebuie să existe în momentul facerii actului¹⁾ și să fie îndreptată măcar contra unui creditor. Dacă debitorul a sevășit actul dăunător cu bună credință, creditorii săi prejudiați nu'l vor putea revoca²⁾, căci dreptul obligațiunilor se bazează pe bona fide a contractanților, art. 970 c. c. și răspunde numai pentru dol și culpa³⁾. Creditorii păgubiți trebuie să sufere consecințele neglijenței lor că n'au luat asigurarea reală pentru creanțele lor.

Mai multe articole din codul civil, cari presupun principiile artic. 975 c. c., diferă în stil de acest articol. Sunt înainte de toate art. 562 și 699, cari vorbesc numai de „pagubă“ sevășită prin renunțiere, ca și cum intențiunea fraudulôsă n'ar fi de trebuință pentru exercițiul acțiunii Pauliane și ar ajunge renunțierea păgubitoră⁴⁾. Dificultatea se mărește, că redactorii francezi au înlocuit după cererea tribunalului de casație cuvântul *frauda* prin *prejudiciu*⁵⁾. De aci s'au născut 3 sisteme de interpretare, în privința lui *animus fraudandi ex parte debitoris*.

Sistemul I. distinge între actele onerose, donațiunile și renunțările și cere pentru cele două d'întăiu proba fraudei și prejudiciului, pe când pentru renunțările, cari sunt rezultatul unei singure voințe și anume a renunciatorului, ar ajunge proba prejudiciului și nu este necesar, să existe *frauda debitorului*⁶⁾. Partisanii acestui sistem sunt Demante (v. 82), Duranton (X. 578) etc. Teoria acésta este neadmissi-

---

1). Mourlon II. 1175. Nacu I. c.

2). Alexandrescu V. 225.

3). Crome, 99, 102—103. Laurent XVI n. 143. Demolombe XXV 192.

4). Alexandrescu III. 355. Bonachi, I. c. 138. III.

5). Alexandrescu III. 356. Bonachi *ib.*

6). Alexandrescu III. 355.

bilă, căci renunciările, cum am mai dis, copriind alienațiunea unor drepturi deja dobândite și art. 975 c. c. in terminii săi generali nu face nici o deosebire între actele cu titlul oneros și cel gratuit și cere pentru amândouă acte fraudă, viclenia debitorului, fără de care acțiunea Pauliană e imposibilă.¹⁾ Afară de asta, paguba este sinonimă cu fraudă²⁾, cea din urmă fiind o consecință celei d'ântâi, presupunându-o in tot de-a-una. Codul Napoleon in art 1167 (975 c. r.) vorbesce numai de fraudă³⁾ și nu de prejudiciu, cu tôte că doctrina și practica francesă a recunoscut fără restricțiune prejudiciul ca condițiunea esențiala a acțiunei Pauliane. Secțiunea legislatoră a consiliului de stat a mai formulat un al doilea articol modificător, ce era să urmeze după art. 975 c. c. dar care n'a fost admis de redactori⁴⁾. Gaius la comentarea legeri Aelia Sentia crede, că orî-ce liberare de sclavi trebuie să fie anulată, pentru că a fost făcută in paguba creditorilor, presupunându-se aci fraudă. Codul Caragea vorbesce numai despre stricaciunea creditorilor, subînțelegînd aci și viclenia. Demolombe (XXV. 154) dice, că „cercetînd lucrările preparatôre rezultă, că legiuitorul n'au avut nici de loc intențiunea, pe care ei vroesc a i împrumuta, și acțiunea Pauliană e admisibilă, fie in contra donațiunilor directe, fie contra renunciărilor in favorem, de cât numai când a fost fraudă din partea debitorului, care le a constituit.“ Artic. 562 și 699 c. c. copriind deci o aplicare a principiilor artic. 975 și nici de cum o derogare la principiile lui⁵⁾.

Sistemul al II. admite fraudă numai la acte cu

---

1). Alexandrescu III. 356 Laurent XVI 443. Peucescu I. 334.

2). Alexandrescu, II. 650, III. 356, V. 225.

3). Alexandrescu V. 222.

4). Peucescu I. 384.

5). Bonachi II. 198.

titlu oneros nu și la cele gratuite, fie ele donațiuni sau renunțări, căci debitorul dăruind cu bună credință terțiului l'ar îmbogăți în paguba creditorilor săi, și nu este nimerui permis, de a se inavuți cu paguba altuia. Acest sistem a trecut și în codul portughez, art. 1035¹⁾.

Sistemul al III. cere ca condițiunea esențială pentru acțiunea Pauliană animus fraudandi al debitorului, fără a destinge între actele cu titlul oneros și gratuit. De sistemul acestă se ține majoritatea juristilor francesi²⁾, toți juristii români³⁾ și codul italian⁴⁾. Sistemul acesta de origine romană a esistat și în dreptul vechiu frances⁵⁾.

II. Conscientia fraudis sau complicitatea terțiului achisitor. Art. 975 c. c. în laconismul lui nu vorbește nimic despre terțiul achisitor și sub-achisitor⁶⁾. Decî are cuvântul doctrina, cum ea s'a desvoltat din dreptul roman. Ea destinge între actele onerose și cele gratuite. La actele onerose, achisitorul și sub-achisitorul trebuie să fie complicele fraudei debitorului, conscii fraudis, adecă amândoi trebuie să fi știut, că actul isprăvit cu debitorul respective cu achisitorul va pricinui o pagubă creditorilor debitorului⁷⁾. Ei trebuie decî să cunoscă intențiunea frauduloasă a

---

1). Alexandrescu V. 226 nota.

2). Laurent XXV. 443. Marcadè IV. 497. Demolombe XXV. 194.

3). Alexandrescu III. 356 V. 225, dr. an. 180. Bouachi, l. c. Nacu I. 203 Peucescu I. 384.

4). Alexandrescu, dr. an. 181.

5). Alexandrescu V. 226. Pothier les oblig. II. 153.

6). Nacu I. 201.

7). Alexandrescu V. 227—230. 238—239. Laurent XVI. 446. Demolombe XXV. 196. Mourlon II, 1176. Nacu l. c. Eraclide II. 461—2. Frey II. 362. Duranton II. 436. Zacharia II. 257.

debitorului și trebuie în același timp să și participe la dânsa. Creditorii nu vor putea intenta acțiunea Pauliană de cât în cazul, când reaua credință a existat din partea debitorului și achisitorului său a subachisitorului. Nu va fi de ajuns, când achisitorul a știut numai, că debitorul, cu care a săvârșit actul, are creditori, căci cum țice Demolombe¹⁾, acela ce are creditori nu este incapabil din cauza asta de a administra averea sa.“ Terțiul achisitor prin complicitatea este obligat în baza art. 998 c. c. de a despăgubi pe creditori de daunele cauzate prin actul fraudulos, deci acțiunea Pauliană va fi aci admisibilă contra terțiului. Dacă achisitorul și subachisitorul au fost de bună credință, revocarea actului oneros nu va fi admisă²⁾. Doctrina o justifică astfel, că creditorii și achisitorii, fiind în bună credință, luptă pentru a evita o pagubă certant de damno vitando, dar achisitorul său subachisitorul se află în posesiunea lucrului și echitatea cere, ca cel ce e în posesiune, să fie preferit, în pari cauza *possessor haberi debet*³⁾. Achisitorii n'au tratat cu creditorii ci numai cu debitorul, căruia au dat în schimb un echivalent indestulător⁴⁾, creditorii însă au fost neglijenți, că s'au încrețut în debitor și n'au cerut o asigurare reală, *alii creditores suae negligentiae expensum ferre debeant*, l. 24 quo in fr. cr. 42. 8.; ei trebuie deci să suporte consecințele neglijenței lor. Minoritatea autorilor susține, că acțiunea Pauliană va fi admisă contra subachisitorului în cazul, când el a dobândit un lucru în buna credință de la un achisitor de rea credință, căci a primit un drept desființat⁵⁾. Majorita-

---

1). Demolombe XXV. 196.

2). Alexandrescu V. 231 Mourlon II. 1176.

3). l. 128 Dlg. 50. 17.

4). Alexandrescu ib.

5). Alexandrescu V. 237. Aubry-Rau § 313. Laurent XVI. 465.

tea juristilor admite însă aci, achisitorul mala fide să restituie creditorilor prețul primit respective valoarea lucrului, dacă nu s'a vindut cu un preț real). Se poate însă înempla, că subachisitorul de rea credință și achisitorul de bună credință; asta va fi, când fraudă e concertată între debitor și subachisitor²⁾ și vindarea d. e. se face cu achisitorul numai spre a ascunde fraudă.

La acte cu titlul gratuit, complicitatea, nu e recerută³⁾. Codicele român n'are nici o dispozițiune în această privință. „Nu stă în lege, țice Mourlon,“ dar a existat în dreptul roman și în jurisprudența noastră vechiă și cum codul s'a mărginit a reproduce cu o manieră generală terminii formulei vechi, nu e probabil să fi înțeles a o modifica părăsind acea distincția, pe care echitatea și natura chiar a lucrului o recomandă.“ Acțiunea Pauliană se va putea intenta contra achisitorului și subachisitorului pentru restituirea lucrului primit în mod gratuit, fără să se ia în samă, dacă au fost de bună sau de rea credință⁴⁾. În orî-ce cas ei aũ un câștig pe nedrept, nefiind permis nimerui de a se îmbogăți în dauna altuia⁵⁾. Majoritatea juristilor o justifică prin maxima vechei doctrine, luate din l. 11 § 6. l. 34 pr. D. de minor. 4 l. 41 D. de R. I., că acela qui de damno vitando certat e de preferit celui, qui versatur in lucro captando, ce însă e contestată de scõla germană⁶⁾. După această regulă, creditorii luptă pentru a evita o pagubă și a reintra în drepturile sale, certant de damno vitando,

---

1). Alexandrescu V. 239.

2). Alesandrescu V. 238. not. 2.

3). Alexandrescu V. 230. Frey II. 362. Zacharia II. 256.

4). Demolombe XXV. 258. Nacu I. 201. Mourlon II. 1176. Zacharia II. 256. Eraclide II. 461. 462.

5). Laurent XVI. 446 Aubry-Rau, § 313. Mourlon II. 1176.

6). Unger, I. f. 629. n. 28.

eară terțiul, care nu dă nimic în schimb, spre a realiza un câștig, certat de lucro captando. Drepturile amândurora nu sunt deci egale, dacă terțiul ar fi și de bună credință; de aceea echitatea cere, ca creditorul să fie preferit¹⁾. Terțiul achisitor de bună credință va restitui numai câștigul realizat, nu și fructele percepute, art. 485 c. c.²⁾.

Frauda e o chestiune de fapt³⁾ și buna credință se presupune până la dovadă contrară, art. 1099 c. c., de aceea creditorii reclamânți vor trebui să o dovedească⁴⁾. Proba scrisă nu este absolut necesară, căci creditorii străini de administrația debitorului vor fi în imposibilitatea materială de a-și procura tot de-auna o dovadă scrisă⁵⁾. Ei vor putea deci proba fraudă prin martori, inscripțiuni și chiar prin presumpțiuni (art. 1198 și 1203 c. c.). La actele cu titlul oneros se va cere probarea: lui animus sau consilium fraudandi al debitorului și a complicității terțiului achisitor sau subachisitor, pe când la acte cu titlu gratuit numai a fraudei sau vicleniei debitorului⁶⁾. Greșită este opinia lui Marcadé⁷⁾, care susține că la renunțările gratuite fraudă e tot de-a-una presupusă. Dovada fraudei nu se va cere însă în următoarele cazuri: 1). Când debitorul a înstrăinat cu titlu oneros, în întreg sau în parte imobilul urmărit în urma celei d'întâiu publicări de urmărire, art. 514 proc. civ.⁸⁾; această in-

---

1). Mourlon, l. c. Laurent XV. 446.

2). Alexandrescu V. 232. 239. Demolombe XV 258.

3). Alexandrescu II. 651.

4). Alexandrescu V. 233, II. 651. Frey II. 362. Zacharia II. 257. Eraclide II. 461.

5). Alexandrescu V. 237. Mourlon l. c. Demolombe XXV. 204. Duranton X. 586.

6). Alexandrescu V. II. 650. 236. Mourlon l. c.

7). Marcadé II. 560.

8). Alexandrescu V. 234—35 notă.

străinare e nulă de drept. Creditorii vor dovedi aci numai începutul urmărireii).

2). Inchirierile și arendările debitorului în urma publicațiunilor de vânzare, cum și plățile prin anticipațiune ale debitorului făcute în contra clauselor contractului de închiriere sau de arendare, art. 516 proc. civ.²⁾).

3). După art. 723 c. com. fraudă se presupune până la proba contrară în următoarele acte survenite în urma datei încetării plăților : 1), toate actele, plățile și înstrăinările cu titlu oneros, când cel de al treilea cunoscea starea de încetarea plăților, în care se găsea comerciantul, cu toate că încă nu era declarat falit ; 2), actele și contractele comutative, în cari valorile date sau obligațiunile luate de falit întrec cu mult ceea ce i s'a fost dat sau promis ; 3), plățile datorielor ajunse la scadență și exigibile, cari n'au fost efectuate în bani sau cu efecte de comerț ; 4), gagiurile, anticreșele și ipotecile constituite asupra bunurilor debitorului. Această presumpțiune are loc și pentru actele, plățile și înstrăinările cu ori-ce titlu făcute în cele 10 zile anterioare declarațiunei în faliment, chiar în lipsa punctelor extreme sus enunțate, nu însă inscripțiunile ipotecare luate în virtutea unui titlu recunoscut valabil, cari sunt anterioare sentinței declarative de faliment. În actele aceste debitorul se consideră de rea credință, mala fide³⁾. Dispozițiunile acestea însă nu se vor aplica în materia civilă⁴⁾.

Obiectul acțiunei Pauliane.

Acțiunea Pauliană este o acțiune în daune-interese sau în despăgubire⁵⁾, basată fiind pe dol și îmbogă-

1). Alexandrescu ib.

2). Alexandrescu V. 235 notă, Peucescu I. 429.

3). Mourlon, II. 1177.

4). Alexandrescu V. 235 not.

5). Alexandrescu V. 238. 55, droit anc. 449.

țirea nedreptă. Ea nu este o acțiune în rescisiune în sensul artic. 1900 c. c., căci ea nu poate fi exercitată de părțile contractante, ci numai de un al treilea, de creditorul unei părți, care n'a luat parte la înstrăinare. Actul nu se desființează în privința contractanților, ci rămâne valabil. Ea se poate intenta numai atunci în contra unei părți contractante, dacă ea a fost în mala fide sau s'a îmbogățit pe nedrept, sfărâmand alienațiunea frauduloasă numai până la achitarea creditorilor frustrați și nu mai departe¹⁾. Convențiunea frauduloasă nu e pentru creditorii altă ceva de cât un delict, prin care ei au fost frustrați, rămânând debitorul obligat către terțiul achisitor, ce are dreptul asupra dividendelor cșite din averea debitorului. Proudhon ȳice: creditorii, cari intentă acțiunea Pauliană sunt cei de al treilea lucrând la revocarea unei înstrăinări, care le este atât de străină, că dacă ei ar fi concurat la ea, acțiunea ce o intentă ar fi absolut neputincioasă spre a combate înstrăinarea. Obiectul acțiunii Pauliane e deci numai repararea unei pagube cauzate în mod fraudulos și desființarea convențiunilor²⁾.

Acțiunea Pauliană se deosebesce dar de acțiunea în anulațiune, care e îndreptată contra validității unei convențiuni³⁾, căreia lipsește vre-o condițiune esențială (consimțimentul și capacitatea), anulându-o în privința părților contractante. Acțiunea în anulațiune poate fi esercitată numai de acea parte contractantă, în al cărei interes a fost introdusă de legislatorul⁴⁾; ea este o acțiune reală⁵⁾, sau mai bine ȳis ab-

---

1). Barazetti 107. n. 5. Zacharia II. § 313.

2). Demolombe XXV. 241.

3). Eraclide II. 511.

4). Barazetti 120.

5). Barazetti 110.

solută, care s'ar putea intenta în contra ori-cărui al treilea.

În doctrină găsim două sisteme asupra obiectului acțiunii Pauliane. Sistemul I. împărțit de Duranton (X. 574), Windscheid¹⁾, Laurent (XVI. 483), Stabel Marcadé (IV. 501) și în parte și de jurisprudența română²⁾, susține, că acțiunea Pauliană e o acțiune în anulațiune, care produce însă efectele sale numai pentru creditorii. Sistemul al II. cu partizanii Alexandrescu (V. 255, droit anc. 449), Barazetti (109 n. 7), Aubry-Rau (IV. § 313. 24.), Demolombe (XXV. 245. 199) afirmă că acțiunea Pauliană e o acțiune în daune-interese sau în despăgubire, ce numai corespunde adevărului.

Durata acțiunii Pauliane.

Dreptul român n'a fixat nici un termen, în care acțiunea Pauliană ar trebui să fie intentată, dar nici n'a declarat, că ar fi neprescriptibilă. Din cauza acesta chestiunea a rămas controversată. Sunt 3 sisteme. Primul sistem întemăeat de către Toulhier-Duvergier³⁾ pe baza vechiului drept frances, în care nu era stipulat un termen de prescriere pentru acțiunea Pauliană, lasă determinarea duratei ei în aprecierea judecătorului. Acest sistem e părăsit de toți autorii⁴⁾. El e arbitrar, căci realizarea drepturilor creditorilor este pusă la arbitriul judecătorilor și nu se poate susține față cu dispozițiunile precise ale artic. 1890 c. c. care ține, că „tote acțiunile atât reale cât și personale pe cari legea nu le a declarat neprescriptibile

---

1) Windscheid, zur Lehre des Code Napoleon f. 85.

2). Vezi hotărârea curței din Iași din 1881 publicată la Alexandrescu V. 254 n. 1.

3). VI. 356.

4). Alexandrescu V. 256.

și pentru cari n'a desfipt un termen de prescripțiune, se vor prescrie prin 30 de ani." In sistemul al doilea susținut de Peucescu), Duranton (X. 585), Windscheid l. c. 85) ect. se afirmă, că acțiunea Pauliană fiind o acțiune în anulațiune este supusă termenului prescripțiunii de 10 ani din art. 1900 c. c., din momentul ce creditorii au avut cunoștința de actul fraudulos, căci 1), este témă, că probele se vor pierde într'un restimp mai îndelungat, 2), interesul public cere, că sôrtea convențiunilor să nu fie lăsată în suspensie îndelungată și 3), timpul prescripțional din 1900 c. c. întemează deja o ratificare tacită a actului fraudulos al debitorului, adecă o abandonare a acțiunii Pauliane. Peucescu mai obiectează²⁾, ca art. 1900 c. c. fiind aședat sub titlul „despre prescripțiunii“ și sub capitolul „despre timpul cerut pentru a prescrie“ și nu ca în dreptul frances (art. 1304) sub capitolul despre stingerea obligațiunilor și sub rubrica „acțiuni în nulitate sau rescinsiune“,—constitue deja o regulă generală și nu o excepție, ca în dreptul frances la termenul prescripțional ordinar; afară de asta cuvântul „stricare“ din art. 1900 c. c. coprinde tôte casurile, în cari convențiunea pôte fi anulată. Sistemul acesta este neadmisibil, căci în el se confundă acțiunea Pauliană cu cea în anulațiune, care întemeiându-se pe o ratificare tacită³⁾ se prescrie în mod excepțional în 10 ani, praescriptio extraordinaria, ce este strictissimae interpretationis⁴⁾ și nu pôte fi întinsă și asupra acțiunii Pauliane.

Al treilea sistem, împărtășit de majoritatea juriștilor și cel mai juridic, aplică prescripțiunea prevădută în art. 1890 c. c. adecă cea de 30 ani, care curge

---

1). Peucescu, Obligațiunile I. 441-3.

2). Peucescu, l. c. 443.

3). Alexandrescu V. 257.

4). Eraclide III. 458.

din diua comiterii actului fraudulos, în care actio nata est, fără să se ia în samă, când creditorul a avut știință de fraudă¹⁾.

Terțiul achisitor sau subachisitor nu va putea o² pune acțiunii Pauliane prescripțiunea de 10—20 ani din art. 1895 în privința imobilelor câștigate cu bună credință și justă cauză—și nici cea instantaneă prevădută în art. 1909 c. c. în privința mobilelor, căci aceste prescripțiuni extraordinare se referă, după opinia majorității juristilor la acțiunea reală a proprietarului lor contra posesorului, care a dobândit de la un non dominus și nu repararea pagubelor cauzate frauduloase²⁾. În aceste două articole este vorba de prescripțiunea acquisitivă sau usucapiunea și nu de cea liberatoră, care nu mai poate fi aplicată în materia acțiunii Pauliane.

Controversele esistente nu sunt alt ceva de cât consecințele doctrinei vechi consacrate în definițiunea legală a prescripțiunii din art. 1837 c. c., care în loc de a separa acquisițiunea de prescripțiunea după cauză a unit efectele de dobândire și de pierdere a unui drept într'o singură noțiune, cea a prescripțiunii, care ar fi o schimbare în drepturi în cursul unui timp ore-care, prin care s'a dobândit sau s'a pierdut un drept³⁾.

Persónele acțiunii Pauliane.

Vom deosebi între persónele, cari pot exercita acțiunea Pauliană și între persónele, contra cărora ea poate fi acordată.

---

1). Alexandrescu V. 257. Zacharia II. 256. Dreyer, der Code Napoleon u. das badische Landrecht, 36, Marcadé IV. 503 Laurent XVI. 467. Barazetti 120. Eraclide II. 523. 461.

2). Alexandrescu V. 257—58. Demolombe XXV 242—3. Laurent XVI 469.

3). Veđi Unger II. 250—254 în privința prescripțiunii din codul frances, austriac și prusian; Savigny IV. § 178.

I. Persónele, cari pot esercita acțiunea Pauliană.

Toți creditorii fraudatți fără deosebire, fie chirografari, ipotecari, amanetari și privilegiați cum și cei subrogați în dreptu ile lor, pot exercita acțiunea Pauliană¹⁾, căci termeni generalii ai art. 975 c. c. nu fac nici o deosebire între ei. În ori-ce cas, acțiunea Pauliană va fi mai folositoră creditorilor chirografari de cât celor ipotecari, cari au garanții particulare; însă cum, când gagiul nu e suficient pentru plata sau a fost înstrăinat în mod fraudulos?. Nu e deci nici o cauză de a i denega dreptul acțiunii Pauliane. Dacă însă gagiul ar fi suficient pentru plata creanțelor lor, atunci ea ar trebui refuzată din cauza lipsei de interes²⁾. Admiși vor fi și creditorii cu termeni, adecă aceia, a căror creanță n'a ajuns la scadență³⁾, căci un debitor insolvabil pierde conform art. 4025 c. c. beneficiul termenului⁴⁾. Creanța există și numai execuțiunea ei este amănată, art. 4022 c. c., termenul fiind stipulat în favorul debitorului⁵⁾, art. 4024 c. c. Creditorii condiționali însă n'au dreptul de a intenta acțiunea Pauliană,⁶⁾ căci o creanță contractată sub o condițiune suspensivă n'are ființă pînă la împlinirea condițiunei⁷⁾, creditorul avënd numai dreptul de a face actele conservatoare, art. 4016 c. c. Este însă acțiunea Pauliană o măsură conservatoră? Ea este un act de executare⁸⁾ „Orî câte extensiune“ dice Demolombe XXV. 230, „am da cuvântului acte

---

1). Alexandrescu V. 240—1. Laurent XVI. 494. Eraclide II. 458—9.

2). Alexandrescu V. 241.

3). Alexandrescu ib. Peucescu I. 365. Demolombe XXV. 230.

4). Zeitschrift für französisches Civilrecht t. 18. 640.

5). Crome 134.

6). Alexandrescu V. 242. Laurent XVI. nr. 459. Peucescu ib.

7). Unger II. 65.

8). Alexandrescu V. 242. Crome 297. 304. n. 20.

conservat6re, ori c6t de cuprind6t6re le ar face cineva, nu vor fi nici 6dat6 in stare s6 le aplice acțiunii revoc6t6re, care este un act de execuțiune.“

Creditorii exercit6 acțiunea Paulian6 in mod individual¹⁾, fie-care in parte, pe c6nd in dreptul roman ea se putea exercita numai in mod colectiv prin curatorul bonorum, reprezentantul masei creditorilor, și in dreptul comercial rom6n la cas de faliment prin un sindic, unde „din ziua declarațiunii falimentului nici 6 acțiune in contra falitului privit6re la bunurile sale mobile sau imobile și nici un act de executare asupra acelor6și bunuri, nu va putea fi intentat sau indreptat de c6t in contra sindicului, art. 713 c. com. „Lucrurile se petreceau deci la Rom6ni, 6ce d. Alexandrescu (t. v. 241 not.), cum se petrec ast6-6i la cas de faliment.“ Creditorii constituiți in mas6 intrau in posesiunea averii debitorului lor insolubil, 6 vindeau și dac6 nu erau pe deplin pl6tiți at6cau prin reprezentanții lor actele f6cute in fraud6 lor; dac6 curatorul bunurilor (sindicul cum s'ar 6ce ast6-6i) pentru un motiv sau altul nu esercita acțiunea, creditorii alegeau sau f6ceau s6 se aleag6 prin pretor unul din ei pentru exercițiul acțiunii. Mai mult inc6, unul din creditorii putea de la sine și in mod spontan eu s6 lucrede in interesul tuturor6.“

Creditorii vor putea exercita acțiunea Paulian6 numai sub urm6t6rele dou6 conțiuni: 1), creanța lor trebuie s6 fie seri6s6²⁾, 2), anterior6 actului fraudulos³⁾, c6ci numai ac6st6 creanță putea s6 fie prejudiciat6 prin actul fraudulos. De creditorii posteriori putem 6ce cu Demolombe⁴⁾, c6 a fost greșala lor, de au con-

---

1). Alexandrescu V. 240.

2). Alexandrescu V. 240.

3). Alexandrescu V. 242, 244. Peucescu I. 367. Eraclide II. 460. Mourlon II. 1181. Laurent XVI. 460.

4). XXV. 242.

tractat cu un om insolubil. Excepțional creditorii posteriori vor avea dreptul de a intenta acțiunea Pauliană, dacă: 1), au fost subrogați în drepturile creditorilor anteriori¹⁾, art. 1107 și 1108 c. c. sau 2), fraudă debitorului a fost îndreptată în mod special în contra creditorilor posteriori²⁾.

Creditorii nu vor putea exercita acțiunea Pauliană, dacă: 1) au concurat la actul fraudulos, 2), au ratificat expres sau tacit actul fraudulos, art. 1190 c. c. 3), au renunțat și 4), au fost plătiți integral de debitorul sau terțiel achisitor:

Debitorile cum și reprezentantul său nu va putea intenta acțiunea Pauliană, de ôre ce creditorii o exercită conform art. 975 c. c. „în numele lor personal“ și nu în numele debitorului.

II. Persónele, în contra cărora se exercită acțiunea Pauliană.

Acțiunea Pauliană fiind o acțiune de daune-interese, ce tinde de a repara prejudiciul cauzat creditorilor, se va intenta contra terțiilor achisitorii, cari au contractat cu debitorul, și subachisitorilor, cari au dobândit de la achisitor lucrul înstrăinat de la debitor cum și în contra creșilor sau succesiorilor universalii ai améndurora. Ea nu este însă admisă, ca în dreptul roman, contra debitorului, care este deja ținut la plată în virtutea obligațiunei sale primitive.

La acte cu titlu oneros, achisitorul trebuie să fie complicele debitorului fraudator; la acte cu titlu gratuit, intențiunea achisitorului este fără orii ce însemnătate, de ajuns fiind să existe animus fraudandi, viclenia debitorului. Achisitorul, fie la acte gratuite de bună sau rea credință, e obligat de a restitui lucrul înstrăinat de la debitor. În ce privesce pe subachisitorii, chestiunea e mult controversată. Regula princi-

---

1). l. 10. § 1. l. 16. D. 42. 8.

2). 1286 din c. Calimac.

pală e, că complicitatea subachisitorului se va cere numai la acte cu titlul oneros, căci ca atare a luat obligațiunea de a desdauna pe creditorii prejudiați, art 998 c. c., pe când la actele gratuite el va fi obligat la restituirea și dacă a dobândit lucrul de la achisitorul în bună credință, fiind că s'ar îmbogăți pe nedrept. Asta rezultă din chiar natura acțiunii Pauliane, ca a unei acțiuni în daune-interese. La acte oneroase acțiunea Pauliană nu se va putea intenta contra unui subachisitor de bună credință¹⁾, lipsind o condițiune esențială subiectivă a ei, ci numai în contra achisitorului, care va restitui prețul primit de la el sau valoarea reală a lucrului. Opinia minorității juriștilor susține însă, confundând acțiunea Pauliană cu cea în anulațiune și dreptul personal cu cel real, că ea se va putea intenta contra subachisitorului de bună credință, căci achisitorul, dice ea, nu putea transmite subachisitorului de cât un drept revocabil și desființat, *nemo plus juris ad alium transferre potest quam ipse habet*, deci «tote actele de dispozițiune făcute de cel ce este complice la prima fraudă, cad, fără a destinge dacă cei de al treilea sunt de bună sau rea credință²⁾), *resoluto jure dantis, solvitur jus accipientis*. Teoria acésta este neadmisibilă, căci actul contractat între debitor și achisitorul este valabil și cel din urmă răspunde numai pentru complicitatea sa la fraudă debitorului, prin care e obligat de a desdauna pe creditorii fraudăți.

Efectele acțiunii Pauliane.

Am văzut, că acțiunea Pauliană e o acțiune personală, creată numai în interesul unor creditorii prejudiciați de către un debitor de rea credință, care poate

---

1). Alexandrescu V. 239, Duranton X. 582. Demolombe 202. Aubry-Rau IV. § 313. Marcadé IV. 499. Peucescu I. 437.

2). Laurent XVI, 465.

fi intentată numai în contra persoanelor anumite, adică terțielor achisitorî și subachisitorî, și numai dacă au fost de rea credință la acte onerose. Obiectul acestei acțiuni este repararea pagubei cauzate creditorilor prin un delict al debitorului. Ea este o acțiune în daune-interese sau de despăgubire și nu o acțiune în anulațiune, căci actul subsistă între părțile contractante, între debitor și terțiul achisitor și subachisitor. Actul fraudulos nu se anulează, căci creditorii cer, ca actul să nu le fie opozabil și să se repare paguba cauzată. Creditorii caută numai, să zădărnicescă efectele actului întru cât sunt păgubiți și nimic mai mult, considerând ca cum bunul n'ar fi fost instrăinat din gagiul lor comun. Art. 699 c. c. anulează renunciarea unei succesiuni „numai în concurența creanțelor,” ce au să le ea creditorii. Art. 975 c. c. vorbește de „ataca” și nu de a revoca, pe când art. 562 și 699 c. c. de „anulare,” care destingere între aceste două cuvinte nu e în tot de-a una menținută în codul civil frances¹⁾ și cel român; dreptul din Baden traduce prin umstossbar, atacabil.

Efectele acțiunii Pauliane sunt deci numai relative și revocațiunea nu este absolută, ci numai întru cât actul a adus un prejudiciu creditorilor și numai până la concurența sumei creanțelor lor. Efectele ei le vom privi din 3 puncte de vedere.

I. Raporturile între creditori și cei de al treilea achisitorî:

Terțiul achisitor de bună credință va fi obligat la restituirea bunului primit numai la acte cu titlul gratuit, căci aci nu se cere complicitatea lui, fiind în posesiunea unui câștig ilicit. El va restitui deci până la concurența avuțirei sale, adică tótă inavuțire nedreptă²⁾ împreună cu fructele bunului din ziua cere-

1). Barattti 112.

2). Alexandrescu V. 260. Laurent XVI. 492.

rei în judecată), căci aci încetează de a fi cu bună credință, art. 487 c. c. și anume în natură sa numai prețul primit, dacă a vîndut lucrul, fără însă să răspundă de pierderea sau de deteriorarea lui art. 995 § 2 c. c. chiar și dacă provenia din culpa lui, art. 1156 c. c.²⁾

Dacă terțiul a fost de rea credință, fie la acte gratuite sau la cele onerose, el va restitui ca complicele debitorului fraudator lucrul dobândit cu toate fructele și interesele percepute cum și cele ce le ar fi putut culege³⁾, art. 485—87 și 994 c. c. răspunzînd de deteriorările și pierderea lucrului, întemplate din culpa sa sau ce nu s'ar întempla, dacă lucrul rămănea în mîna debitorului, art. 1156 c. c.⁴⁾ cum și daunele interese cauzate⁵⁾. Dacă a vîndut lucrul subachisitorului, va restitui prețul primit sau valoarea lucrului înstrăinat, dacă prețul nu reprezintă valoarea reală a lui subachisitorii vor trebui să fie de rea credință la acte onerose, ca acțiunea Pauliană să producă efectele sale în privința lor.

II. Raporturile între creditori și debitor.

Chestiunea este una din cele mai controversate. Sistemul I, împărțit de Marcadé, Duranton (X. 574), Laurent (XVI. 488), Eraclide (II. 460), susține, că acțiunea Pauliană profită tuturor creditorilor, fie anteriori sau posteriori actului atăcat, neavînd creditorul nici o preferință, căci bunul reintrat formează gagiul comun al tuturor creditorilor, art. 1718 și 1719 c. c. și creditorul reclamant nu e de cît un garant de afaceri al celorlalți creditori. Art. 1720 c. c. dă preferință numai creditorilor privilegiat și ipotecari

---

1). Alexandrescu V. 261. Laurent ib.

2). Alexandrescu ib.

3). Alexandrescu ib. Laurent ib.

4). Alexandrescu V. 261.

5). Demolombe XXV. 251.

și nu face nici o deosebire între creditorii cu același titlu. Acțiunea Pauliană nu e o cauză de preferință, căci insolvabilitatea se produce adesea prin unirea creanțelor creditorilor. Răspundem, că bunul reintrat n'a putut forma la timpul său gagiul comun al creditorilor posteriori ai actului fraudulos și de și e gagiul comun al creditorilor anterior, creditorul reclamant nu este gerantele de afaceri al lor, fiind că el exercită un drept individual. Nu însă în chestia de faliment, unde sindicul ca reprezentantele tuturor creditorilor unui falit, exercită acțiunea Pauliană în numele lor¹⁾.

În sistemul al doilea, împărțit de Mourlon (II. 1183), Larombière (I. 1167 nr. 62) se afirmă, că revocarea profită numai creditorilor anteriori actului atăcat și nu celor posteriori, căci actul n'a cauzat nici un prejudiciu creditorilor posteriori și bunul înstrăinat n'a putut forma și gagiul comun al lor, deci ar fi pe nedrept ca creditorii posteriori să împiedice pe cei anteriori prin concursul lor. Și art. 699 anulăza, se dăce mai departe, renunțarea la o succesiune numai în favoarea creditorilor anteriori până la concurența creanțelor lor. Aci se uită de art. 1201 c. c. care consacră maxima: *res inter alios judicata alteri neque nocere neque prodesse* protest, autoritatea lucrului judecat, fiind revocarea actului fraudulos rezultatul unei judecăți și creditorul reclamant a cerut numai repararea prejudiciului său. Se înțelege, creditorii ceilalți anteriori vor putea cere fie-care în parte revocarea actului, fiind acțiunea Pauliană un drept individual al lor.

În sistemul al treilea, împărțit de Demolombe (XXV. 266), Aubry—Rau (IV § 313). Alexandrescu V. 262), Peucescu (I 461) se susține, că revocarea actului profită numai creditorilor, cari au intentat

---

1). Nacu I. 202.

acțiunea Pauliană, căci cei lași creditori se află na-
intea autorității lucrului judecat, art. 1201. c. c.,
care nu li pôte nici să strice dar nici să folosescă,
având efectul numai față de cei ce au luat parte în
proces. Ei deci având dreptul lor individual pot in-
tenta acțiunea Pauliană din nou, căci revocarea ac-
tului fraudulos e numai relativă și parțială¹⁾, numai
până la concurența creanțelor lor, art. 699 c. c. Ase-
mine și art. 262 c. c. dice, ca creditori „pot să cêră,”
art. 699 c. c. «pot să ia . . . » și art. 975 c. c. «pot
să atace,» ceea ce lasă în arbitrul creditorilor drep-
tul de a intenta acțiunea Pauliană. Legea nu dispune
nicăirea, că creditorul reclamant ar fi represantele
celor lași creditori, cari trebuie să dovedească fiecare,
că actul a fost severșit în fraudă lor, sistemul acesta
este cel mai preferabil, fiind cel mai juridic.

III. Raportul între debitor și cel de al treilea achi-
sitor.

Acțiunea Pauliană fiind o acțiune în despăgubire,
actul rămâne revocat numai față cu creditori recla-
manți, nu și față cu părțile contractante, debitorul
și terțiul achisitor, unde continuă de a subsista.
Acțiunea Pauliană este, cum se exprimă d. Alexan-
drescu (V. 264), străină părților contractante. Prin
urmare, dacă după achitarea creditorilor ar mai re-
mânea un excedent, acela ar fi al terțiului achisitor²⁾
Ori cum, achitarea creditorilor reclamanți se face pe
socoléla terțiului achisitor, care e constrîns de a res-
titui lucrul dobândit sau prețul lui.

Are el un drept de a cere despăgubirea de la de-
bitorul sêu, care în urmă a devenit solvabil? Se
înțelege, când e încă insolubil, acest drept e iluzor.
Chestiunea e controversată. Sistemul I. susține, că

1). Demolombe XXV. 266. Mourlon, examen critique 14.

2). Laurent XVI. 494. Aubry-Rau IV. § 313. 142. Alexan-
drescu I. c.

terțiul achisitor n'are nici un drept la despăgubire, fiind că la acte cu titlu gratuit nu suferă nici o pagubă, ci se îmbogățește pe nedrept, eară la acte cu titlu oneros ca complice al fraudei a cunoscut posibilitatea revocării, și deci nu pôte cere despăgubire. Sistemul al II. admite în general dreptul achisitorului, de a fi despăgubit de debitorul devenit solvabil¹⁾. Sistemul al III., împărțășit de majoritatea juriștilor ca Marcadé (III. 230), Laurent (XVI. 496), Demolombe (XV. 268—272), Alexandrescu (264—65), distinge între acte onerose și gratuite. Terțiul achisitor va avea un drept la despăgubire numai la actele cu titlu oneros, fiind că numai aci el are un drept la garanție, art. 1337 și 1409 c. c. La acte cu titlul gratuit, ca donațiunile și renunciările în favorem, debitorul nu e ținut de a da garanție, art. 828 c. c., de aceea și nici achisitorul nu va avea recursul în contra debitorului. Dacă însă donatorul e garant din faptul s'ea personal, atunci răspunde el numai de acela, care e posterior actului gratuit²⁾, eară nu și pentru acela, care însoțește actul, ca în cazul nostru.

---

1). Mourlon II. 1184. Duranton VI. 520.

2). Eraclide II. f. 310.

POZIȚIUNI

DREPTUL ROMAN

Actio in rem din Institute § 6. I. de actioni. IV. 6 este cu totul deosebită de acțiunea Pauliană.

Pentru a putea exercita acțiunea Pauliană se cere existența condițiilor obiective și subiective ale ei.

Acțiunea Pauliană este anterioară legii Aelia Sentia.

DREPTUL CIVIL

Este constituirea dotei un act cu titlu oneros sau gratuit față de femeea, bărbatul și inzestrătorul?

Acțiunea Pauliană se prescrie în 30 de ani.

Art. 562 și 699 c. c. sunt o aplicațiune a principiilor stabilite în art. 975 c. c., cerându-se: prejudiciul creditorilor și fraudă debitorului.

Persoanele juridice sau morale se deosebesc de societăți și cluburi.

DREPTUL CONSTITUȚIONAL ȘI ADMINISTRATIV

Sistemul bicameral este preferabil sistemului unicameral. Este profesorul funcționar public în sensul art. 10 din constituțiune?

Curtea de compturi e un tribunal administrativ sau judiciar?

DREPTUL PENAL

Intr'o legislațiune bună pedepsa cu mörte nu pöte fi admisă neindeplinind ea töte caracterele esențiale ale unei pedepse.

Agravațiunea pedepsei în contra autorului principal, în urmarea unei circumstanțe personale lui, nu e aplicabilă complicilor, de cât numai când ar afecta însă și criminalitatea infracțiunii.

PROCEDURA CIVILĂ

Justiția imparțială cere, ca puterea judecătorească (magistratura) să fie independentă și magistrații inamovibili.

Când părătul n'are nici domiciliu și nici reședință fixă cunoscută în țară, tribunalul competente va fi acela al domiciliului reclamantului.

PROCEDURA PENALĂ

Președintele curții cu jurați nu poate intra în camera de delibere a juraților.

Instanțele penale pot condamna la daune interese pe inculpatul achitat.

DREPTUL COMERCIAL

Femeea, al cărei soț nu voesce sau este incapabil să o autorizeze a face comerț, poate fi autorizată de justiție.

Comerciantul, care n'a ținut registrele prevădute de lege sau cel puțin registrul jurnal este culpabil de bancrută simplă.

ECONOMIA POLITICĂ

Care din cele două sisteme, liberul schimb sau protecționismul, sunt mai conforme intereselor economice ale României.

Obiecțiunile aduse contra teoriei lui Malthus sunt nefundate.

DREPTUL GINȚILOR

Un monarch devenit prizonier în război, care nu se află sub influența imediată a unei sile fizice sau morale, poate încheia o pace valabilă cu inamicul său.

Transportarea obiectelor de artă din țară ocupată în război nu este permisă.

Ambulanțele și spitalele militare sunt privite ca neutre în timpul războiului și ca atare trebuie respectate și ocrotite de beligeranți.

1918
1008

DREPTUL NATURAL

Copilul natural, adulter și incest e pus pe picior de egalitate perfectă cu cel legitim la succesiunea mamei.

Sistemul basat pe ideea justului și al utilului este cel mai rațional pentru a demonstra dreptul legitim al societății de a pedepsi.

MEDICINA LEGALĂ

Individul ca e se sinucide, posedă în momentul acțiunii raționamentul unui om cu mintea sănătoasă?

Care este termenul până când un prunc se poate considera ca nou născut?

FINE.

